CIAO ȘU-LI

Un bun de preț

NUVELE

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURA ȘI ARTĂ

CIAO ȘU-LI

Un bun de preț

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

PREFAȚĂ

La 4 Mai 1919, pe străzile Pekingului, studenții Universității cărora li se adăugaseră și grupuri de muncitori din uzine, manifestau puternic împotriva guvernului chinez, gata să accepte cererile Japoniei, care la Conferința de Pace dela Paris revendica moștenirea privilegiilor germane din China. Manifestația a fost atât de puternică, încât guvernul s'a văzut obligat să dea instrucțiuni delegaților dela Paris să nu accepte cererile japoneze.

Evenimentul acesta a marcat începutul revoluției antifeudale și antiimperialiste din China. Mișcarea dela 4 Mai 1919 — *a spus Mao Tse Dun* — s'a născut ca răspuns la apelul lansat de Revoluția din Octombrie, către oamenii muncii din lumea întreagă, ca răspuns la chemarea lui Lenin făcută proletarilor din lumea întreagă.

Mișcarea dela 4 Mai 1919 a însemnat însă și începutul revoluției culturale din China. Pe străzile Pekingului, în luna Mai 1919 au manifestat alături de Mao Tse Dun, pe atunci student al Universității din Peking, numeroși scriitori și artiști, dintre care cel mai cunoscut era scriitorul Lu Hsun. În focul luptei inspirată de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, intelectualii progresiști chinezi încep să găsească răspuns problemelor care îi frământau. Ei se ridicau împotriva confucianismului care dicta respectul desăvârșit, pentru tot ceea ce este stabilit; împotriva riturilor străvechi, împietrite și retrograde; împotriva literaturii scrisă în vechea limbă chineză („venian"), neînțeleasă de popor; împotriva literaturii corupte, decadente, propagatoare a misticismului și a scepticismului. Ei luptau pentru o literatură antiimperialistă și antifeudală, bazată pe o concepție realistă despre lume.

În fruntea mișcării culturale revoluționare Patru Mai *se găsea scriitorul chinez Lu Hsun. Născut la 25 Septembrie 1881 în orașul Saohșing din provincia Cekiang, din părinți foarte săraci, Lu Hsun devine cunoscut abia*

în 1918, când publică nuvela Ziarul unui nebun, *un puternic atac împotriva culturii feudale. Imediat după ce ia naștere mișcarea* Patru Mai, *Lu Hsun publică* Kung I-chi, *portretul unui intelectual decăzut, de tip vechi și* Medicina, *povestea practicii celor mai negre superstiții în satul chinez.*

In 1920, ca o consecință a mișcării culturale începută la 4 Mai 1919, se formează două mari grupări literare. Un număr de scriitori printre care se aflau Cheng Chengto, Shen Jen Pin, Jeh Sheng Tao și Mao Dun (romancierul Mao Dun, astăzi ministru al Culturii) se strâng în Asociația de cercetări literare *și fac să apară publicația* Povestiri lunare. *Alți scriitori, conduși de Chen Fan Wu și Kuo Mo Jo formează* Societatea de creație, *care scotea revista:* Trimestrialul creației. *Intr'un articol în care se fixează punctul de vedere al* Asociației de cercetări literare, *se găsesc scrise următoarele:* Obiectul literaturii trebue să fie sângele și lacrimile celor insultați și călcați în picioare.

Cele două grupări, inspirându-se din mișcarea Patru Mai, *caută drumuri noi pentru literatură. Unii dintre scriitori încearcă să-și apropie marxism-leninismul, însă, luată în general, literatura reprezentată de* Asociația de cercetări literare *și* Societatea de creație, *deși constitue un serios pas înainte față de trecut, totuși nu reușește să depășească faza unui „revoluționarism" mic burghez.*

Desvoltarea adevăratei literaturi realiste progresiste era strâns legată de lupta clasei muncitoare chineze, de desvoltarea Partidului Comunist Chinez, în fruntea și în rândurile căruia se găseau scriitori ca Mao Tse Dun, Mao Dun, Lu Hsun și Kuo Mo Jo. In timpul și după revoluția din 1925—1927, scriitorii progresiști chinezi, printre care cei mai activi sunt Lu Hsun, Mao Dun, Din Lin și Chang Tien, se îndreaptă spre un realism revoluționar, subiectele operelor lor fiind luate din viața și lupta muncitorilor și țăranilor chinezi. In această perioadă, Lu Hsun publică volumul de nuvele Leacul *și două volume de poeme în proză:* Iarba sălbatică *și* Flori de dimineață culese în amurg.

Prin munca scriitorilor comuniști se ajunge în 1930 la fuzionarea celor două grupări amintite mai sus și la

înființarea unei asociații unice: Liga scriitorilor de stânga, *având în frunte pe Lu Hsun. Organizația era secretă, întru cât măsurile de represiune ale guvernelor reacționare se intensificaseră în mod deosebit împotriva scriitorilor progresiști, a căror influență creștea necontenit.*

Chiar la înființarea ei, Liga scriitorilor de stânga *a publicat o declarație, în care se spunea printre altele:* Arta noastră este împotriva feudalilor, împotriva burgheziei și de asemenea împotriva înclinărilor mici burgheze. Noi nu putem face altceva decât să ajutăm și să muncim pentru nașterea unei arte proletare.

Aici trebue subliniată deosebirea dintre Liga scriitorilor de stânga *și primele asociații literare, către care fuseseră atrași intelectualii mic-burghezi, sau chiar unii provenind din burghezia națională, care, nesituându-se pe o poziție justă de clasă nu puteau să vadă cauzele reale ale situației de atunci din China, nu puteau ajunge în scrierile lor, până la demascarea vinovaților de această situație, nu puteau să se ridice până la lupta împotriva feudalismului și a imperialismului.*

Având experiența revoluției din 1925—1927, primind influența literaturii sovietice și sfaturile Partidului Comunist Chinez, Liga scriitorilor de stânga *a pus literatură chineză pe bazele ei reale, a indicat direcția pe care trebue s'o urmeze literatura chineză nouă și anume să devină o literatură realistă, antifeudală, antiburgheză, antiimperialistă.*

Sub influența Ligii scriitorilor de stânga, *au apărut romanul* Crepuscul *al lui Mao Dun și romanul* Mama *al scriitoarei Din Lin.*

In 1935, în fața pericolului pe care-l reprezenta invazia japoneză, Partidul Comunist Chinez inițiază politica Frontului unit antijaponez. *Scriitorii progresiști înțeleg importanța vitală a acestei politici, dizolvă* Liga scriitorilor de stânga *și formează o asociație literară mai largă,* Asociația antijaponeză a scriitorilor din toată China, *care reunește într'un larg front literar scriitorii din regiunile eliberate de către Armata Populară Chineză, din regiunile controlate de Kuomintang și din regiunile ocupate de japonezi.*

In plin război împotriva cotropitorilor japonezi, Par-

tidul Comunist Chinez a inițiat în Mai 1942, o consfătuire cu scriitorii și artiștii, ținută la Yenan, la care s'au fixat sarcinile de viitor ale oamenilor de artă. Discuțiile au fost pline de învățăminte. La sfârșit, tovarășul Mao Tse Dun a tras concluzii, fixând liniile pe care se va desvolta literatura chineză în viitor. Tot ceea ce scriem noi — *spunea atunci tovarășul Mao Tse Dun* — trebue să contribue la unirea noastră, la propășirea noastră, la stârpirea radicală a tot ce este înapoiat, la întărirea și desvoltarea spiritului revoluționar în rândul maselor muncitoare.

Conferința dela Yenan a însemnat o cotitură în desvoltarea literaturii chineze. Datorită principiilor călăuzitoare fixate atunci de Partidul Comunist prin concluziile tovarășului Mao Tse Dun, creația artistică populară a dat literaturii și artei putința de a căpăta un conținut mai bogat și forme mai vii, dar le-a și transformat într'un mijloc de a oglindi ideologia și sentimentele clasei muncitoare, precum și într'un mijloc eficace de a educa pe muncitori și pe țărani. *(Lu Din-I, responsabilul Secției de Propagandă al C.C. al P. C. Chinez).*

Care este tematica literaturii progresiste chineze? Cum este și firesc, această tematică este strâns legată de problemele cardinale ale poporului chinez. Lupta împotriva feudalismului a furnizat și furnizează scriitorilor o bogată sursă de subiecte. In prima etapă a desvoltării literaturii progresiste chineze, această problemă era tratată restrâns, reducându-se la conflictul dintre părinți și copii în familiile feudalilor. Copiii se revoltă împotriva autorității părintești, împotriva căsătoriilor aranjate, împotriva vechilor tradiții de familie. Cu timpul, odată cu creșterea luptei Partidului, temele se lărgesc și încep să cuprindă lupta dintre țăran și moșier, dintre muncitor și patron, dintre capitaliștii străini și muncitorii chinezi. Astfel se explică — *spune romancierul Mao Dun* — de ce evoluția romanului chinez modern a mers mână în mână cu mișcarea de eliberare națională, pulsând împreună în aceeași legătură strânsă.

O altă temă tratată de numeroși scriitori chinezi este aceea a războiului dus împotriva năvălitorilor japonezi. Kuo Mo Jo în romanele Valul *și* Sub lumina lunii, *Hsia Chin în* Un sat în August, *Thung Ping în nu-*

vela La poalele muntelui Mao Shan, *Shao Tsi Nan în romanul* Pretutindeni îi așteaptă minele, *prezintă rezistența poporului și eroismul partizanilor chinezi în lupta contra Japonezilor.*

In 1945, Japonezii au fost înfrânți, dar poporul chinez nu fusese eliberat în întregimea lui. Forțele Kuomintangului, acționând ca agentură directă a imperialiștilor americani și englezi au continuat războiul contra poporului. Sub conducerea Partidului Comunist, Armata Populară de Eliberare a înfrânt aceste forțe și a alungat de pe teritoriul Chinei, odată pentru totdeauna, pe imperialiști și slugile lor.

Faza aceasta din istoria poporului chinez s'a reflectat puternic în literatură. Lin Pai-Yu în romanul Trei soldați minunat de bravi, *în* Intoarcerea la cămin *și în* Comisarul politic; *Hua Shan în* Octombrie eroic; *Li Wen-Po în* Sânge pe mânecă; *Han Hsi Liang în* Escadrila sburătoare din munții Yimeng *(pentru a nu cita decât câteva volume) toate reflectă spiritul eroic și revoluționar al Armatei de Eliberare.*

In regiunile eliberate și apoi, după victorie în întreaga Chină, se desvoltă o literatură tratând o nouă temă, aceea a luptei contra feudalilor pentru realizarea reformei agrare, precum și tema reconstrucției țării, răvășită de peste treizeci de ani de război. Eroul nou — muncitorul — este din ce în ce mai bine conturat în noile lucrări, iar rolul Partidului din ce în ce mai mult scos în evidență. Lupta țărănimii pentru pământ este redată în romane și nuvele ca: Răsare soarele deasupra râului Sangan, *de scriitoarea Din Lin (tradus și în românește),* Furtuna *de Li Po,* Ziua luminoasă *de Wang Li,* Catastrofa *de Wang Hsi Chen, sau în drama* Opoziție la contra-acțiunea moșierului *de Li Chih Hu.*

Munca de reconstrucție a țării și lupta pentru o mai mare producție sunt înfățișate în romanul : Kao Kan Ta *de Yang Shan, în nuvela* Puterea exemplului *de Tsao Ming și în romanul* Eroina Lin Hu Lan *de Hung Lin.*

In Iulie 1949, a fost convocată la Peking o Conferință a scriitorilor și artiștilor din întreaga Chină. Atunci s'a creat Federația scriitorilor și artiștilor din China, *având ca președinte pe Kuo Mo Jo, cunoscutul scrii-*

tor și istoric, iar ca vice președinte pe romancierul Mao Dun, ministru al Culturii și pe criticul literar Ciu Yang, ministru adjunct al Culturii. La una din ședințele Conferinței, Ciu Yang a declarat, vorbind despre noua literatură:

Suntem într'o perioadă plină de acțiune și de luptă. Vedem cu proprii noștri ochi tot felul de eroi și modele în mijlocul poporului nostru. Ei sunt mari și totuși simpli. Ei făuresc miracole istorice cu propriul lor sânge. Ce facem noi pentru acești stăpâni ai istoriei? Chiar dacă îi schițăm numai în operele noastre, vom fi mai puțin sever criticați de către istorie, decât dacă nu scriem nimic despre ei. De aceea scriind despre oameni reali și evenimente reale, nu vom fi desaprobați. Atâta vreme cât vom alege subiecte potrivite și le vom trata artistic, vom produce opere care vor avea nu numai o valoare educativă, dar și o valoare artistică. „Ceapaev" apărut în Uniunea Sovietică este un foarte bun exemplu.

Literatura clasică rusă și literatura sovietică au exercitat o influență hotărîtoare asupra literaturii contemporane chineze. Această influență s'a răsfrânt în tematică, în construcția operei, în prezentarea eroilor de tip nou, în spiritul combativ al literaturii chineze.

Scriitorul sovietic cel mai cunoscut în China este Maxim Gorchi, a cărui operă a fost tradusă integral și a apărut în numeroase ediții. Scriitorul Kuo Mo Jo spunea despre Gorchi: Scriitorii chinezi se înclină în fața lui Gorchi, îl iubesc, îl urmează. Dela Gorchi noi învățăm nu numai cum și despre ce să scriem, dar și cum trebue să trăim și să luptăm.

In școlile chineze, romanul Torentul de fier *de Serafimovici formează obiect de studiu. In timpul Războiului de Eliberare cele mai populare cărți în armată au fost:* Zile și nopți *de Simonov,* Frontul *de Corneciuc și* Șoseaua Volocolamscului *de Beck care au devenit lectură zilnică pentru cadrele armatei.*

Scriitori ca Gogol, Turgheniev, Tolstoi, Maiacovschi, Șolohov, Alexei Tolstoi, Fadeev, Fedin și alții sunt cunoscuți de cititorii din China și au constituit pentru scriitorii moderni chinezi exemple pe care le-au urmat.

Lu Hsun, scriitorul chinez care a contribuit cel mai mult la popularizarea literaturii ruse și sovietice în China, a spus despre această literatură: Ea este învățătorul și prietenul nostru, fiindcă ne-a dat posibilitatea să vedem un fapt foarte important și anume: că în lume există două feluri de oameni, exploatatori și exploatați.

In cursul Conferinței scriitorilor din Iulie 1949, s'au scos la iveală și lipsurile literaturii noi chineze și s'a arătat că în viitor, eforturile scriitorilor trebue să se îndrepte principial spre ridicarea nivelului ideologic și spre ridicarea calității artistice a operelor produse. Conferința a avertizat pe scriitori asupra pericolului formalismului, dar i-a îndemnat să caute forme noi, frumoase, pentru a exprima noul conținut. Toate formele care sunt proaspete, viguroase, posedând stilul chinezesc și florile pe care omul de rând este fericit să le vadă, sunt frumoase.

Noua literatură chineză, moștenind bogata tradiție a literaturii populare, slujită de scriitori talentați și călită în lupta pentru popor, situată pe poziția clasei muncitoare și ale țărănimii muncitoare din noua Republică își croiește drum sigur în literatura universală, mergând pe urmele înaintașei ei, literatura sovietică. Ea trebue să fie cunoscută pentru frumusețile ei și pentrucă este a unui mare popor eroic.

* * *

Ciao Șu-li, ale cărui câteva nuvele apar acum în tălmăcire românească, este unul dintre scriitorii reprezentativi ai noii literaturi chineze. S'a născut acum patruzeci și șase de ani, într'un sat din regiunea Șansi și viața i-a fost grea pentrucă el nu venea din rândurile celor avuți. Mulți ani, pentru a-și agonisi mijloacele de trai a avut cele mai felurite ocupații: a fost învățător într'un sat, a fost funcționar, muncitor necalificat și de multe ori șomer, colindând satele și orașele Chinei în căutare de lucru.

Când Japonezii au năvălit în China, Ciao Șu-li a devenit partizan, a rămas cu o unitate de partizani în regiunile ocupate și a dus munci politice, căpătând în această vreme o deosebită experiență a vieții. Mai târziu, a fost trimis în muncă la editura Sin Hua Press,

unde a început să scrie. Abia în 1943 a publicat prima lui nuvelă: Căsătoria lui Hsiao Erh-hei. *Dela început s'a văzut în Ciao Șu-li un scriitor de valoare, recunoscut de mase largi ca un scriitor al lor. Cunoscutul critic chinez Ciu Yang a scris despre Ciao Șu-li:* Este un autor care s'a maturizat înainte de a deveni celebru, un artist original care și-a creat un stil propriu, un scriitor care aparține poporului.

Ciao Șu-li este autorul a șapte volume de nuvele, a două piese de teatru și a două mari balade epice. Nuvelele lui, prezentând în majoritatea lor viața țăranilor, se disting printr'o deosebită cunoaștere a realităților respective, ceea ce îl ajută pe Ciao Șu-li să creeze eroi viabili și în același timp reprezentativi pentru procesul revoluționar prin care trece societatea chineză.

Nu trebue înțeles că el este un scriitor „specializat" în viața țăranilor și că nu i-ar cunoaște pe muncitori. Chiar în cele câteva nuvele apărute în volumul de față se poate vedea că Ciao Șu-li poate crea un erou ca de exemplu: muncitorul Yang — din nuvela Versurile lui Li Yu-țai *— unul din cadrele de frunte ale proletariatului.*

Dar oricare ar fi eroii scrierilor lui Ciao Șu-li — muncitori sau țărani, îi unește o trăsătură comună: lupta pentru o viață mai bună, dusă împotriva dușmanului de clasă, luptă care înfrățește astăzi sutele de milioane de muncitori și țărani din Republica Populară Chineză, care după ce și-au căpătat libertatea, acum și-o apără împotriva imperialiștilor americani și englezi.

GEORGE MACOVESCU

Un bun de preț

La conducerea districtului lucra un funcționar pe care-l chema Li-Ceng și a cărui familie era formată din el, nevastă-sa și mama lui. Li-Ceng își petrecea cea mai mare parte a timpului la slujbă, înafara satului în care locuia el. Așa că femeile rămâneau singure și, cu toate că nu erau decât ele două, nu se înțelegeau deloc.

La țară este obiceiul ca, în a doua zi din prima lună a Anului Lunar, femeile tinere să se ducă în vizită la mamele lor. In 1949, tocmai în ziua aceea, de dimineață, nevasta și mama lui Li se certară.

Cearta începu când bătrâna îi spuse nurorii sale.

— Cin-Kuei, dă fuga și pregătește-te de drum! Cu cât vei pleca mai devreme, cu atât te vei întoarce mai repede!

Ea crezuse că, spunând așa, o s'o facă pe noră-sa să-și închipue că vorbește așa din înțelepciune și din dragoste pentru ea. De fapt însă, „înțelepciunea" era numai în folosul ei: fiica ei, Hsiao-O, care trăia într'un sat le vreo doi kilometri depărtare, era și ea măritată tot

cu un funcționar de la district. Hsiao-O avea totdeauna foarte multă treabă acasă, și cu toate că nu locuia prea departe, nu venea aproape deloc, cât ținea iarna, pe la mama ei. Mama era sigură că Hsiao-O o să vină în ziua aceea pe la ea și că vor putea sta amândouă de vorbă despre ce aveau pe suflet. Și nimic nu-i era mai pe suflet bătrânei decât să vorbească de rău de nora ei. Ar fi fost mai bine s'o scoată cât mai curând pe Cin-Kuei din casă. In felul ăsta, când va veni Hsiao-O va putea să pălăvrăgească nestingherită.

Cin-Kuei era Eroină a Muncii. Iarna, vindea cărbuni la piață. Trecea prin fața casei mamei ei de câteva ori pe zi, și se putea duce când voia la ea. Așa că pentru ea această vizită nu însemna nimic deosebit. Bineînțeles că, dacă în ziua aceea ar fi fost liberă, s'ar fi dus cu plăcere la mama ei, dar se întâmp'ase să fie anunțată că în ziua a doua a primei luni va avea loc, în legătură cu reforma agrară, o întrunire a tuturor conducătorilor. Deoarece era președinta Uniunii Femeilor, trebuia să ia și ea parte la întrunire. Când soacră-sa îi spusese să se ducă în vizită la mama ei, Cin-Kuei ar fi putut să-i răspundă că are o întrunire, dar n'o făcuse, pentrucă știa că bătrâna este foarte nemulțumită că avea serviciu. Ca să nu iasă o ceartă, spusese numai atât:

— Ar fi bine să nu plec! Dacă vin oaspeți cine o să aibă grijă de ei?

— Inafară de Hsiao-O nu aștept niciun alt

musafir, răspunse bătrâna. Dacă e nevoie de ceva, poate să gătească și ea singură.

— E și ea musafir, nu-i așa? întrebă Cin-Kuei. Și apoi, dacă vine și cumnatul?

Bătrâna nu-i răspunse nimic și Cin-Kuei își văzu mai departe de varza pe care o pregătea pentru masa de prânz. Luă o căldare pe jumătate plină cu apă, o duse lângă masă și puse varza înăuntru, ca să se moaie.

Bătrâna se uită la toate astea cu o privire de ghiață, gândindu-se că o treabă ca asta nu se potrivește cu o femeie. Ea era nevoită să se folosească de amândouă mâinile când voia să care găleata goală și chiar și așa abia dacă putea merge. Cin-Kuei ridica găleata plină cu o singură mână. Toată viața ei, bătrâna se folosise de o căniță ca să toarne apa în mâncare. Cin-Kuei, scufundând căușul în căldare, putea lua atât de multă apă, că umplea oala dintrodată. Ce fel de femeie e asta? Mai mult, bătrâna spăla varza numai cu atâta apă cât intra într'un castronel, în vreme ce Cin-Kuei se folosea aproape de jumătate de găleată, ceea ce ei i se părea a fi o adevărată risipă. Și cum nimic din ce făcea noră-sa nu-i plăcea, nu se simțea mulțumită până ce nu-i spunea câte ceva. Dar ce să-i spună? Știa foarte bine, că dacă i-ar fi zis: „Asta nu e purtare demnă de o femeie", Cin-Kuei i-ar fi râs în nas. Nu-i rămânea altceva decât să stărue asupra „risipei", ca să scoată la iveală cusururile lui Cin-Kuei.

— Jumătate de găleată ca să speli o căpă-

ţână de varză, pufni bătrâna. Eu nici pentru un prânz întreg nu risipesc atâta apă!

— Apa nu costă bani, se apără Cin-Kuei. Pot să-ţi aduc dela râu câtă vrei.

— Ai dreptate, ai dreptate! spuse bătrâna, galbenă la faţă de supărare. Eu toate le spun pe dos, nu-i aşa?

Cin-Kuei înţelese că dacă mai spune ceva, iese tărăboi mare. Aşa că tăcu din gură, se stăpâni şi îşi văzu mai departe de varză.

Bătrâna avea asupra felului în care îşi îngrijea Cin-Kuei gospodăria o sumă de păreri, şi toate părerile ei erau proaste. Socotea că noră-sa risipeşte apa, că întrebuinţează prea mult ulei când face fasole bătută, că bagă prea multe lemne în foc, că aruncă apa, făcând gălăgie prea multă şi aşa mai departe. Oricum se sucea, oricum se învârtea, găsea că Cin-Kuei nu este o noră bună.

Dar Cin-Kuei era de felul ei o femeie bună. Orice ar fi spus soacră-sa, ea îşi vedea de lucru mai departe şi chiar dacă îi răspundea uneori, o făcea totdeauna foarte liniştit.

Sfârşi de spălat zarzavatul, spălă vasele de care se folosise, aruncă apa murdară afară, mătură pe jos şi făcu curăţenie în bucătărie. Se hotărîse tocmai atunci să-i spună bătrânei că se duce la întrunire, dar i se păru că ceva nu este cum trebue în odaie. Ea se uită încetişor primprejur, până când dădu cu ochii de cufărul spart, din lemn negru, care stătea la picioarele patului bătrânei. Luna trecută când, pregătindu-se de sărbătorile Anului Nou, fă-

cuseră curățenie mare în casă, Cin-Kuei propusese ca cufărul să fie vârît sub pat. Dar soacră-sa nu voise și cufărul rămăsese acolo unde era. Acum, rezemat de așternutul curat, arăta foarte urît. Cin-Kuei mai încercă odată:

— Mamă, ce-ar fi să punem cufărul sub pat?

— Dar ce ai cu el? se răsti bătrâna.

Zâmbind, Cin-Kuei stărui:

— Hai să-l scoatem de acolo! Nu ți-e teamă că o să-și bată joc cumnatul de vechitura asta?

— Mută-l singură, dacă ai destulă putere, spuse bătrâna cu răceală. Eu nu-ți pot fi de niciun folos!

Era sigură că oricât de puternică ar fi, Cin-Kuei n'o să-l poată urni singură din loc. De aceea, rămase uimită când auzi că Cin-Kuei o aprobă cu voioșie. Făcu ochi cât cepele când văzu că Cin-Kuei trage cufărul la marginea patului, îl sprijină cu un capăt de piept, îl apucă cu amândouă mâinile de mijloc și îl lasă încetișor pe podea. După care, cu o singură lovitură de picior, îl împinse sub pat, unde cufărul se făcu nevăzut.

Gâfâind ușor, Cin-Kuei se uită la soacră-sa, așteptându-se la mulțumiri, dar în loc de asta, bătrâna răcni la ea, cu o voce de plutonier-major:

— Pune-l la loc! Cufărul ăsta a stat pe pat toată viața mea! Dacă te supără, n'ai decât să pleci! Pe mine nu mă supără cu nimic!

Lui Cin-Kuei îi părea rău de toată povestea

asta, dar tot nu înțelegea de ce era bătrâna atât de furioasă.

De fapt, aici nu era nimic de mirare, pentrucă bătrâna se simțea foarte legată de cufăr, lucru pe care Cin-Kuei nu-l știa. Bătrâna, fiind o cusătoreasă foarte pricepută, nu se simțea bine decât atunci când avea acul în mână. Bunurile ei cele mai de preț erau o vârtelniță, un coșuleț de cusut și cufărul cel negru. Acesta din urmă cuprindea o grămadă de lucruri — mai ales felurite petice și coșulețul de cusut.

Coșulețul, împletit din ramuri subțiri de salcie, fusese pe vremuri vopsit în roșu aprins și făcuse parte din zestrea ei. Într'unul din anii aceia de pomină, fundul coșulețului se spărsese. Ea îl dresese punând în locul acela un petic de stofă. Pe măsură ce stofa se subția, ea acoperise rupturile cu alte bucăți de petice, așa că arăta acum mai mult a brezaie decât a coșuleț de lucru.

Restul cufărului era plin de sdrențe — aproape douăzeci de kilograme de sdrențe, strânse în tot felul de legături. Uitându-se la ele, cineva care n'ar fi înțeles, ar fi crezut că nu sunt decât niște cârpe vechi. Dar bătrâna le împărțise după întrebuințarea pe care le-ar fi putut-o da — unele pentru cârpit hainele, altele, pentru tălpi, de pus unele peste altele, ca fețe de papuci, și așa mai departe. Fiecare legătură își avea rostul și semnul ei de recunoaștere — unele erau legate cu fâșii de stofă, altele cu sfoară roșie, altele cu sfoară de mai

multe culori — așa că bătrâna putea să și-o aleagă pe cea de care avea nevoie, mai ușor decât dacă le-ar fi ținut într'un clasor.

Cufărul acela negru și vechi făcea parte de generații întregi din bunurile familiei și era făcut din scânduri care se îmbinau la capete. Spart și aproape cu totul desfăcut, abia de se mai ținea laolaltă prin niște sfori groase. Era găurit pe la colțuri atât de mult îl roseseră șobolanii, iar vopseaua neagră se mai ținea de el numai în petice scorojite.

Cufărul, coșulețul și vârtelnița era tot ce avea pe lume bătrâna (și singurele ei mijloace de a-și câștiga pâinea). Pe vremea când mai trăia bărbatul ei, ea avusese de gând să dăruiască viitoarei sale nurori aceste prețioase bunuri. Dar pe atunci ei nu aveau decât jumătate mu de pământ pe o coastă stâncoasă de munte și tatăl și fiul trebuiseră să muncească ca pălmași pe la alți țărani, ca să se poată ajunge. Cu cât erau mai săraci, cu atât le venea mai greu să-l însoare pe fiul lor și bătrâna nu-și putu duce planul la îndeplinire.

După moartea bărbatului ei, veniră comuniștii și familia Li mai căpătă ceva pământ. Nu trecu mult, și în urma prefacerilor intervenite, nu mai fu nevoie să dai bani părinților fetei ca să capeți o mireasă. Li Ceng se însură cu Cin-Kuei fără să cheltuiască un ban și mama, fericită, făcu câteva mătănii spre apus, spre președintele Mao (care era pe vremea aceea în Yenan). Așa cum se obișnuia, în primele nouă zile după nuntă, „puse la încer-

care" priceperea la cusut a noră-si, dându-i să coasă o pereche de pantaloni, și observă, mulțumită, că împunsăturile lui Cin-Kuei erau și mai îngrijite decât ale ei. Dar nu trecu mult timp și bătrâna fu foarte necăjită, văzând că fata era mult mai bucuroasă să lucreze la câmp cu ceilalți tineri, decât să stea acasă și să coasă.

— Bărbații cu munca lor, iar femeile să-și vadă de treburile femeiești, se plânse ea fiului său.

Dar Li Ceng îi răspunse:

— Eu cred că e mai însemnată munca câmpului. Sunt președintele organizației sătești a Uniunii Țăranilor și nu prea am vreme să-mi văd de ogor. E foarte bine că avem pe cineva care să ne ajute.

La șase luni după aceea, Cin-Kuei fu proclamată Eroină a Muncii și aleasă președintă a Uniunii Femeilor. Li Ceng fu trimis să lucreze la district, așa că lăsă în seama ei atât munca ogorului, cât și grija gospodăriei. De atunci încolo, Cin-Kuei nu mai puse mâna pe ac. Lua toate hotărîrile, fără s'o întrebe pe soacra ei, ceea ce o supăra foarte tare pe bătrână. Când era Li Ceng acasă, dacă avea să se plângă de noră-sa, putea să-i spună lui totul, așa că nu avea nevoie să se certe cu Cin-Kuei. Acum, însă, de când cele două femei rămăseseră singure, neînțelegerile se făceau tot mai multe și tot mai dese.

Odată, bătrâna îi oferise noră-si în dar cele trei bunuri pe care le avea, dar Cin-Kuei gă-

sise că ele n'o vor ajuta să-și câștige pâinea și că nu-i vor fi de niciun folos. De atunci încolo, cele două femei nu se mai înțelegeau deloc și niciuna nu voia să dea îndărăt în fața celeilalte. Iar acum, fiindcă știți ce a fost înainte, puteți înțelege de ce făcuse bătrâna atâta gălăgie în jurul întrebării dacă Cin-Kuei trebue sau nu să mute cufărul.

Era limpede că soacră-sa era pe cale să se înfurie, așa că Cin-Kuei, pentru a pune capăt certei, spuse binevoitoare:

— Nu te supăra, mamă! Dacă nu vrei să stea cufărul acolo, ți-l pun eu la loc!

Se aplecă și trase cufărul de sub pat. Tocmai când se pregătea să-l ridice, se auzi din curte răsunând vocea limpede a unei fete:

— Cin-Kuei, ești așteptată la întrunire! Cei dela district au și venit.

Fata care intrase în goană în casă se numea Yu-Feng și era cea mai bună prietenă a lui Cin-Kuei.

— Toată ziua — bună ziua, întruniri, spuse acră bătrâna. Grozav aș vrea să vă văd mâncând „întruniri" când vă e foame!

Yu-Feng, cu toate că avea numai treisprezece ani, era o fată foarte isteață.

— Cum, mamă, întrebă ea șireată, nu știi pentru ce e întrunirea de azi?

— Ce-mi pasă mie de ea?

— Am auzit că e vorba despre pământul familiei dumitale!

— Ce au de vorbit despre asta?

— Lumea spune că fiul dumitale, Li Ceng

și-a ales singur pământul pe care l-a căpătat prin reforma agrară. Ceilalți țărani sunt nemulțumiți.

— Care-i ăla care spune că așa a fost? Aproape cincizeci de oameni au fost de părere să ni se dea nouă pământul ăsta la întrunirea cea mare. O știe o lume întreagă în sat! Auzi dumneata!... Și l-a ales...

Bătrâna luase povestea asta foarte în serios și nu-și dădu seama că Yu-Feng o lua peste picior, până ce fata nu izbucni în râs.

— Mamă, spuse ea, n'ai spus chiar dumneata singură că întrunirile sunt o pierdere de vreme?

Bătrâna nu se putu opri să nu râdă și ea.

— Drac împieliţat ce ești spuse ea, amenințând-o cu degetul pe Yu-Feng.

Când intrase Yu-Feng, Cin-Kuei scosese cufărul de sub pat și se pregătea să-l pună pe pat. Rămăsese locului ca să asculte cum glumește fata cu bătrâna, dar acum se aplecă din nou să ia cufărul.

Bătrânei îi trecuse supărarea iar acum că se liniștise își putu da seama că fără cufăr patul arăta mult mai mare și mai frumos.

— Lasă-l acolo, spuse ea, răzgândindu-se. Fugi la întrunirea ta!

Tocmai atunci intră și Hsiao-O. După ce își spuseră bună ziua, bătrâna, dornică să stea cât de curând de vorbă cu fiică-sa, între patru ochi, o îndemnă din nou pe Cin-Kuei să plece.

Și cele două fete plecară, lăsând pe mamă și pe fiică singure în casă.

— N'am avut timp să vin toată iarna pe la dumneata, mamă, spuse cu dragoste Hsiao-O. Eşti bine, sănătoasă?

— Ce „bine"? Sunt sătulă până 'n gât!

— Mie mi se pare că-ţi merge mult mai bine decât anul trecut — văd că patul are saltea nouă şi pături noi, toate hainele sunt noi şi curate. Ai acum şi o noră!...

Atât aşteptase bătrâna.

— Văd roşu înaintea ochilor numai când mă gândesc la ea, spuse bătrâna cu amărăciune. Vorba ceea din bătrâni: „Capeţi o noră, dar pierzi un fiu". Şi fiu-meu şi noră mea sunt foarte vrednici! Cine se mai osteneşte să o mai socotească om şi pe mama lor?

Bătrâna îşi şterse lacrimile care şiroiau pe faţa ei sbârcită.

— I se pare că e buricul pământului — toate le face singură în casă. Cum se întâmplă ceva mai de seamă, dă fuga la bărbatu-său, la district. Toate se fac aici numai la voia lor — nici măcar nu mă întreabă şi pe mine ceva. Musafirii vin numai la ea! Cine-şi mai aminteşte de mine? Vai de capul meu, Hsiao-O, uite-te în ce hal am ajuns! Aş avea ceasuri întregi de povestit, dar mai bine să începi să pregăteşti mâncarea. Bărbatu-tău o să vie curând şi o să ceară de mâncare.

In timp ce vorbea cu maică-sa, Hsiao-O începu să pregătească mâncarea.

— De câte ori stă bărbatu-meu de vorbă cu femeile din oraş, spuse ea, o laudă întotdeauna pe Cin-Kuei şi spune că este o lucră-

toare model și că toate trebue să o luăm drept pildă. Nu mi-a spus niciodată că ar avea vreun cusur. Totuși, dacă e așa cum spui dumneata, chiar dacă-și face bine treaba, cred că greșește când nu cinstește pe cei mai bătrâni decât ea.

— Ce-i aia că-și „face treaba bine"? întrebă bătrâna cu buzele tivite. După mine una, își face treaba cum aleargă un câine după șobolani, vârîndu-și nasul în treburile altora. Spune-mi, rogu-te, ce-a tors și ce-a cusut înanul ăsta de când s'a măritat?

— Pare bine hrănită și bine îmbrăcată, spuse Hsiao-O râzând.

Bătrâna strânse și mai tare din buze:

— Cred și eu, cu banii pe care-i cheltuește! zise ea în bătaie de joc. Când eram tânără, un litru de ulei mi-ajungea un an întreg! De când a venit ea, prăpădește mai mult într'o singură lună! Mă durea inima să cumpăr măcar un ac dela un negustor, dar ea își cumpără pantofi de postav de gata, la piață, și uniforme la croitor. Da, știe să se dichisească, nu zic ba!

In cele din urmă, Hsiao-O schimbă vorba și povesti despre ce făcuse ea în iarna trecută. Dar la orice spunea despre viața ei, bătrâna își amintea câte ceva în legătură cu Cin-Kuei. De pildă când Hsiao-O vorbi despre Asociația de Ajutor Reciproc din satul ei, bătrâna spuse:

— Dacă n'ar fi asociația asta, Cin-Kuei ar sta mai mult timp acasă...

Când Hsiao-O pomeni de cooperativă, bătrâna spuse:

— Dacă n'ar fi cooperativa, Cin-Kuei ar cheltui mai puțini bani...

Hsiao-O spuse că, după ea, viața la oraș e foarte plăcută. Bătrâna răspunse că tocmai plăcerile orașului o aduceau pe Cin-Kuei la sapă de lemn. Hsiao-O vorbi despre bărbatul ei și despre slujba lui ; bătrâna spuse că fiusău își răsfață prea mult nevasta tocmai din pricină că este funcționar.

Hsiao-O caută cu desnădejde ceva despre care mama ei să vorbească cu plăcere și care să nu-i amintească totuși de Cin-Kuei. Își aduse aminte că bătrânei îi place foarte mult să toarcă și să coasă, așa că-i povesti pe larg despre ce făcuse ea în privința asta în timpul iernii care trecuse. Îi spuse că torsese vreo douăsprezece kilograme de lână, pe care o vânduse la cooperativă ; făcuse opt perechi de tălpi cusute pentru prăvălia de încălțăminte și cususe timp de două săptămâni nasturi la uniforme, pentru croitor. După ce începu să vorbească, ea se temu că pomenind de încălțăminte și de croitor să nu-i amintească maică-si că Cin-Kuei își cumpără pantofii și uniformele. Dar bătrâna era atât de bucuroasă de tot ce făcuse fiica ei, încât nu o întrerupse. Totuși, când Hsiao-O sfârși de povestit, înțelese că mama ei abia așteptase clipa aceasta.

— Dacă femeia asta, Cin-Kuei, ar fi măcar pe sfert de bună ca tine, aș fi mulțumită, spuse ea înfierbântându-se. A tors ea vreodată vreun fir pentru cineva, a cusut ea vreodată pentru cineva ceva ?

Bătrâna vorbea atât de tare, încât nici ea nici fiica ei nu auziră sgomotul pașilor care se apropiau. Numai când se opri ca să-și tragă sufletul, își dădură seama că Cin-Kuei și soțul lui Hsiao-O intraseră în odaie.

Se lăsă o tăcere încordată. Hsiao-O îl întrebă repede pe bărbatul ei:

— Cum se face că întrunirea de azi s'a isprăvit atât de repede?

— A fost numai o ședință de pregătire a unora dintre conducători, răspunse el. Mâine abia vom ține adevărata întrunire.

Foarte stânjeniți cu toții, se așezară fără să spună nimic. Cin-Kuei părea foarte supărată.

Deobicei, ea era veselă și nu se sinchisea de arțagul soacrei sale. De data asta însă altfel stăteau lucrurile. Bărbatul lui Hsiao-O, pe lângă că era cumnatul ei, mai era, în același timp, și superiorul ei. Știa că bătrâna o vorbise de rău lui Hsiao-O și era sigură că cumnată-sa o să spună bărbatului ei tot ce auzise. Cin-Kuei nu s'ar fi supărat de criticile bătrânei, dacă ar fi greșit întradevăr cu ceva. Dar cum greșelile ei nu erau, de fapt, decât roadele închipuirii pline de prejudecăți ale bătrânei, Cin-Kuei se simțea învinovățită pe nedrept.

Cumnatul hotărî că este mai bine să ducă lucrurile până la capăt. El avusese totdeauna încredere în Cin-Kuei și o lăudase față de femeile din alte sate. Dar văzând că bătrâna este atât de nemulțumită, se întrebă dacă nu

cumva greșise. Deaceea, el o întrebă pe nevastă-sa, râzând :

— Ce tot bârfeați despre Cin-Kuei ? Vezi că acum s'a bosumflat.

Cin-Kuei nu spuse nimic, dar bătrâna izbucni :

— Dacă a auzit, nu face nimic! Doar n'am nedreptățit-o ! Intreab-o dacă a pus mâna pe ac toată iarna, sau dacă a tors un fir de lână măcar !

Cin-Kuei se simți foarte ușurată când începu bătrâna să vorbească, pentrucă în felul ăsta, lucrurile discutându-se pe față, avea și ea cum să se apere.

— Ai dreptate în privința lucrurilor pe care le fac, mamă, spuse ea, numai că nu știi să socotești.

Și, întorcându-se spre bărbatul lui Hsiao-O, adăugă :

— Cumnate, socotește dumneata pentru mine : ca să torci o jumătate kilogram de bumbac îți trebue două zile și câștigi cinci șeng de orez. Eu pot să vând într'o singură zi destul cărbune ca să câștig ușor cinci șeng de orez. Ce crezi dumneata că e mai bine să fac ?

Bărbatul lui Hsiao-O izbucni în râs. Bineînțeles, nici nu mai trebuia să răspundă, așa că-i spuse nevesti-si :

— Socotește și tu ! Și una și alta e tot muncă manuală, dar Cin-Kuei câștigă mai mult într'o zi decât câștigi tu în două. Am spus tot-

deauna că femeile trebue să facă munca cea mai mănoasă. Totul e să știi să aduni!

Bătrâna trecu numaidecât la alt subiect de discuție, unde era sigură că felul ei de a vedea lucrurile va ieși învingător:

— Ce fel de femeie este asta, care nu-și coase singură nici măcar rochiile și pantofii, ci le cumpără de gata dela piață? întrebă ea ridicând triumfătoare vocea.

— Am socotit și aici, spuse Cin-Kuei liniștită. Ca să-mi fac o rochie mi-ar trebui două zile, iar ca să-mi fac o pereche de pantofi, șapte. Ceea ce face în total nouă zile — și aș folosi și materialele mele. Eu câștig cam cinci șeng de orez pe zi, vânzând cărbuni, adică patruzeci și cinci de șeng în nouă zile. Un croitor îmi face rochia la mașină mai bine decât aș face-o eu și-mi ia cinci șeng. Pantofii de gata sunt și ei mai buni decât cei pe care i-aș putea face eu în casă, mă costă cincisprezece șeng. Așa că eu dau douăzeci de șeng din cei patruzeci și cinci pe care-i câștig, ca să-mi cumpăr o rochie și pantofi de gata. La ce bun să-i mai fac singură atunci?

Chiar înainte ca Cin-Kuei să fi sfârșit de vorbit, bătrâna înțelese că dăduse greș din nou și încercă să câștige cu gura ceea ce pierduse din pricina agerimii de minte a noră-si:

— Ai dreptate, strigă ea la Cin-Kuei.

Apoi, întorcându-și fulgerele împotriva ginerelui său, adăugă:

— Voi, cei dela district, îndemnați mereu lumea să facă „economii". Eu, până n'a venit

noră-mea în casă, de cuvântul ăsta nu auzisem, dar nici nu am folosit mai mult de un litru de ulei pe an. Noră-mea, economicoasa, întrebuințează tot atât, dar într'o lună. Voi, conducătorii, care vă pricepeți atât de bine la socoteli, ia socotiți, rogu-vă și asta, să vedem cum iese ?

De ce se întârâta ea mai mult, de ce râdea ginerele ei mai tare, iar când bătrâna își isprăvi mica ei cuvântare, el mai că se tăvălea pe jos de râs.

— Bătrânică dragă, nu-ți face atâta sânge rău ! spuse el hohotind. Uite, socotesc bucuros și asta. Un litru de ulei pe lună, pentru doi oameni, nu e mult. Asta nu înseamnă decât câteva picături de cap de om pe zi. A economisi înseamnă să nu risipim. Nevoile de fiecare zi însă nu înseamnă risipă !...

— Voi, conducătorii, ținеți unul cu altul, mormăi bătrâna. Ce nevoie ai să gătești cu ulei? Eu una am mâncat tărâțe și ierburi sălbatice toată viața și am trăit destul de mult.

— Mamă, spuse Cin-Kuei, sunt mult mai tânără decât dumneata, dar și eu am crescut tot cu tărâțe. Nu suntem noi singurii care mănâncă mai bine dela eliberare încoace. Aproape fiecare familie din sat întrebuințează acum câte douăzeci de litri de ulei de gătit pe an.

— Așa e, adăugă bărbatul lui Hsiao-O. Astăzi nimeni nu mai trebue să mănânce tărâțe. Scopul revoluției este să ne îmbunătățească felul de trai. Dacă o să trăim cu tărâțe și acum după revoluție, ce rost a mai avut ea oare ?

Viața noastră se va face din ce în ce mai ușoară și când se va mecaniza și agricultura, vom mânca de două, trei ori mai bine de cum mâncăm azi. Nu numai că vom fi în stare să întrebuințăm un litru de ulei pe lună, dar vom putea mânca și carne în fiecare zi!

Cuvintele sale părură c'o îmblânzesc pe bătrână de tot și dacă n'ar mai fi spus nimic, toate ar fi fost foarte bune și frumoase. Din păcate, însă, el mai adăugă ceva care stârni din nou furia soacră-si.

— Eu cred, spuse el în chip de încheiere, că ar trebui să-ți petreci bătrânețea liniștită, mâncând și îmbrăcându-te ceva mai bine. De ce să-ți bați capul cu gospodăria?

— Cum poți tu, un conducător al districtului, să spui una ca asta? strigă bătrâna supărată. Când o să mor, n'o să-mi mai bat capul cu nimic, dar atâta vreme cât trăiesc, nu vreau să poruncească altcineva în casa mea!

Bătrâna lăsă de o parte toate formulele de politețe cu care vorbise până atunci ginerelui său. Ea strigă că mult mai rău decât faptul că Cin-Kuei nu cosea sau că era risipitoare, era că îi luase din mâini frânele conducerii gospodăriei.

— Asta-i casa mea! spuse mai departe bătrâna furioasă. Eu am locuit aici mai întâi și ea nu a venit decât după ce am poftit-o eu să locuiască cu mine, ca noră.

— N'am spus că nu ai dreptul să-ți îngrijești gospodăria, încercă s'o liniștească bărbatul lui Hsiao-O. Am spus numai că ai cam

îmbătrânit și că nu știi cum să te descurci în unele din împrejurările vieții de azi.

— N'am noră decât de un an, răspunse bătrâna. Cum vă închipuiți voi că m'am descurcat până la venirea ei aici? N'are decât să fie „vrednică" în altă parte! Eu una nu vreau să-i stau în cale! Pe mine nu mă întreabă niciodată de nimic — nici măcar când a cumpărat măgarul nu mi-a spus nimic. Nici nu se uită la mine!

Cin-Kuei nu-și închipuise niciodată că bătrâna este atât de pornită împotriva ei, și acum, când totul ieșise la iveală atât de fățiș, se supără și ea puțin.

— Nu-i nevoie să-mi ceri să plec, mamă, se înfierbântă ea. N'ai decât să gospodărești singură pentru dumneata — tot ce vreau eu, e să am liniște!

Se ridică și se duse repede în odaia ei, urmată de Hsiao-O, căreia îi era teamă să nu se omoare. Dar Cin-Kuei luă numai un dosar mic cu care se înapoie grăbită. Intinzându-l bătrânei, spuse:

— Poftim, ți-l încredințez!

— Cin-Kuei, încercă s'o îmbune Hsiao-O, nu face atâta tărăboi. Știi doar că mama e zăpăcită, că...

Cumnatul se purtă cu multă iscusință — nu încercă s'o îmbune nici pe Cin-Kuei, nici pe bătrână.

— Tu nu te amesteca, spuse el nevesti-si. După părerea mea, Cin-Kuei trebue să încredințeze mamei toate treburile gospodăriei. Se

va descurca ea foarte bine, iar Cin-Kuei își va putea vedea astfel de treburile ei, fără să mai aibă bătaia asta de cap.

Și făcu, în acelaș timp, cu ochiul lui Cin-Kuei, care-și dădu seama numaidecât că și cumnatul este de partea ei.

— Nu sunt supărată pe dumneata, mamă, spuse ea liniștită. Nu știam că ții atât de mult să conduci singură gospodăria. Dacă mi-ai fi spus-o, demult ți-aș fi dat-o pe mână.

Deschise dosarul și scoase de acolo o foaie cu socoteli și un teanc de bani.

— Știi bine că eu nu pot să citesc, spuse bătrâna, crezând că Cin-Kuei încearcă s'o înfunde pentrucă nu știe carte.

— Parcă eu știu să scriu mai mult decât câteva litere ? întrebă simplu Cin-Kuei. Am adus foaia asta, pentrucă nu țiu minte socotelile pe dinafară.

— Să-ți ajut să punem lucrurile în ordine, spuse cumnatul, venind la masă. Să numărăm întâi banii.

Și împărți hârtiile după felul lor, lămurind, în vreme ce i le întindea bătrânei :

— Astea sunt hârtii de câte două mii de dolari, în bani din Hopeiul de Sud; avem cinci dintre ele, deci cu totul zece mii de dolari... Aici sunt două hârtii de câte două mii de dolari, una de o mie și zece de cinci sute — cu totul iarăși zece mii de dolari...

Și numără mai departe alți treizeci de mii de dolari, pe care îi adăugă la teancul ce creștea mereu.

Bătrâna pierduse demult firul socotelilor, dar îi era rușine să recunoască că nu pricepe.

— De ce scot oare ăștia bani de atâtea feluri și atâtea culori? întrebă ea cu arțag. Bănuții de aramă dinainte erau mult mai ușor de numărat.

Cumnatul nu o luă în seamă, și numără mai departe până ce isprăvi cu toți banii.

Cin-Kuei începu apoi să se uite prin carnetul ei de socoteli.

— Datorăm cooperativei șaizeci și una de mii de dolari. I-am vândut doi șeng de sămânță de ricin, cu șaisprezece mii de dolari șengu' — deci treizeci și două de mii de dolari. Dar cooperativa ne mai e datoare un dividend de treizeci de mii de dolari. Așteaptă până ce-i vine termenul și atunci suntem chit cu ea... Datorăm Asociației de Ajutor Reciproc șase șeng pentru băligar de oi. Mai avem trei bonuri de muncă — cel mare e pentru o zi de muncă, cele două mici pentru două zecimi de zile de muncă fiecare, deci cu totul o zi de muncă și patru zecimi, pentru care avem dreptul în schimb la orez. Anul trecut ziua de seceriș s'a plătit puțin, numai cu un șeng și jumătate. Poimâine, Asociația de Ajutor Reciproc o să ție o ședință, ca să isprăvească cu socotelile de anul trecut. Du-te dumneata și înțelege-te cu ei...

Bătrâna nu pricepea nimic din toate spusele lui Cin-Kuei și lucrurile i se păreau din ce în ce mai încâlcite.

— Cum o să țiu eu minte toate amănuntele astea prosteşti? întrebă ea.

Hsiao-O era foarte necăjită din cauza mamei ei.

— De ce n'o laşi pe Cin-Kuei să vadă de toate astea? o îndemna ea. De ce să-ți iei pe cap atâtea bucluciri? Ar trebui să ții minte mai multe lucruri decât ai cârpe în cufărul acela vechi şi negru!

In sinea ei, bătrâna era de aceeaşi părere şi mai ştia că lucrurile astea nu sunt de felul acelor care se pot strânge, lega la un loc şi însemna cu câte un semn. Acum era cât se poate de dornică s'o lase pe Cin-Kuei să vadă de gospodărie. Dar nu-i venea să-şi calce peste mândrie şi să dea înapoi numaidecât.

Cin-Kuei vorbea mai departe despre socotelile casei.

— Nu te necăji, mamă, spuse ea. N'au rămas decât cinci, şase treburi — unele pe care le poți lămuri la primărie, iar altele la piață. Ca ajutor pentru construcții, avem dreptul să primim plata pentru zece zile de muncă cu oameni şi opt zile de muncă cu măgari. N'am socotit încă la cât se ridică asta. Şi cum pe la noi au trecut şi soldați pentru care ne-au dat bonuri de masă, pe care le putem schimba...

Bătrâna nu mai putu să rabde.

— Nu vreau să-mi bat capul cu toate prostiile astea! tună ea. Fă ce vrei cu ele! Atâta vreme cât pot să-mi mănânc în linişte pâinea, o să fiu mulțumită.

Potolită, bătrâna împinse teancul de hârtii din nou spre Cin-Kuei. Bărbatul lui Hsiao-O râse ușurat :

— Nu tot asta spuneam eu la început? întrebă el.

Apoi se întoarse zâmbind către Cin-Kuei :

— Așa, așa ! Ai grijă de treburi și mai departe.

Apoi îi spuse nevesti-si în glumă :

— Când îți spun eu să iei pildă dela Cin-Kuei, mă gândesc s'o faci în toate privințele. Când ne vom întoarce acasă, te voi învăța să vezi de treburi cum vede ea. Vorbim mereu despre emanciparea femeilor, dar dacă, voi femeile, vreți să fiți cu adevărat libere, trebue să munciți mai mult, să vă luați răspunderi mai mari și să înțelegeți mai multe ! Asta este bunul vostru cel mai de preț !

Versurile lui Li Yu-tai

În satul Yen Cia San trăia un om pe care-l chema Li Yu-ţai, şi care era poreclit uneori şi „Moş-Voios", din cauza firii lui mereu vesele. Era în vârstă de peste cincizeci de ani şi nu avea nicio bucăţică de pământ. Pâinea şi-o câştiga făcând pe văcarul, iar vara şi toamna ca pândar pe ariile câtorva ţărani. Era singur pe lume, nu avea nici nevastă, nici copii. Avea obiceiul să spună în glumă: „Când eu sunt sătul, toată familia mea e mulţumită!"

Atât avea, bordeiul în care locuia, la capătul de răsărit al satului, lângă Pădurricea de Frasini. Pe vremuri, avusese şi vreo trei mu [1]) de pământ, pe care le moştenise dela taică-său. Dar, mai târziu, le ipotecase lui Yen Heng-yuan, şi acesta pusese până la urmă mâna pe ele. Yen Heng-yuan era cel mai de vază om din nobila familie a Yenilor, care era cea mai bogată şi care avea cel mai mult pământ în sat; de altfel, mult amar de vreme Yenii fuseseră stăpânii feudali ai satului. Chiar nu-

1) Mu — o măsură de pământ folosită în China şi egală cu 614 m². Submultiplii *fen* şi *li* (N. R.).

mele acestuia — care înseamnă „Munții familiei Yen" — arăta limpede cine poruncise acolo.

Yen Cia San era un sat ciudat. In partea lui de apus, se înălțau case de cărămidă, cu două etaje, dar în inima lui, casele nu aveau decât un etaj, iar la capătul dinspre răsărit, la poalele dealului, la hotarul Păduricii de Frasini, nu mai erau decât niște amărâte de bordee, vreo treizeci la număr. Pământul pe care se ridica satul era neted ca în palmă, dar dacă te-ai fi uitat numai la acoperișurile caselor, ți s'ar fi părut că el coboară dela apus spre răsărit. Aceasta corespundea cu starea locuitorilor lui. Toate familiile care locuiau în partea de apus a satului se numeau Yen. La mijlocul satului, unii locuitori purtau și ei acest nume de familie, pe câtă vreme mulți alții aveau diferite alte pronume, deși erau cu toții de fel din sat. Jumătate din cei ce locuiau în partea de răsărit erau țărani săraci, veniți aci de prin alte ținuturi. Cealaltă jumătate era alcătuită din băștinași, care purtau tot felul de nume. Printre ei, se găseau și trei familii cu numele Yen, care sărăciseră, își vânduseră casele din celelalte părți ale satului și se mutaseră lângă Pădurica de Frasini.

Li Yu-țai spunea: „Oamenii care trăiesc lângă Pădurica de Frasini se împart în două: „cei-bătrâni" și „cei-mici". El voia să spună cu asta că pe cei nou-veniți în sat, nimeni nu-i chema pe numele lor de familie. Acesta nu era folosit decât în actele oficiale prin

care li se cereau bani. Dacă aveai de vorbit cu ei, era destul să adaugi „cel bătrân" după porecla lor, ca de pildă: „Cen-cel-bătrân", sau „Cin-cel-bătrân". „Cei-mici" erau ţăranii săraci, baştinaşi, pe care toată lumea îi striga după poreclele din copilărie, care erau întotdeauna cutare sau cutare „cel-mic".

Bogătanii din partea de apus a satului aveau însă şi nume de familie şi un nume mic. Iar de poreclele lor din copilărie, nu îndrăznea nimeni nici măcar să pomenească. De pildă, porecla lui Yen-Heng-yuan, fostul primar, era „Hambarul cel mic", dar când era el de faţă, până şi cuvântul „hambar" nu mai era rostit. Aşa că, dacă voiai, bunăoară, să vorbeşti despre hambarul cu grâne, trebuiai să te foloseşti de cuvântul „grânar".

Cum ajungeai însă lângă Păduricea de Frasini, era cu totul altceva. Acolo până şi unui moşneag de optzeci de ani i se spunea încă „cel-mic". Degeaba l-ai fi chemat pe numele lui oficial. Cu vreo câţiva ani în urmă, un anume Cen, căruia toată lumea îi spunea Yuan-cel-mic, se rugase de un învăţat bătrân să-i recomande un nume oficial. Au ales numele de Wan-ciang, care a şi fost trecut în scriptele primăriei. Dar într'o zi, primarul a văzut în catastif numele Cen-Wan-ciang şi habar n'a avut al cui e. Când conţopistul i-a spus despre cine e vorba, primarul a pus mâna pe condei şi a prefăcut din nou pe „Wan-ciang" în „Yuan-cel-mic". Aşa că, lângă Păduricea de Frasini, ţăranilor care erau de baştină din sat li se spunea „cei-mici", pe când nou veniţilor li

se spunea „cei-bătrâni". Li Yu-ţai putea fi socotit drept „mic", dar pentrucă părinţii lui veniseră aici dintr'un alt sat, unde unui copil nu i se spunea niciodată „cel mic", nimeni nu-l striga altfel decât Yu-ţai.

Li Yu-ţai era cel mai cunoscut şi cel mai iubit om de prin partea Păduricii de Frasini. Când se strângeau seara, după cină, şi nu era şi el de faţă, oamenii se plictiseau. Avea darul de a face oamenii să râdă. In gura lui, un cuvânt, fie cât de obişnuit, putea să-i facă pe ţărani să se tăvălească de râs. Mai avea şi darul să scrie poezii în care lua peste picior tot felul de oameni sau de întâmplări din sat. Versurile lui erau sprintene şi uşor de spus.

Inainte de război scrisese o poezie despre Yen Heng-yuan, care, an de an, făcea ce făcea de-l tot alegeau primar în sat. Când veni din nou vremea alegerilor, Li Yu-ţai scrise versurile :

Straşnic om e Yen Heng-yuan,
Ni-i primar din neam în neam,
Trădător e, şi-l votăm
Dar am vrea naibii să-l dăm.
Mă gândesc că'n loc de ştampilă de vot
Să folosim mai bine-o bâtă de-un cot.
Cu ea să-l alegem, să-l alegem vârtos,
Pân' ce nu i-o mai rămâne întreg niciun os.

Yen avea un fiu, pe care-l chema Cia-hsiang şi care era învăţător la şcoala elementară din sat. El nu urmase niciodată o şcoală superioară ci ocupase postul după ce absolvise, în 1930, cursurile pentru învăţătorii dela sate. Cia-hsiang era urît: fruntea lui era bom-

bată iar bărbie aproape că nu avea. Când vorbea, clipea tot timpul din ochi. Nu-l puteai judeca totuşi după mutra lui caraghioasă, căci era un şmecher şi jumătate, şi oricine avea de a face cu el, ieşea întotdeauna păgubit. In cinstea lui, Li Yu-ţai scrise cântecul:

Din genele-i rare, Cia-hsiang mereu clipeşte
Şi pleoapele-i cad peste ochi când vorbeşte.
Dar cu tot nasul lui turtit şi faţa-i bivolească,
Oricând izbuteşte cum vrea să te păcălească.
Grohăe întruna ca un porc mulţumit
Şi bogăţii adună, neostenit.
De-i stai împotrivă, ca ceara se 'ngălbeneşte.
Dar din genele-i rare, mereu, mereu clipeşte.

Li Yu-ţai făcea câte un cântec de felul ăsta cam în fiecare zi. Pentru el, asta nu era o treabă grea, iar tinerii care trăiau lângă Păduricea de Frasini şi care veneau seara, după cină, la el acasă îi cereau mereu cântece noi. Chiar în ziua în care-l potrivea, cântecul lui se răspândea prin toată partea de răsărit a satului, dar rareori pătrundea şi în partea lui de apus. Oamenii care locuiau în partea de apus nu se duceau înspre Păduricea de Frasini decât atunci când n'aveau încotro. Dacă vreunul din copiii lor, luându-se cu joaca, ajungea până acolo, părinţii lui îl certau şi îl ameninţau spunând:

— Eşti o haimana! Să ştii că mâine te trimit să rămâi acolo toată viaţa!

Depărtarea dintre cele două capete ale satului era prea mare spre a fi măsurată în metri.

In timpul războiului antijaponez, în Yen Cia-San s'au petrecut multe schimbări pe care

Li Yu-ţai le înfăţişă într'o grămadă de cântece. Unul dintre ele îi pricinui încurcături destul de mari. Eu am scris povestea asta cu speranţa de a vă înveseli cu câteva dintre cele mai frumoase versuri făcute de Li Yu-ţai într'o epocă de mari frământări.

Cel care scrie poezii este poet. Li Yu-ţai nu a scris poezii, ci versuri. Prin urmare, nu putem să spunem despre el că este poet, ci doar versificator. Deoarece o carte despre poezie poate fi numită „tratat de poezie", şi deoarece povestirea aceasta vorbeşte numai despre versuri, i-am dat titlul „Versurile lui Li Yu-ţai", ca să aibă o înfăţişare cât de cât serioasă.

II

Bordeiul în care trăia Li Yu-ţai era destul de neîngrijit. Chiar lângă uşă, pe stânga, la mijlocul peretelui se afla un kang [1]). La capul şi la picioarele kangului, mai rămâneau cam cinci picioare până la pereţii din faţă şi din fund ai bordeiului. In locul dinspre peretele din faţă se găsea soba. Intre sobă şi uşă, se înşirau de-a-lungul peretelui o oală mare de pământ, pentru apă, o alta cu zarzavaturi sărate, un castron, linguri, ceşti şi vreo câteva

1) Kangul are o formă dreptunghiulară şi este făcut din cărămizi de lut. Are o înălţime de trei picioare, o lungime de opt şi o lăţime de patru picioare. La mijloc este gol şi încălzit de burlanul sobei de alături care trece prin mijlocul lui. Se găseşte pretutindeni în China de Nord. Pe kang se doarme în timpul nopţii şi se şade în timpul zilei. Vara, legătura lui cu soba este întreruptă.

farfurii. De-a-lungul peretelui din fund, stăteau trântite claie peste grămadă coşuri, de diferite mărimi, pline cu nuci, kaki [2]) şi alte lucruri de-ale mâncării, pe care Li Yu-ţai le căpătase ca plată pentru munca lui de pândar la arie. In peretele din stânga al bordeiului săpase la înălţimea kangului o scobitură tot atât de lungă şi de înaltă ca şi acesta, tocmai potrivită ca un om să poată dormi în ea. Aşa că, atunci când intrai în colibă şi te uitai la peretele din fund, ţi se părea că te afli într'o fructărie. Iar dacă îţi aruncai privirile spre stânga, scobitura din perete te ducea cu gândul la firidele statuilor lui Budha din temple. Incă puţin să te mai fi întors spre stânga te trezeai într'un birt. Pentrucă poate tocmai din pricina desordinei, te simţeai nespus de bine în bordeiul acela.

Oamenii se strângeau în jurul lui Li Yu-ţai aşa cum se strângeau în jurul sobei în timpul iernii. Cum se întorcea dela muncă, se adunau în bordeiul lui o grămadă de oameni veseli puşi pe glumă şi pe pălăvrăgeală. In timpul sărbătorilor de Anul Nou, după ce satul fusese eliberat, în seara celei de a 25-a zi a Primei Luni, tocmai pe când Li Yu-ţai îşi isprăvea cina, unul din tinerii lui vecini, Fu-cel-mic, veni la el în vizită, împreună cu un alt flăcău de vreo douăzeci de ani. Li Yu-ţai le spuse bună seara şi aprinse lampa cu gaz care atârna de perete.

2) Un fel de smochină chinezească. (N. T.)

— Iată-l pe Li Yu-ţai spuse Fu-cel-mic în chip de prezentare.

Yu-ţai se cuibări în firidă şi-i pofti pe cei doi băieţi să se aşeze pe kangul cald.

— De unde vine oaspetele nostru? întrebă Li Yu-ţai.

— E vărul meu şi vine dinspre mlaştinile Şih Ţu, răspunse Fu-cel-mic.

— Te rog să nu mă socoteşti musafir, se amestecă în vorbă vărul lui. Încă de când te-am văzut jucând deunăzi seara atât de frumos în piesa „Ciao Kuang Pu", am tot vrut să te întâlnesc.

Yu-ţai părăsi tonul ceremonios de care se folosea cu noile cunoştinţe şi începu să vorbească de îndată despre una din temele lui preferate :

„Cu toate că Ciao Kuang Pu e un caraghios, este totuşi un personaj însemnat. Rolul lui trebue jucat din tot sufletul". Şi ca să arate cum trebue jucat, Yu-ţai îşi luă pipa lui cea lungă şi folosindu-se de ea ca de o biciuşcă, lovea cu putere în dreapta şi în stânga unui cal închipuit. Şi jucă de acolo, din firidă, toată scena întâia imitând în acelaş timp şi acompaniamentul orchestrei.

Tocmai când declama mai cu foc, un alt tânăr, Şun-cel-mic, intră în bordei şi spuse râzând: „Uşurel, uşurel, să nu spargi gongul!" Apoi scoase la iveală un pachetel, întinzându-se peste kang, ca să i-l dea lui Li Yu-ţai, în firidă. „Tata te roagă să guşti din turtele noastre cu mei de Anul Nou".

Şun-cel-mic se aşează pe kang, adăugând :

„Anul ăsta, nevasta lui Ci-chang i-a dat argatului lor, Tan-cel-mic, numai două turtiţe cu mei, de Anul Nou".

— Cine îşi poate îngădui să ţină argaţi, ar trebui să-i hrănească cumsecade, spuse Fu-cel-mic.

— Ci-chang e un om de treabă, vorbi Yu-ţai, dar nevastă-sa e o scorpie.

— Nu cumva Tan-cel-mic a jucat în rolul cumnatului regelui? întrebă vărul lui Fu-cel-mic.

— Ba da, răspunse acesta. E fiul bătrânului Te-kuei.

— Numai că e de o sută de ori mai bun decât tatăl lui, adăugă Şun-cel-mic.

— Asta se înţelege dela sine — aşa e, recunoscu Li Yu-ţai.

— Da ce-i cu bătrânul Te-kuei? întrebă vărul lui Fu-cel-mic.

— E un cântec despre el, spuse Şun-cel-mic şi începu să declame:

La vorbă, Te-kuei e meşter mare,
Limbă sprintenă ca a lui, nimeni nu are.
Când Yen spune: „E departe rău",
Te-kuei răspunde: „Nu-i apoape, zău!",
Yen spune: „Are colţuri", Te-kuei: „E colţuros".
Yen: „Sosu-i rece", Te-kuei: „Ce rece sos!"
Da, Te-kuei are păreri întotdeauna
Numai că i le suflă Yen întruna.

Fu-cel-mic ştia cânticelul pe dinafară aşa că se mulţumi să zâmbească numai din colţul buzelor. Vărul lui însă, auzindu-l pentru prima oară, se ţinu de burtă de râs.

— N'ar trebui să râzi. Te-kuei are multe

însușiri bune, spuse Șun-cel-mic a batjocură. Tat satul îl știe ce mâncător de turte e!

— E funcționar la Stat? întrebă neîncrezător vărul lui Fu-cel-mic.

— Nici mai mult nici mai puțin decât președinte al Uniunii Țăranilor! răspunse Șun-cel-mic. Da, da, e grangur mare!

— Ce-ai vrut să spui prin „mâncător de turte?"

— Satul nostru nu e un sat ca toate satele, îl lămuri Șun-cel-mic. Oricine are vreo cerere de făcut, trebue mai întâi să ducă la primărie zece kilograme de făină, cinci de carne de porc, și să dea fiecărui funcționar câte o turtă de o jumătate de kilogram din făină de grâu. Numai după ce mărimile lor isprăvesc de mâncat, încep să se ocupe și de cererea ta. Postul pe care îl are Te-kuei îi dă dreptul la o turtă, și are el grijă să-și aleagă una serioasă.

— In satul meu, de mai bine de trei ani nu mai e obiceiul să se dea celor dela primărie de mâncare, când vrei să faci vre-o cerere, spuse vărul lui Fu-cel-mic.

— Da, așa se întâmplă în toate satele, numai în al nostru nu, spuse Șun-cel-mic. Obiceiul ăsta a rămas în picioare datorită bătrânului Yen. De-ar fi să moară azi, îmi pun capul că până mâine n'ar mai rămâne nici urmă din toată treaba asta cu turtele.

Mai veniră și alți vecini: tatăl lui Fu-cel-mic, Cing cel-bătrân, Yuan-cel-mic, Ming-cel-mic și Pao-cel-mic. Cum trecu pragul, Yuan-cel-mic strigă:

— Veste mare ! Veste mare!

— Ce s'a întâmplat? întrebă Li Yu-ţai.

— L-au sburat pe Yen Hsi-fu din postul de primar (Yen Hsi-fu era nepotul lui Yen Heng-Yuan şi dela eliberare fusese primar al satului).

Şun-cel-mic sări de pe kang şi strigă: „Adevărat?" Se cuvine atunci să sărbătorim încă trei zile Anul Nou!"

— Sunt de aceeaşi părere, spuse Fu-cel-mic.

Oare chiar aşa să fie? se întrebă Li Yu-ţai, dus pe gânduri. Mi se părea că o să rămână primar în vecii vecilor. Cine ţi-a dat vestea asta ?

— N'ai nicio grijă, e adevărată! răspunse Yuan-cel-mic. Activistul de partid Ciang, a adus ordinul oficial de destituire din post.

Vărul lui Fu-cel-mic era mirat:
Da ce aveţi cu Hsi-fu, că îl urîţi atâta?
— Ascultă asta, spuse Şun-cel-mic:
Hsi-fu e ca o fiară sângeroasă,
De nimic şi nimeni pe lume nu-i pasă.
Apucă 'n ghiare orice-i trece 'n faţă:
Femeie, opium, vită sau raţă.
De nu-ţi apleci pe stradă, capul când îl vezi,
Eşti în primejdie mare de tot să ţi-l pierzi.

— Va să zică, de ăştia îmi e!... râse vărul lui Fu-cel mic.

— Şi încă nu ştii nimic! spuse Ming-cel-mic. In cânticelul ăsta e vorba numai de trecutul lui. După izbucnirea războiului, ticălosul ăsta s'a folosit de zăpăceala de atunci şi a făcut aşa încât să fie ales primar. Pe urmă a început să-şi facă de cap. Impreună cu unchiu-

său Yen (cădea-i-ar capul!) care-l sprijină în toate, nu se dădea înapoi dela nimic. Dacă veneai la el pentru cel mai mic lucru, trebuia să-i dai și mâncare și mită. Dacă nu-i dădeai destul, era în stare să te arunce în închisoare, sau să pună să ți se tragă o bătaie soră cu moartea. Aducea familii întregi la sapă de lemn, înlesnind unchiului său să cumpere pe nimica toate pământurile și casele lor. Ridica mereu dări noi, dar niciunul dintre noi, ăștia de lângă Păduricea de Frasini, n'am avut îndrăzneala să ne ducem la primărie și să-l întrebăm ce face cu banii. Nu vedeai niciodată pe vreunul din Yeni la muncă. Ori de câte ori era vreo muncă de folos obștesc de făcut în sat, tot pe umerii noștri cădea toată greutatea ei. Aici lângă Păduricea de Frasini nu-i om care să nu fi fost silit să-și lase de o parte munca câmpului pentru astfel de treburi... Nici nu-ți poți închipui... Toată administrația era dealtfel putredă!

— Și de ce spun ei că l-au sburat? întrebă liniștit Yu-țai.

— Nu se știe încă, răspunse Pao-cel-mic. Pesemne că cei care conduc districtul au băgat de seamă cu cine au de a face.

— Dacă l-au dat numai afară din post și mai rămâne în sat, mai e încă primejdios, spuse Yu-țai. Desigur, nu știm încă dacă conducerea districtului o să-l dea în judecată.

— De vreme ce nu mai este primar, or să se găsească o mulțime de oameni care vor fi bucuroși să depună mărturie împotriva lui, spuse Pao-cel-mic.

Din depărtare, se auzea o voce care striga:

— Mâine la templu, alegerea primarului — toţi cei care au trecut de optsprezece ani trebue să ia parte...

Pe măsură ce omul repeta chemarea, glasul lui se auzea tot mai aproape şi tot mai puternic.

— E Te-kuei, spuse Fu-cel-mic, după ce ascultă câteva clipe. Nu-i recunoaşteţi vocea hodorogită ?

Un om intră pe uşă şi, întradevăr, era Te-kuei. Inafară de Yu-ţai, care, ca gazdă, mormăi în treacăt bineţe, nimeni nu spuse nimic. Fu-cel-mic şi Şun-cel-mic îşi făcură semn cu ochiul.

— Ce sindrofie! spuse Te-kuei, plin de vioiciune. Asta mă scuteşte de multe drumuri. Mâine e alegerea primarului şi toţi cei care au împlinit optsprezece ani trebue să fie de faţă.

Apoi, coborînd vocea, adăugă :

— Yen-Heng-yuan propune să-l alegem pe Liu Kuang-ciu. Spuneţi asta şi altora.

Nici nu termină bine de vorbit că o şi şterse în grabă.

— Du-te de mănâncă nişte turte! strigă după el Şun-cel-mic.

— Nu prea e rost! spuse Yuan-cel-mic. Cu activistul Ciang aici în sat, o să-i cam treacă pofta de mâncare !

— Mai încet că te aude, şopti Cin-cel-bătrân.

— Ei şi ? Las' să mă audă ! răspunse Yuan-cel-mic. De ce mi-ar fi frică ?

— De unde a scos toate caraghioslâcurile

astea: „toți cei care au împlinit optsprezece ani"... „Yen-Heng-yuan propune"... spuse batjocoritor Pao-cel-mic.

— Așa dar Fățarnicul o să ajungă acum grangur mare!

— Cine e Fățarnicul? întrebă vărul lui Fu-cel-mic.

— Avem un cânticel și despre el, răspunse Șun-cel-mic.

Kuang-ciu visează măriri și avere
Se gudură pe lângă Yen și cere
Să i se dea tot ce i se cuvine.
Iar căpățâna într'o parte-și ține
Și niciodată nu-i este destul,
Oricât i-am da, el tot nu e sătul.

— Cred că putem uita „propunerile" lui Yen-Heng-yuan, spuse Yuan-cel-mic. Le venim noi mâine de hac. O să adunăm o mulțime destul de mare și o să avem grijă: n'o să fie ales Kuang-ciu.

Cin-cel-bătrân dădu din cap și spuse:

— Asta nu-i o treabă bună! Nimeni dintre cei de lângă Pădurica de Frasini n'o să 'ndrăsnească să-l jignească pe bătrânul Yen Heng-yuan. Și dacă vrea el să-l alegem pe Kuang-ciu, ar fi mai bine să-l alegem. Cu ce ne-am alege dacă l-am atâța degeaba?

— Ți-e frică și de umbra ta, moșule! mârâi Yuan-cel-mic. Dacă nu apuci taurul de coarne, ai să te spetești toată viața muncind pentru el și ajutându-l să facă avere.

Cin-cel-bătrân nu discuta niciodată când îl contrazicea cineva, mai ales dacă acel „cineva"

era unul mai tânăr decât el. Aşa că tăcu şi de data asta şi nu răspunse nimic.

— Cred că Yuan-cel-mic are dreptate, spuse Pao-cel-mic. A sosit vremea să ne punem pe treabă. Dacă e ales Kuang-ciu, tot Yen o să ne stăpânească. Noi, cei de lângă Păduricea de Frasini, trebue să ne suflecăm mânecile. Chiar dacă dăm greş, tot e mai bine decât să ne lăsăm bătuţi ca nişte vite.

Toată lumea fu de aceeaşi părere. Intrebarea era numai pe cine să aleagă primar. Yuan-cel-mic înclina pentru Pao-cel-mic. Era însă în acelaş timp de părere că pe Ming-cel-mic ar fi mai nimerit şi că ar aduna un număr mai mare de voturi. In sfârşit, Ming-cel-mic spuse că Yuan-cel-mic este cel mai bun vorbitor.

Stătură aşa de vorbă o bună bucată de vreme, fără să ajungă la nicio hotărîre. Până la urmă, Li Yu-ţai spuse :

— Să stăm strâmb şi să judecăm drept. Nici vorbă că Ming-cel-mic ar căpăta cele mai multe voturi, dar tare mi-e teamă că bătrânul nostru prieten n'o să facă treabă — e prea bun, prea cinstit, ca să o scoată la capăt cu pehlivani ca alde Yen şi ai lui. Pao-cel-mic a fost păstor — ba chiar neguţător de oi. In ultimii ani a cutreerat prin multe locuri şi a avut de a face cu tot felul de oameni. Ştie să scrie şi să socotească. S'ar potrivi bine pentru treaba asta. Nenorocirea este că are o familie de cinci oameni, care trăiesc de pe urma lui, şi ca primar, n'ar câştiga destul ca să-i poată ţine pe toţi. Lefurile funcţionarilor

sunt mici și cum el, desigur, n'o să ia mită, așa cum făcea gașca lui Yen, o să-i vină foarte greu. Ce-ar fi să facem așa: să-l alegem pe Yuan-cel-mic, iar Pao-cel-mic să-l ajute la socoteli și la actele oficiale...

Toți cei de față fură de aceeași părere. Pao-cel-mic sări în picioare:

— Să mergem și să dăm o adevărată luptă împotriva afurisiților ăștia!

— Sigur! Dați de veste tuturor cele vorbite aici! strigă Șun-cel-mic.

Se îmbulziră cu toții la ușă. Cin-cel-bătrân, strigă, înspăimântat, în urma lui Fu-cel-mic:

— Nu te face de râs! Hai acasă cu mine!

Șun-cel-mic îl apucă pe Fu-cel-mic de braț:

— Dă-i drumul, dă-i drumul! îl îmboldi el și, întorcând capul, strigă către Cin-cel-bătrân:

— N'avea nicio grijă! Dacă-l pierzi pe Fu-cel-mic, îți fac eu rost de alt fiu!

Și cei doi tineri se mistuiră amândoi în întuneric.

III

A doua zi, în templu, adunarea avu loc după regulile obișnuite. De data asta, totuși, mulțimea era mai mare ca deobicei. Voiau cu toții să vadă dacă Yen Hsi-fu era tot atât de îngâmfat și acum, după ce fusese dat afară.

Hsi-fu prezida, pentru ultima oară. Deși căuta să se stăpânească, vocea lui răsuna puțin cam nefiresc. După ce spuse câteva fraze de politețe, dădu cuvântul lui Ciang, activistul dela conducerea de partid. Ciang nu ținu un discurs obișnuit. El nu vorbi nimic despre

„însemnătatea" şi „importanţa" cutărui sau cutărui lucru, ci merse drept la ţintă.

— Primarul a săvârşit o seamă de greşeli mari. Autorităţile superioare au propus să facem noi alegeri. Inainte de a începe însă, oricine are ceva de spus despre fostul primar, să vorbească!

Ar fi avut ei oamenii multe de spus, împotriva lui Hsi-fu, dar în primul rând fură uimiţi de faptul că pot să vorbească faţă de ceilalţi; în al doilea rând, se temeau de răzbunarea lui Hsi-fu. Aşa că, o bună bucată de vreme nu vorbi nimeni cu glas tare, ci se sfătuiră cu toţii în şoaptă. In cele din urmă, un om cu numele de Ma Feng-ming dovedi mai mult curaj. El era mai trecut prin ciur şi dârmon decât ceilalţi. Inainte fusese negustor de frunze de ceai şi călătorise mult, iar în sat nu se aciuiase decât în ultimii ani. Hsi-fu începuse să-i asuprească pe ţărani de îndată ce fusese ales primar şi avusese prilejul să-şi îndrepte veninul împotriva lui Ma Feng-ming. In vremea aceea Ma nu putea decât să rabde. Acum însă, îşi dădea seama că îi venise timpul să plătească o poliţă veche. El le spuse încetişor celor din jur :

— Dacă făgăduiţi că vorbiţi şi voi, eu sunt gata să deschid focul !

— Vorbeşte! îl îndemnă Yuan-cel-mic. Dacă începi tu, făgăduesc că vorbesc eu după aceea şi mulţi alţii ne vor urma pilda.

La tribună, activistul Ciang îşi pierdea răbdarea :

— Ei, ce se aude ? Vă mai dau un minut !

Ma Feng-ming făcu un pas înainte:

— Eu am ceva de spus. Ogorul meu se învecinează cu mormintele familiei Yen Wu, o rudă de a primarului. Dinspre locul acela au năvălit pe petecul meu de pământ mărăcini și rădăcini de arbori și l-au acoperit pe jumătate, așa că nu l-am mai putut ara și semăna. Acu doi ani, iarna, m'am apucat și le-am tăiat. Yen Wu s'a plâns primarului și dumnealui a hotărît să-l despăgubesc pe Yen Wu cu un porc, iar familia Yen cu 10 măsuri de făină. Pe deasupra, m'a mai amendat și cu 500 de dolari, oprindu-mă să mai tai mărăcinii și rădăcinile. Bineînțeles că Yenii au înfulecat numaidecât porcul și făina. Iar eu am plătit amenda. Nu că mi-ar păsa prea mult, dar ca ogorul meu, pentru care plătesc impozite să se prefacă într'o grădină de rădăcini și mărăcini a altuia, asta mi se pare nedrept. Azi ne pregătim să ne alegem un alt primar. Trag nădejde că el nu mă va mai împiedica să-mi curăț ogorul.

Ciang întrebă mulțimea adunată:

— Chiar așa a fost?

— Chiar așa! răspunseră într'un glas cu toții, înafara celor din neamul Yenilor.

Yu-țai sosise demult la adunare. El adăugă foarte rece:

— A făcut el Hsi-fu rele și mai mari!

Luă apoi cuvântul Yuan-cel-mic, care vorbi despre o întâmplare în legătură cu o muncă silită la care-l pusese primarul. După aceea, plângerile începură să curgă cu duiumul: șan-

taj, mituire, biciuire cu vergi, amenzi prea mari... mai toate fără-de-legile lui Hsi-fu fură date în vileag. Numai de cele făcute de el în cârdăşie cu bătrânul Yen nu îndrăzni nimeni să pomenească. Activistul Ciang era foc şi pară. Deşi el avea răspunderea pentru acest sat, nici prin gând nu-i trecuse că aci se petrecuseră atâtea tâlhării.

— Ia înhăţaţi-l pe primarul ăsta de treabă şi legaţi-l fedeleş ! strigă el.

Nici nu apucase bine să rostească aceste cuvinte, că se şi ridicară zeci de mâini şi cât ai clipi primarul fu legat ca un cârnat.

— Duceţi-l în odaia de alături. Doi oameni să stea de pază. Iar voi ceilalţi, întoarceţi-vă aici după prânz, să vă alegeţi un nou primar. Pe secătura asta am s'o dau pe mâna autorităţilor districtuale.

Câţiva oameni strigară numaidecât :

— Stau eu de pază! Stau eu de pază!... Asta e mai plăcut chiar decât să prânzeşti !

— Să-mi facă cineva o listă cu toate plângerile înfăţişate azi dimineaţă. Vreau să iau lista cu mine ! adăugă Ciang.

— O fac eu ! spuse Ma Feng-ming.

— Şi eu am să te ajut ! strigă Pao-cel-mic.

Şedinţa fu suspendată.

La amiază, cei mai nenorociţi oameni din sat erau bătrânul Yen şi fiul său, Yen Ciahsiang, învăţătorul. Multe din fără-de-legile primarului Yen Hsi-fu fuseseră săvârşite în folosul şi cu sprijinul lor. Yen ar fi vrut să-i trimită vorbă lui Hsi-fu să nu vorbească prea mult la judecată, dar cum Hsi-fu era păzit, nu

avea cum. După amiază, bătrânul Yen spuse că nu se simte bine și-l trimise pe fiu-său să ia parte la alegere. Iar el rămase acasă.

Când ședința reîncepu, activistul Ciang lămuri felul în care urma să se voteze:

— Dacă am urma regulile obișnuite, voi ar trebui să vă alegeți mai întâi delegați, care ar urma să aleagă apoi noul primar. Dar fiindcă este târziu, propun să facem altfel: numiți întâi trei candidați și apoi prin vot direct, alegeți pe unul dintre ei primar. Deoarece mulți dintre voi nu știu să scrie, o să luăm trei castroane și pe fiecare o să punem semnul câte unuia dintre candidați. Castroanele o să le așezăm într'o odaie goală. Fiecare din voi o să capete un bob de fasole, pe care o să-l pună în castronul celui pe care îl vrea ca primar. Ce spuneți, e bine așa?

— Bine! Bine! strigară țăranii.

La numărătoare se văzu că Ma Feng-ming obținuse cincizeci și două de voturi. Liu Kuang-ciu optzeci și opt și Yuan-cel-mic optzeci și șase, deci numai cu două voturi mai puțin decât Liu Kuang-ciu, pe care-l sprijinea bătrânul Yen!

— Trebue să mă înapoiez la biroul districtului — spuse țăranilor activistul Ciang. Aș vrea să alegeți doi oameni care să meargă cu mine și să-l păzească pe Hsi-fu.

— Îi aleg eu, spuse repede Cia-hsiang.

Dar vreo zece oameni săriră în picioare, strigând:

— Nu e nevoie să alegi pe nimeni: Merg eu!... Merg eu!...

— Ajung doi oameni! spuse Ciang.

— Poţi să iei mai mulţi, n'o să strice, răspunse Yuan-cel-mic.

Până la urmă, fură aleşi cinci paznici. Ciang luă cu el raportul scris de Ma Feng-ming şi de Pao-cel-mic şi se întoarse la biroul districtului, ducându-l cu el şi pe Hsi-fu.

După plecarea lui Ciang, noul primar, Liu Kuang-ciu, îşi lăsă capul într'o parte şi porni spre casa bătrânului Yen. Voia să-i mulţumească şi să primească noi porunci dela el. Când bătrânul Yen află dela fiul său de alegeri şi când auzi că Hsi-fu fusese dus din sat şi că Yuan-cel-mic nu fusese ales primar deoarece căpătase numai cu două voturi mai puţin, fu foarte turburat. El îi spuse lui Kuang-ciu:

— Copilul meu, va trebui să fim de-acum încolo mai cu băgare de seamă. Treburile au început să meargă foarte prost. Până şi un venetic ca Ma Feng-ming ridică nasul! Chiar şi cei de lângă Păduricea de Frasini îndrăznesc să ne înfrunte!

Mişcând două degete, el spuse mai departe:

— Gândeşte-te numai — două voturi! două voturi şi atâta tot! Dar cred că pe Ma Feng-ming îl vom duce noi de nas. Dă-i un post fără însemnătate — fă-l comisar la Construcţii! Cât despre calicul ăla de Yuan-cel-mic, o să găsim noi prilejul să-i dăm odată la cap! Altfel n'o să-i putem ţine în frâu pe porcii ăia de lângă Păduricea de Frasini. Deocamdată însă e prea devreme; trebue să avem răbdare până ce se va lămuri povestea cu Hsi-fu. Du-te

acum, băiete, azi nu prea mi-s boii acasă. Cred că o să mă bag în pat devreme.

Cum lecția din acea zi se sfârșise, Kuang-ciu plecă acasă.

Este dela sine înțeles că, în seara aceea, în bordeiul lui Yu-țai fu petrecere mare. Li Yu-țai mai făcu două cântece :

Azi am tăvălit o potaie,
Și i-am tras o sfântă de bătaie.
Am spus tot, deschis, pe suflet ce ne-a stat
Cu coada între picioare, javra s'a cărat.
Cia-hsiang clipea, Yen tremura,
Pe noi burta de atâta râs de durea.

Cel de-al doilea cântec suna așa :

Yen e-un neîntrecut sforar :
Indată ce nepotu-său nu mai e primar
Hop, se ivește finul lui în loc.
Dar las' că-i vine și ăstuia soroc !

IV

Din ziua în care Hsi-fu fusese arestat, Yen Heng-yuan era neliniștit. El știa că noul guvern nu era la fel cu yamenul [1]) de pe vremuri, și că dacă Hsi-fu dădea de gol cărdășia dintre ei, tot aurul lui n'ar fi în stare să-l scape. Il trimise pe fiul său la district de câteva ori în cercetare, dar cazul tot nu se lămurise. Până la urmă, se resemnă să spere că totul o să fie bine. Și așa se scurseră trei luni. Toți primarii din district fură che-

1) Yamen — vechea administrație chineză. (N.T.)

maţi la o şedinţă. Yen îi ceru lui Kuang-ciu să afle ce se mai aude cu Hsi-fu.

Kuang-ciu se înapoie după două zile. Fără să ia măcar o îmbucătură, îşi lăsă capul într'o parte şi porni grăbit, spre casa lui Yen Heng-yuan, să-şi dea raportul. Bătrânul era întins în pat. Kuang-ciu se aşează alături şi, plin de respect, îi dădu veştile:

— Deoarece împotriva lui Hsi-fu erau aduse multe învinuiri şi deoarece n'a vrut să dea în vileag pe părtaşii lui, judecata a fost tărăgănată luni de zile. Până la urmă, Hsi-fu a luat asupra sa toată vina. Autorităţile s'au arătat foarte mărinimoase cu el şi i-au cerut numai să se căiască în scris şi să plătească pagubele pe care le-a pricinuit ţăranilor.

Bătrânul Yen oftă uşurat:

— De vreme ce nu a amestecat pe nimeni altul, e bine!... Ce s'a hotărît la şedinţa primarilor?

— Trei lucruri, răspunse Kuang-ciu. Intâi că se vor scădea mult dijmele. Ni s'au dat şi formulare, pe care urmează să scriem numele proprietarilor şi al dijmaşilor, suprafaţa dată în dijmă, cât era dijma înainte şi cu cât a fost scăzută. In al doilea rând, va trebui să măsurăm tot pământul. La treabă asta or să ia parte un delegat al districtului, delegaţi ai diferitelor organizaţii de masă, precum şi câte un delegat la fiecare douăzeci de familii. In al treilea rând, se alcătueşte o miliţie sătească. Va trebui ales un om care va fi trimis la district, pentru instrucţie. La întoarcere el o să

organizeze și o să instruiască forțele populare.

Bătrânul Yen se simțise foarte ușurat când aflase că povestea se isprăvise cu bine; când auzi însă de cele trei noi hotărîri, se posomorî din nou. După plecarea lui Kuang-ciu, el se sfătui cu fiul său, Cia-hsiang:

— Nu trebue să ne facem griji din pricina organizării miliției. După mine, trimiterea unui om „la instrucție" e un șiretlic al guvernului. Tot așa făcea și generalul Yen Hsi-Șan, când avea nevoie de soldați. După ce omul a făcut instrucție e luat în armată și nu se mai întoarce aici.

Se opri să soarbă puțin ceai, apoi spuse mai departe:

— In satul ăsta, noi vom fi singurii păgubiți dacă dijmele scad și dacă se măsoară pământurile. Scăderea dijmelor o putem învârti însă destul de ușor. Nu avem decât să le poruncim dijmașilor noștri să spună că dijma le-a și fost scăzută. Prea le e teamă că o să le luăm pământul înapoi, așa că vor face tot ce le vom cere. Și cum nu știu să scrie, ai să le complectezi tu formularele. Sunt sigur că n'ai să scrii nimic ce nu se cuvine. Măsurătoarea pământurilor o să fie însă o treabă grea. Va lua parte la ea atâta lume, încât nu prea văd cum o să putem ascunde cât pământ avem.

Cia-hsiang clipi iute din gene:

— Ne descurcăm noi. Uite-te numai cine sunt funcționarii statului la noi în sat: primarul Kuang-ciu e omul nostru; noi doi suntem Comisarul Afacerilor Civile și Comisarul

Invăţământului ; Fan-cel-bătrân, preşedintele Uniunii Muncii, e vătaful nostrul; iar Te-kuei, preşedintele Uniunii Ţăranilor, nu e şi el de-ai noştri? Comisarul Finanţelor, Ci-ciang, nu prea are păreri hotărîte; atâta vreme cât n'o să piardă nimic, nu o să aibă nimic de spus. Fiul lui Lin-cel-mic, deşi este preşedintele Uniunii Tineretului pentru Eliberarea Naţională, habar n'are de nimic. Numai cu Ma Feng-ming o să avem de furcă. E deştept foc şi pe deasupra mai e şi venetic. E împotriva noastră şi nu se teme să ridice glasul. Nevastă-sa, Kuei-yng, e preşedinta Uniunii Femeilor pentru Eliberarea Naţională. Cu ăştia doi n'o să ne meargă prea uşor.

— Ştiu eu cum să-l iau pe Ma Feng-ming, îl întrerupse bătrânul Yen. Negustorilor grozav le place să se aleagă cu un câştig. Fă în aşa fel ca să-i pice şi lui ceva şi o să tacă chitic. Partea cea mai grea o să fie cu delegaţii aleşi să reprezinte fiecare douăzeci de familii. Or să fie mulţi, şi fiecare o să aibă altceva în cap.

— Cel mai bine ar fi să-i împiedicăm să-şi aleagă delegaţi, spuse Cia-hsiang.

— Asta nu se poate, răspunse Yen Heng-yuan. Ciang, activistul, face pe nebunul. O să răsară desigur pe aci, la măsurătoarea pământurilor, şi o să bage de seamă numai decât că nu sunt şi delegaţii familiilor. Să avem delegaţi în orice caz, dar am să-i spun primarului să-i aleagă dintre ţăranii cei mai săraci. Avem nevoie de oameni pentru care fiecare

bănuț să însemne ceva, cum e de pildă Cincel-bătrân de lângă Pădurica de Frasini.

— Nu pricep, spuse Cia-hsiang. Cu cât sunt mai săraci, cu atât mai greu le vine să plătească impozitul pe pământ și cu atât mai mult or să vrea ca pământurile să fie bine măsurate, ca să fie siguri că ceilalți plătesc tot impozitul.

— Tu ești tânăr și bineînțeles nu poți pricepe, răspunse Yen, cam de sus. Când va veni la rând măsurătoarea pământului nostru, o să începem prin a măsura cu grijă loturile cele mici, risipite și neregulate — cum sunt cele mlăștinoase. Bucățile acelea de pământ sunt sucite și întortochiate. Îți ia foarte mult timp măsurătoarea lor exactă — cel puțin două zile. Așa stând lucrurile, câtă vreme or să poată sărăcanii ăia să-și lase de o parte munca pe pământul lor? După două, trei zile, or să înceapă s'o șteargă unul câte unul. După ce-om scăpa de ei, ne vom putea plânge în primul rând că nu-și dau toată osteneala la treaba asta și în al doilea rând, vom face măsurătorile oricum dorim. Nimeni nu va putea spune ceva împotriva măsurătorii noastre.

— Dar tot va trebui să punem țăruși pe care să însemnăm suprafața fiecărui lot...

— Ei și? Nu-i nevoie ca însemnările să fie adevărate! O să scriem și noi o suprafață aproximativă. Cine o să știe asta? La nevoie, putem face în așa fel încât țăranii săraci să nu fie în stare să mai spună ceva. Când o să le măsori pământurile dacă unul din ei are trei *mu*, poți să-i spui de pildă: „E un ogor

mic. Nu-i nevoie să-l măsurăm întocmai. Să spunem că are numai doi *mu*". În felul ăsta, el o să creadă că se alege cu un folos şi n'o să aibă îndrăsneala să caute pricină când o să ajute la măsurarea pământurilor noastre!

Yen Heng-yuan îl trimise apoi pe fiul lui să-l poftească la el pe Ma Feng-ming. Când îşi cumpărase pământul, Ma Feng-ming dăduse dovadă de multă viclenie. Il măsurase în aşa fel, încât fiecare *mu* avea de fapt doi sau trei *mu*, iar el plătea impozitele după suprafaţa pe care o măsurase singur când luase ogoarele. Bătrânul Yen ştia bine aceasta şi-i spuse, cu blândeţe:

— Deoarece dumneata ţi-ai cumpărat pământul de curând, nu mai e nevoie să-l măsurăm încă odată. O să punem ţăruşii după măsurătorile dumitale.

Bineînţeles că Ma Feng-ming fu încântat.

După aceea, Yen îl chemă pe Liu Kuang-ciu, primarul, şi-i explică planul său. Kuang-ciu fu de aceeaşi părere cu el, deoarece avea mult pământ şi, pe deasupra, îşi datora izbânda în alegeri, lui Yen. Bineînţeles că fu de acord.

A doua zi, delegaţii pentru măsurătoarea pământurilor fură aleşi, aşa cum fusese plănuit. A treia zi, lucrul începu. După cum se aşteptase Yen, Ciang, activistul, sosi şi el ca să ia parte la măsurătoare. El primi propunerea lui Yen, ca pământurile sale să fie măsurate primele. Porniră sub conducerea primarului Liu Kuang-ciu, şi întovărăşiţi de Comisarul Afacerilor Civile, Yen Heng-yuan, de

Comisarul Invățământului, Yen Cia-hsiang, de Comisarul Finanțelor, Ci-ciang, de Comisarul Construcțiilor, Ma Feng-ming, de președintele Uniunii Țăranilor, Te-kuei, de președintele Uniunii Muncii, Fan-cel-bătrân, de președinta Uniunii Naționale a Femeilor pentru Eliberarea Națională, Kuei-yng, de președintele Uniunii Tineretului pentru Eliberarea Națională, Lin-cel-mic și de vreo zece delegați, reprezentând peste 200 de familii. Luaseră cu ei o panglică de măsurat, o numărătoare, țăruși și cele trebuincioase pentru scris. Primul lor popas fu la locul mlăștinos!

Primarul dădu poruncile, Te-kuei desfășură panglica de măsurat și fiul lui Yen, Cia-hsiang, începu să socotească cu bilele. Fiecare lot mlăștinos era mic, dar de o formă foarte neregulată. Pentru a-l măsura, ei erau nevoiți să-l împartă în porțiuni și mai mici. După ce măsurară fiecare dintre locurile acestea mici, se așezară să se odihnească. Primarul Kuang-ciu lămuri în amănunțime cum trebue socotită suprafața loturilor pătrate și a celor triunghiulare. Fiul lui Yen, Cia-hsiang ținu, în legătură cu numărătoarea o lecție de matematici superioare. Dar nimeni nu venise acolo să studieze probleme atât de complicate și toți erau foarte plictisiți. Își dădeau oarecum seama că măsurătoarea merge prea încet. Numai Ciang, activistul, era foarte mulțumit de această conștiinciozitate. El îi felicită pentru „măsurătoarea model" pe care o făcuseră și plecă să inspecteze alte sate.

Așa cum se aștepta bătrânul Yen, după vreo

două zile, oamenii începură să se răărească. Lotul mlăştinos tot nu fusese măsurat. In ziua a cincea, mai rămăseseră doar şapte oameni: Yen şi fiul lui, Fan-cel-bătrân vătaful, primarul Kuang-ciu, Te-Kuei, Kuei-yng şi Lin-cel-mic. Dintre ultimii doi, unul era o femeie lipsită de experienţă iar celălalt un copil. Yen Heng-yuan îşi făcea vânt alene cu evantaiul din frunze de palmier, Kuang-ciu trăgea dintr'o narghilea, Fan-cel-bătrân ducea o lopată, iar Lin-cel-mic îşi luase secera cu el, ca să-şi mai taie ceva tulpini uscate pentru foc. Kuei-yng, care era însărcinată, venise cu un coş ca să culeagă ierburi. Te-kuei mânca de câteva zile la Yen acasă şi, bineînţeles, căra uneltele de măsurat — panglica de măsurat, numărătoarea, cele trebuincioase scrisului şi ţărušii. In ziua aceea, aveau de măsurat pământul din dosul mlaştinii, care era tot în stăpânirea lui Yen. Când să înceapă treaba, Yen spuse cu o plictiseală prefăcută:

— Ce mulţi delegaţi au fost aleşi şi ce puţini se prezintă! De vorbit, vorbesc, dar când e de muncit, dau îndărăt. Mi se pare că până la urmă puţini dintre noi vor duce treaba până la capăt!

De data asta, nici măcar nu se mai prefăcură că măsoară pământul. Kuei-yng mâncă câteva caise verzi şi după aceea se duse la răscruce să culeagă ierburi. Lin-cel-mic o luă şi el într'acolo şi începu să taie uscături. Cian-hsing băgă de seamă că movilița de pe unul din mormintele familiei sale se aplecase puţin într'o parte şi-l trimise pe Fan-cel-bătrân s'o

îndrepte. Te-Kuei îşi lăsă uneltele la pământ ca să-l ajute. Yen Heng-yuan şi primarul Liu Kuang-ciu se dădură la umbra răcoroasă a unui nuc şi începură să pălăvrăgească în voie.

Tocmai atunci se nimeri ca Yu-ţai, care păzea ariile, să fie pe culmea dealului. Din depărtare, el văzu câţiva oameni care intrau în ogorul din spatele mlaştinei, şi la început se gândi că veniseră să fure grâne. Când se risipiră însă fiecare pe la treburile lor, deşi la început nu-şi putuse da seama cine sunt, putea foarte bine să vadă ce fac, înafara celor doi care şedeau la umbra nucului. Se dădu mai aproape de ei şi îi auzi vorbind şi râzând, dar nu le putu înţelege cuvintele. Yu-ţai gândi în sinea lui: „Ce-or fi făcând ăştia pe aici? O să aştept până ce or ieşi de sub nuc şi o să aflu!" Şi se aşeză la pândă în capătul livezii de nuci.

Se făcuse aproape de amiază, când unul dintre cei tolăniţi la umbră ieşi dintrodată în lumină şi strigă: „Cia-hsiang! Hai de înseamnă ţăruşii!"

Yu-ţai recunoscu numaidecât vocea bătrânului Yen. Dintre cei trei oameni care trebăluiau pe lângă moviliţa de pe mormânt, doi se apropiară. Unul era Cia-hsiang, iar celălalt Fan-cel-bătrân. Cia-hsiang însemnă doi ţăruşi. Unul îl luă el, iar pe celălalt i-l dădu lui Fan-cel-bătrân. Fan-cel-Bătrân îl înfipse pe al său la un capăt al ogorului, iar Cia-hsiang la celălalt capăt. După aceea îi chemară pe Kuei-yng şi pe Lin-cel-mic şi toţi şapte se înapoiară în sat. Numai după ce Yu-ţai îl văzu pe Te-

kuei ducând panglica de măsurat, se dumiri el că oamenii măsuraseră cicâ pământul. El se gândi în sinea sa: „Frumoasă treabă, n'am ce zice! Ia să dau o raită, să văd ce au însemnat pe ţăruşi!" O luă la vale spre ogor şi se uită la amândoi ţăruşii. Pe cel de lângă ogorul cu grâu scria: „De aci şi până la hat sunt cincisprezece parcele, având în total 7 mu, 2 fen şi 2 li". Pe celălalt ţăruş scria: „De aci şi până la poalele dealului sunt 3 mu, 2 fen, 8 li". Yu-ţai mormăi ceva pe sub mustaţă, şi nu după multă vreme, puse în versuri ceeace văzuse.

Ce să spun, halal măsurătoare!
Nici când nu s'a văzut aşa ceva pe-ogoare!
Ce muncă grea! N'au răsuflat deloc:
Lin-cel-mic la vreascuri pentru foc,
Kuei-yng strângând ierburi de leac,
Fan şi Te-kuei la un mormânt — ce-i fleac?
Cia-hsiang priveghia pe fiecare
Iar Heng-yuan şi Kuang-ciu la răcoare
Sub a nucului umbră deasă,
Se simţeau chiar ca la ei acasă.
Una era pe ogor de măsurat
Şi alta pe ţăruşi Cia-hsiang a însemnat.

V

Peste câteva zile, când Yen şi cu fârtaţii săi isprăviră tâlhărească măsurătoare a ogoarelor, începură să măsoare în acelaşi fel şi pământurile ţăranilor. Celor care aveau un mu, le însemnau numai jumătate; pe cei care aveau trei sferturi de mu, îi treceau în catastif cu numai două treimi. In seara zilei în care sfârşiră de măsurat ultimul lot, Te-kuei se gândi

să întărească și mai mult recunoștința pe care era sigur că le-o poartă țăranii lui și lui Yen, pentrucă le trecuseră o suprafață mai mică decât cea adevărată. După ce cină la Yen acasă, o porni spre Păduricea de Frasini. Țăranii isprăviseră masa și glumeau și vorbeau sgomotos, sub copaci. Te-kuei se hotărî să asculte întâi un timp, ca să se lămurească încotro bate vântul și se ascunse deci în dosul unui copac mare. Auzi un țăran spunând:

— Măi fraților, cât v'a ieșit vouă la socoteală când ați măsurat pământul lui Yen?

— Mi se pare că vreo douăzeci de mu, răspunse Tan-cel-Mic.

— Ce-i caraghioslâcul ăsta? strigă Yuan-cel-mic. Numai ogoarele ipotecate pe care le-a înhățat dela datornici au zece mu, ca să nu mai vorbim de restul pământului.

— E destul de ușor să socotim pe cât pământ a pus mâna prin ipoteci, spuse Pao-cel-mic. Aproape toți locuitorii de pângă Păduricea de Frasini au venit aici după ce le luase Yen pământul!

Țăranii începură să socotească câte ogoare luase Yen prin ipoteci și găsiră că suprafața lor se ridica la vreo 28 de mu.

— Are trei zileri și șapte dijmași, spuse Yuan-cel-mic. Dacă nu are, una peste alta, cel puțin o sută de mu, să nu-mi spuneți pe nume!

— Ce spuneți de felul cum și-a măsurat pământul? întrebă Șun-cel-mic. Poate că n'ați

auzit ultimul cântecel al lui Yu-ţai, se întrebă Şun, şi începu să-l spună.

Ţăranii nu mai putură de râs. Cin-cel-bătrân găsi de cuviinţă să se împotrivească:

— Eu cred că Yen s'a purtat foarte frumos. A înscris suprafeţe mai mici nu numai la pământul lui, ci şi la pământurile noastre, ale ţăranilor săraci. Uite, eu am un mu şi el mi-a trecut numai o jumătate.

— Şi-a bătut joc de voi, spuse Yuan-cel-mic, înfierbântându-se. Dacă el şi-ar fi măsurat pământul cum trebue, cei dintre noi care au câte o jumătate de mu, sau chiar un mu, n'ar mai fi trebuit să plătească niciun impozit. Dar fiindcă el şi-a trecut numai a treia parte din cât are cu adevărat, până şi cel mai sărac ţăran va trebui să plătească!

Când Te-kuei auzi una ca asta, înţelese că planul lui Yen fusese descoperit şi că n'o să-i mai poată fi acolo de niciun folos. Deaceea se duse în grabă la Yen, ca să-i spună ce auzise, dar Yen se culcase. Cia-hsiang complecta formularele privitoare la scăderea dijmelor, şi Te-kuei îi povesti lui cele auzite, fără să uite nici lucrurile atât de puţin plăcute spuse de Yuan-cel-mic despre bătrânul Yen. Ii mai spuse şi versurile lui Yu-ţai. Cia-hsiang se făcu roşu de furie şi-l înjură pe Yuan-cel-mic şi pe Yu-ţai. Foarte mulţumit de sine însuşi, Te-kuei se duse să se culce.

A doua zi de dimineaţă, primul lucru pe care-l făcu Cia-hsiang fu să-i povestească tatălui său cele întâmplate în ajun. Bătrânul

Yen îl ascultă foarte liniștit. Singurul lui necaz era că țăranii îi ghiciseră șmecheria. Se gândi o bucată de vreme, apoi spuse:

— Trebue neapărat să scăpăm de ăștia doi!

După ce îmbucă ceva, îl chemă la el pe Kuang-ciu, primarul, și-i povesti în amănunțime fără-de-legile lui Yu-țai și ale lui Yuan-cel-mic. In încheiere porunci:

— Trimite-l pe Yuan-cel-mic la district, pentru instrucție militară; cât despre Li Yu-țai, gonește-l odată pentru totdeauna din satul nostru.

După ce primi poruncile, Kuang-ciu convocă numaidecât o ședință, în care urma să fie ales delegatul pentru instrucția militară. Propuse trei candidați, printre care și pe Yuan-cel-mic. Se votă din nou cu boabe de fasole care trebuiau puse în trei castroane. De astă dată însă, când le veni rândul, Kuang-ciu, Te-kuei și Cia-hsiang, puseră toți câte un pumn de fasole în castronul lui Yuan-cel-mic. Bineînțeles, fu ales Yuan-cel-mic.

Aproape toți țăranii erau de părere că, de fapt, instrucția militară la care era trimis Yuan-cel-mic nu însemna altceva decât o recrutare. Mama lui, care era văduvă, nu avea pe altcineva pe lume înafară de el. Când auzi că fusese ales, se duse la primar și începu să plângă și să se roage ca Yuan-cel-mic să fie scutit, dar totul fu în zadar. Te-kuei rânji:

— Cine l-a pus să critice felul în care a fost măsurat pământul?

Cuvintele astea ajunseră până la Păduricea

de Frasini şi ţăranii înţeleseră că Yen îşi vârîse coada şi în treaba asta.

Ming-cel-mic era un om gata întotdeauna să sară, la nevoie, în ajutorul semenilor lui. Văzând că după plecarea fiului ei, mamei lui Yuan-cel-mic o să-i fie foarte greu, Ming-cel mic se sfătui cu Pao-cel-mic, cu Şun-cel-mic şi cu alţi câţiva oameni, cum să găsească mijlocul prin care s'o ajute.

— N'are niciun rost să cerem primarului să trimită pe altul în locul lui, de vreme ce aici este amestecat Yen, spuse Pao-cel-mic. Noi toţi suntem prieteni buni, dornici să ne ajutăm unii pe alţii. De ce n'am avea noi grijă de mama lui Yuan-cel-mic pentru o bucată de vreme?

Yuan-cel-mic fu foarte recunoscător prietenilor săi pentru bunătatea lor şi le mulţumi din tot sufletul.

La primărie era forfotă mare în ziua aceea. Formularele de scădere a dijmei şi de măsurare a pământului fuseseră complectate. Omul pentru instrucţia militară fusese ales. Primarul scrise un raport despre toate astea districtului. După masă, găsi un om care să-l escorteze pe Yuan-cel-mic până la Centrul de instrucţie. După ce isprăvi cu toate treburile astea, primarul trimise după Yu-ţai. Ţinând capul lăsat într'o parte şi bătând furios cu pumnul în masă, Kuang-ciu îl învinui că răspândeşte tot felul de svonuri şi-i spuse că poate fi socotit „trădător".

— Şi acum, şterge-o de aici! Să nu mai

pui niciodată piciorul în sat! Dacă dau de tine să știi că te arestez pentru trădare! urlă primarul.

Yu-țai nu avea încotro. Își încheie socotelile cu țăranii cărora le păzise vitele și se mută în satul de alături, de lângă mlaștina Șih-țu.

Activistul Ciang se întoarse peste două zile dela district cu o hârtie oficială. In ea scria: „In conformitate cu raportul administrativ al Districtului 6, toți funcționarii satului Yen-Cia-San și-au făcut datoria din plin, cu îngrijire și repede. Ca o recunoaștere a meritelor lor, satul va purta numele de Sat Model..."

VI

Se scurseră alte două săptămâni și Yuan-cel-mic se întoarse dela instrucție. Lângă Pădurica de Frasini, deși era abia amiaza, se opriră cu toții din treabă și-l năpădiră cu tot felul de întrebări. Yuan-cel-mic, strălucind de fericire, spunea:

— Am crezut că-mi joacă o festă. Nici nu le-a trecut prin cap că instrucția mea va fi un bine pentru noi. Autoritățile mi-au poruncit să alcătuesc o miliție și guvernul o să ne dea carabine și grenade de mână. Inafară de asta, comandantul miliției va avea aceleași drepturi cu primarul — unul o să fie conducătorul civil, iar celălalt conducătorul militar al satului. Miliția va fi o putere aparte, și n'o să asculte de poruncile primarului. Am ordin către el, prin care i se cere să facă toate ușurințele pentru alcătuirea miliției. De acu în-

colo vom avea şi noi, cei de lângă Păduricea de Frasini, un cuvânt de spus în conducerea satului.

— Să vedem acum dacă bătrânul Yen o să mai facă pe stăpânul aici, se bucură Şun-cel-mic.

— Noi ţi-am plivit ogorul, iar mama ta n'a flămânzit. Am pus mână dela mână şi i-am dat bătrânei de mâncare, spuse Ming-cel-mic. La aflarea acestei veşti, fericirea lui Yuan-cel-mic fu deplină.

După prânz, Yuan-cel-mic se duse la primar şi îi dădu ordinul din partea autorităţilor. Kuang-ciu îşi aruncă ochii pe hârtie şi înţelese numaidecât că Yuan-cel-mic avea acum putere. Luă ordinul cu el şi-l duse la Yen Heng-yuan.

— Toate astea s'au întors în favoarea lor, spuse Yen plin de amărăciune. Şi încreţindu-şi fruntea, adăugă: Am făcut o greşeală. Trebue să găsim acum un mijloc să-l facem pe Yuan-cel-mic să cânte în struna noastră şi să prefacem greşeala asta într'un folos pentru noi.

— Omul ăsta e încăpăţânat ca un catâr, spuse Kuang-ciu. N'o să fie uşor!

— O putem face numai încetul cu încetul, răspunse Yen. O să-i întindem câte o „acadea" din când în când. Aşa că o să se obişnuiască cu binele şi n'o să mai fie în stare să se lipsească de el. Peste câteva luni, n'o să mai poată suferi viaţa ce se duce lângă Păduricea de Frasini.

Şi ascultând de poruncile lui Yen, primarul

împărți birourile din templu în patru secții: în aripa de răsărit erau cele trei încăperi ale primarului; în cea de miazăzi, școala; cele trei odăi din aripa de apus, fură date miliției, iar aripa dinspre miazănoapte avea să fie folosită ca sală de instrucție pentru milițieni.

După ce se alcătui miliția, aproape fiecare dintre țăranii de lângă Pădurica de Frasini avu îndrăzneala să se certe pentru câte ceva cu primarul. Yuan-cel-mic era omul și simbolul puterii lor. La început Kuang-ciu nu prea știu cum să se descurce, dar sub îndrumarea neobosită a lui Yen, găsi încetul cu încetul calea. Kuang-ciu și Cia-hsiang aveau, de pildă, uniforme. Yuan-cel-mic însă nu avea. Cum birourile lor se aflau în aceeași clădire, el se simțea destul de prost din pricina acestei deosebiri. „Ca șef al miliției trebue neapărat să ai o uniformă, spuse Kuang-ciu. O să-ți comandăm una!". Și după câteva zile, noua uniformă a lui Yuan-cel-mic, plătită din banii poporului, era gata.

Kuang-ciu și Cia-hsiang aveau tocuri rezervoare. Yuan-cel-mic nu avea și deaceea, buzunarul de sus al tunicii i se părea nefiresc de gol. „Am eu unul de prisos", spuse mărinimos Cia-hsiang. „Ți-l voi dărui ție". A doua zi, Yuan-cel-mic se făIea și el cu un toc rezervor.

Nici Kuang-Ciu și nici Cia-hsiang nu-și tăiau vreodată singuri lemne de foc. Intr'o zi, îmbrăcat în uniforma lui cea nouă, Yuan-cel-mic se simți foarte încurcat, când cei doi descoperiră că se pregătea să se ducă să-și taie

lemne. „N'ai nevoe de prea multe. Trimiţi un miliţian să ţi le taie!" îi spuse Kuang-ciu.

Intradevăr din ziua aceea, Yuan-cel-mic se schimbă cu totul! Când avea nevoie de lemne, trimitea un miliţian să i le taie. Un alt miliţian îi căra apă. Iar în timpul acesta el stătea cu mâinile în sân ca un boier. Unchiul său, Cen-cel-bătrân, băgând de seamă că Yuan-cel-mic, care în ultima vreme nici nu-şi aruncase ochii măcar pe ogorul lui îşi spuse că ar fi bine să se îngrijească puţin şi de acesta. Intr'o dimineaţă îşi luă săpăliga, dar în drum spre câmp, se întâlni cu Cia-hsiang, care se ducea la şcoală.

— Mergi la prăşilă? îl întrebă Cia-hsiang, zâmbind batjocoritor.

Yuan-cel-mic se înroşi. I se păru acum că prăşitul este o treabă mai prejos de demnitatea lui.

— Mă duceam într'acolo aşa, ca să mă uit, mormăi el încurcat.

— Ce-ar fi să stăm mai întâi de vorbă, îi spuse Cia-hsiang.

Yuan-cel-mic nu avea nimic împotrivă aşa că o porniră amândoi spre templu. Îşi rezemă săpăliga lângă uşă, afară, apoi intră înăuntru împreună cu Cia-hsiang. Stătură la taifas până la amiază, când Yuan-cel-mic, se duse acasă la masă. După masă, Yuan-cel-mic nu prea avea chef să muncească. A doua zi, trimise doi miliţieni să facă treaba în locul lui.

Cei doi miliţieni erau Şun-cel-mic şi Fu-cel-mic. Cu toate că tinerii nu puteau refuza,

povestea asta nu le plăcu deloc. Spuneau, în timp ce dădeau arar și nepăsători cu săpăliga în ogorul lui Yuan-cel-mic :

— S'ar zice că trebue să tămâiem un nou Budha. Nădăjduiam că șeful miliției o să ne facă viața mai ușoară. Cine ar fi crezut că de cum își va începe slujba o să treacă de partea clicii lui Yen ? Singurul lucru cu care ne-am ales e că trebue acum să muncim și pentru el !

— Prima oară i-am prășit câmpul de bună voie și cu dragă inimă. Acum ne poruncește s'o facem !

— Prima oară era altceva ! Atunci i-am urat cu toții drum bun și eram bucuroși să-l ajutăm. Acum e „persoană oficială" ! Nu vrea să-și prășească ogorul și ne trimite în schimb pe noi. Dacă am fi știut că o să fie așa, nu-l mai ajutam deloc. Mai bine dormeam în timpul acela.

— Păcat că l-au dat afară din sat pe Yu-țai. Dacă bătrânul ar fi fost aici, ce cântecel ar mai fi turnat !

— De ce n'am încerca să facem și noi unul?

Șun-cel-mic făcu câteva versuri, Fu-cel-mic alte câteva și ajutându-se unul pe celălalt, ieși până la urmă următorul cântec:

Lui Yuan-cel-mic i s'a suit la cap puterea,
Parcă nicicând n'ar fi știut ce e durerea.
E un om nou în straie noi.
Nici nu-și mai amintește de voi !

Credeţi că se-oboseşte să-şi lucreze ogorul?
Aşi! pentru asta cere „ajutorul"
Ţăranilor. Şi ăştia ce să facă?
L-ajută... şi trebue să tacă.

In seara aceea, Fu-cel-mic spuse încetişor versurile câtorva dintre tinerii lui prieteni. A doua zi ele se răspândiseră în tot satul şi nu era ţăran care să nu le ştie pe dinafară. Numai Yuan-cel-mic, în sihăstria templului, nu le auzise.

Dar toate faptele astea ale lui Yuan-cel-mic erau lucruri mărunte. Motivul pentru care îl urau oamenii, era că pusese mâna pe banii pe care Hsi-fu îi dăduse pentru despăgubirea ţăranilor, şi îi folosea pentru miliţie.

Cu două luni în urmă, când Hsi-fu îşi făcuse în scris declaraţia de căinţă, autorităţile făcuseră socoteala cât are de plătit ţăranilor. Suma fusese evaluată la 3.400 de dolari. Trebuia să mai dea înapoi, pe deasupra, câteva sute de kilograme de făină şi de orez. Bătrânul Yen, care îşi însuşise cam jumătate din banii luaţi cu japca de Hsi-fu, trimisese un om la district, ca să-i spună să nu se întoarcă câtăva vreme în sat.

Pentru ziua aniversării înfiinţării Armatei Roşii, se luase hotărîrea să se facă o paradă a miliţiei. Yuan-cel-mic discută cu Kuang-ciu, şi-i spuse că are nevoie de ranite, de cartuşiere, de genţi pentru provizii şi de hrană pe trei zile pentru şapte, opt oameni. Kuang-ciu vorbi despre asta cu Yen, care simţi că venise clipa prielnică. Fu convocată o şedinţă a funcţionarilor de stat, cărora li se spuse că singurii bani

de care dispune primarul erau banii ce trebuiau înapoiați de Hsi-fu, deși nimeni nu știa la cât se ridică această sumă. Funcționarii fură de acord ca o parte din bani să fie folosiți pentru parada miliției, cerând însă ca restul să fie împărțit țăranilor.

Ma Feng-ming, care avusese cel mai mult de suferit de pe urma lui Hsi-fu, socoti că a venit vremea să-și spună păsul. Ceilalți îl îndemnară să-l întrebe pe primar cât are de plătit Hsi-fu. Ma se împrietenise cu Yen Heng-yuan și nu voia să-l jignească. Dar voia să-și capete banii îndărăt și, îmboldit de ceilalți, consimți să întrebe. Ma Feng-ming știa că primarul e numai o păpușă, așa că se duse de-a-dreptul la bătrânul Yen.

Își potrivi cu grijă cuvintele, ca și cum ar fi vorbit în numele celorlalți țărani:

— Oamenii sunt foarte nemulțumiți de hotărîrea luată în privința despăgubirilor. Cred că va trebui să li se dea banii înapoi.

Yen ghici că-i stătea pe suflet și îi spuse:

— N'o să fie așa de ușor! Primăria nu a primit prea mulți bani, și nu avem nici prea multă vreme. Banii se vor ridica peste trei, patru zile. In ședință, s'au aprobat cheltuielile pentru paradă. Nu ai luat parte la ședință? Bineînțeles, noi între noi o să ne înțelegem. Il facem noi pe Hsi-fu să te despăgubească pentru pierderile pe care ți le-a pricinuit anul trecut.

— A, nu la asta m'am gândit! spuse Ma Feng-ming, dar ei...

— Nu, nu, nu — îl întrerupse bătrânul Yen. Trebue neapărat să fii despăgubit. La nevoie dau eu însumi banii ! Suntem doar între funcţionari. Trebue să avem grijă unul de celălalt.

Ma Feng-ming îşi dădu seama că el personal n'o să rămână cu mâna goală, aşa că nu mai stărui şi pentru despăgubirea celorlalţi ţărani.

La două zile după aceea, Hsi-fu se întoarse în sat şi-i plăti lui Ma jumătate din cât îi datora. Bătrânul Yen plăti cealaltă jumătate. Cât despre suma mult mai mare pe care Hsi-fu o datora celorlalţi ţărani după ce Kuang-ciu cumpără câteva raniţe, cartuşiere, genţi de provizii şi altele, se anunţă că nu mai rămăsese niciun ban pentru despăgubiri.

Parada a fost foarte frumoasă. Miliţienii satului arătau foarte chipeşi în noile lor uniforme. Satului i se dădu din nou numele de „sat model", iar comandantul miliţiei, Yuan-cel-mic, fu decorat.

VII

După Sărbătoarea de toamnă, în Luna a Opta, veni vremea secerişului. Preşedintele Uniunii Ţăranilor din regiune, tovarăşul Yang, primi ordinul să inspecteze districtul 6 şi să asiste la seceriş. El se gândi să viziteze la început un sat ceva mai înaintat şi ceru Uniunii Ţăranilor din district să-i spună care dintre ele este socotit cel mai înaintat. Conducătorii

Uniunii, care-l auziseră deseori pe Ciang, activistul, vorbind despre Yen-Cia San, îi propuseră tovarășului Yang să se ducă acolo.

Cu puțin înainte de prânz, el intră în biroul primarului. Kuang-ciu și Yuan-cel-mic jucau șah. Cufundați în joc, nici nu-l luară la început în seamă. Yang așteptă răbdător câteva minute. Totuși nimeni nu se uită la el. Cei doi începură să se certe pentru o mișcare. Tovarășul Yang nu se mai putu stăpâni :

— Care din dumneavoastră e primarul ?

Cei doi îl măsurară din cap și până în picioare, dela pânza albă cu care-și învelise capul, la cămașa simplă albă, la pantalonii lui albaștri de lucru, la bocancii săi cu talpa groasă, vechi și butucănoși. Judecându-l după înfățișare, primarul se gândi că trebue să fie vreun curier, din alt sat. Kuang-ciu îl întrebă cu nepăsare :

— De unde ești?

— Dela regiune, răspunse tovarășul Yang.

Neînțelegând nici de astă dată, primarul întrebă :

— Și ce cauți aici ?

Yuan-cel-mic, care pierdea, strigă nerăbdător :

— Hai, mută odată !

— Văd că sunteți foarte ocupați, spuse batjocoritor tovarășul Yang. Am să aștept până ce isprăviți.

Își puse legătura pe o treaptă și se așeză alături de ea. Kuang-ciu începu să înțeleagă că se petrecea ceva nu tocmai în regulă. Opri

jocul şi veni să stea de vorbă cu tovarăşul Yang. Între timp, acesta îşi dăduse seama că Kuang-ciu este primarul, dar îl întrebă dinadins:

— Unde s'a dus primarul?

Kuang-ciu se făcu roşu la faţă şi răspunse că el este primarul. Abia atunci îi dădu tovarăşul Yang actele sale, în care scria: „Tovarăşul Yang este preşedintele Uniunii Ţăranilor din regiune şi va inspecta munca secerişului în satul dv. Vă rugăm să-i daţi tot sprijinul..."

Cum isprăvi de citit, Kuang-ciu se grăbi să-l conducă pe tovarăşul Yang în biroul său, arătându-i cel mai mare respect. Începu prin a stărui ca tovarăşul Yang să prânzească acasă la el. Dar tovarăşul Yang răspunse că vrea să mănânce la unul din ţărani. (Aşa era obiceiul în primele regiuni eliberate, unde nu existau cămine pentru funcţionarii care călătoreau. Guvernul plătea ţăranilor mâncarea pe care aceştia o dădeau oaspeţilor lor). Kuang-ciu se pierdu într'un potop de proteste înflorate dar tovarăşul Yang spuse:

— Aşa-i obiceiul, şi n'am de gând să-l calc!

Kuang-ciu înţelese că are de a face cu un om simplu, care nu pune preţ pe vorbe politicoase, iar el nu ştia cum să se poarte cu un astfel de funcţionar. Până la urmă îi spuse:

— Bine, odihneşte-te puţin aici. Între timp, eu mă duc să îngrijesc de găzduirea dumitale.

Alergă în mare grabă, la bătrânul Yen, îi

arătă scrisoarea și-i spuse ce fel de țărănoi este acest Yang.

— Acum câteva zile Hsi-fu mi-a anunțat sosirea lui — spuse Yen Heng-Yuan. Nu te juca cu el! După câte spune Hsi-fu, Yang e prieten la toartă cu conducătorul districtului. Du-te înapoi și ia seama la ce vorbești! Orice ai face, nu-l jigni!

Kuang-ciu ieși, dar își aduse aminte de ceva și se întoarse.

— L-am poftit să mănânce cu mine, dar el stărue să prânzească la un țăran. Ce să fac?

— Trebue să mă întrebi pe mine pentru fiecare fleac? spuse bătrânul Yen, sâcâit. Ce mare greutate-i asta? Deoarece se încăpățânează, du-l la una din cele mai sărace familii de lângă Păduricea de Frasini, la Cin-cel-bătrân, de pildă. După ce o să înghită de două ori din bucatele lui fără niciun gust o să primească să mănânce la tine, nu crezi?

— Cei de lângă Păduricea de Frasini nu ne prea îndrăgesc. Nu ți-e teamă că Cin-cel-bătrân o să-i spună ceva?

— Știi ce fel de om e Cin-cel-bătrân. Cum vede un străin, cum amuțește. De îndată ce isprăvește de mâncat, ia-l pe Yang și du-l înapoi la birou. N'o să aibă prilejul să vorbească cu nimeni.

După săpuneala asta, Kuang-ciu trimise vorbă la umila cocioabă a lui Cin-cel-bătrân că tovarășul Yang avea să prânzească acolo. Cin-cel-bătrân nu pricepu nimic, deoarece în satul lor nu era obiceiul ca funcționarii veniți

în inspecţie să mănânce pe la ţărani. Nu ştia că va fi plătit pentru tot ceeace va pregăti şi va da funcţionarului. Crezu că trebuia să-i dea de mâncare tot aşa cum mai înainte fusese silit să muncească fără bani şi să plătească impozite. Deasemenea, Cin-cel-bătrân habar nu avea că este deajuns să pregătească mâncare obişnuită, de fiecare zi. El îşi închipuia că un funcţionar trebue să mănânce bine şi deaceea se căsni mult să-i iasă un prânz cât mai îmbelşugat. Impreună alergă cu nevastă-sa prin vecini ca să împrumute sare şi făină şi făcu două, trei străchini de tăiţei, trufanda pe care în zilele acelea numai bogătanii satului şi-o mai îngăduiau.

La amiază, tovarăşul Yang veni la masă la Cin-cel-bătrân. El văzu tăiţeii fierbând într'un ceaun, în timp ce ceaunul cel mare, în care mai toţi ţăranii obişnuesc să-şi gătească mâncarea lor simplă, stătea acoperit într'un colţ. El înţelese că era socotit drept un musafir de seamă. Cin-cel-bătrân umplu o farfurie cu tăiţei şi, plin de respect, i-o puse înainte, spunând :

— Mâncaţi, vă rog, domnule ! Noi, oamenii săraci, nu avem mare lucru să vă dăm de mâncare. Luaţi puţină supă de tăiţei.

Cu cât era Cin-cel-bătrân mai curtenitor, cu atât mai prost se simţea tovarăşul Yang :

— Mulţumesc, iau eu singur. Puteam mânca şi bucate obişnuite. Nu trebuia să vă osteniţi atât !

— E doar o supă de tăiţei, domnule, spuse

nevasta lui Cin-cel-bătrân. Acu câțiva ani, n'am fi fost nevoiți să vă dăm un prânz atât de sărăcăcios. Dar în ultima vreme, am fost cu toții siliți să ne ipotecăm pământul, așa că nu mai putem face o mâncare cumsecade.

Tovarășul Yang era pe punctul de a o întreba cui își ipotecaseră pământul, când Cin-cel-bătrân strigă înfuriat la nevastă-sa:

— Tu, moară neferecată! Ce nevoie ai să vorbești tot ce-ți trece prin cap? N'o să-ți tacă odată gura?

Tovarășul Yang înțelese că Cin-cel-bătrân se temea ca nu cumva nevastă-sa să dea ceva în vileag, așa că nu mai stărui. Schimbă vorba și încercă să discute cu Cin-cel-bătrân despre alte lucruri. Dar omul părea îngrozit că nevastă-sa o să se pornească din nou pe vorbă și abia dacă răspundea tovarășului Yang.

Când fiul lor, Fu-cel-mic, veni la masă, nevasta lui Cin-cel-bătrân descoperi ceaunul cel mare și scoase mâncarea pentru el, pentru bărbatu-său, pentru ea însăși și pentru fetița lor de cinci ani.

Șun-cel-mic veni să-l roage pe Fu-cel-mic să meargă cu el la seceriș. După ce-l salută pe tovarășul Yang, îi spuse lui Cin-cel-bătrân:

— Toți ceilalți au isprăvit de secerat, numai noi nu. Tata e bolnav. Poate să vie Fu-cel-mic să mă ajute?

— Noi avem de treierat după masă, spuse Cin-cel-bătrân.

— O să vă dau eu o mână de ajutor, spuse

Şun-cel-mic. După ce treierăm grâul vostru, putem merge să-l secerăm pe al nostru, nu?

— Cum, în satul vostru, fiecare om îşi seceră aparte grâul? întrebă tovarăşul Yang. Uniunea Ţăranilor nu a organizat echipe de seceriş?

— Nici nu ştiam măcar că asta e una din treburile ei, spuse Şun-cel-mic. Credeam că în toate satele ţăranii îşi seceră singuri roadele.

— Dar ce face la voi Uniunea Ţăranilor? întrebă tovarăşul Yang.

— Dumnezeu ştie! răspunse Şun-cel-mic.

— Sat model! mormăi în barbă tovarăşul Yang. Ce-o fi model în satul ăsta?

Fetiţa lui Cin-cel-bătrân auzi vorbele „sat model" şi îşi aminti de poezioara pe care o învăţase dela Şun-cel-mic. Începu să recite:

Satul nostru-i sat model curat
Bogătanii mănâncă turte, săracii păsat!

Tovarăşul Yang ciuli urechea:

— Dar ce frumos spui tu poezii! îi spuse el fetiţei. Ia s'o mai aud odată!

Cin-cel-bătrân aruncă fetiţei o căutătură ameninţătoare dar tovarăşul Yang nu se sinchisi de el şi stărui:

— Cine te-a învăţat poezia asta?

— El, spuse fetiţa, arătând spre Şun-cel-mic.

Cin-cel-bătrân era din cale afară de necăjit la gândul că va avea neplăceri. In capul lui rămăsese adânc înfiptă vechea zicală „Corb

la corb nu-şi scoate ochii" şi se temea că dacă tovarăşul Yang va povesti ceva primarului, o să plătească el oalele sparte. Deaceea trase furios o palmă fetiţei :

— Tacă-ţi gura !

— Ce e rău dacă spune copila poezia ? întrebă Şun-cel-mic, dându-l la o parte. Eu am făcut poezia asta şi nu mi-e frică! De ce eşti atât de speriat ? Poezia spune numai adevărul. Dumneata ai mâncat turte vreodată ? Nu te îndopi numai cu păsat ?

Cin-cel-bătrân tăcu chitic, aşa cum se întâmpla deobicei când îl înfrunta unul mai tânăr decât el.

După masă, Cin-cel-bătrân se pregăti să se ducă, împreună cu fiul său, Fu-cel-mic la arie, să-şi treiere grâul. Tovarăşul Yang avusese de gând la început să se ducă la Uniunea Ţăranilor, dar după ce auzise ce spusese Şun-cel-mic înţelesese că nu are ce căuta acolo. Se hotărî să intre de-a-dreptul în legătură cu ţăranii şi să-şi înceapă cercetările stând de vorbă cu ei. Aşa că le spuse că merge şi el la aria de treierat. Fără să ia în seamă protestele politicoase ale lui Cin-cel-bătrân, luă un hădărag şi plecă împreună cu treierătorii.

Urcară cu toţii dela bordeiele ce se întindeau la poalele dealului până la podişul pe care se găsea aria de treierat. Tovarăşul Yang se dovedi repede meşter mare la felurite munci ţărăneşti, mai ales la treierat. Treiera cu atâta îndemânare şi dovedea atâta pricepere şi sârguinţă, încât nu numai că îl ajută pe

Cin-cel-bătrân, dar mai treieră şi grâul altor ţărani, care rămaseră uimiţi de iscusinţa lui. După ce sfârşiră treieratul şi bătutul grâului, se aşezară cu toţii sub frasini, bând apă şi mâncând pesmeţi uscaţi. Toţi ţăranii îl năpădiră pe tovarăşul Yang cu întrebări, înafară de Cin-cel-bătrân, care continua să fie foarte politicos şi foarte temător să nu spună ceva nepotrivit. Şun-cel-mic zise :

— Eşti un bun muncitor al pământului, tovarăşe Yang. Pesemne că ai o grămadă de pământ acasă.

— Nu prea, răspunse tovarăşul Yang. Dar am muncit mult pe la alţii. Zece ani de zile am fost argat.

Auzind una ca asta, Cin-cel-bătrân îşi pierdu numaidecât orice urmă de respect pentru el. Se dădu ceva mai departe de ceilalţi şi strigă:

— Fu-cel-mic, ce mai aştepţi ? Când ai de gând să duci snopii acasă ?

Fu-cel-mic, care nu se îndura să scape niciuna din vorbele tovarăşului Yang nu voia să plece :

— Vreau să-l ajut o bucată de vreme pe Şun-cel-mic la seceriş, spuse el.

— Asta o să faci după ce o să cari snopii. Voi, mucoşii, aţi sta toată ziua la pălăvrăgit! spuse tatăl său cu tâlc.

Ca să piardă cât mai puţine din spusele tovarăşului Yang, Fu-cel-mic se repezi acasă, luă un coş mare pentru snopi şi se înapoie

în goană la arie. Tatăl său, fără să ia în seamă la cele ce vorbeau țăranii, îi strigă :

— Adună bine toate paiele! Nu le strânge numai dela mijlocul ariei !

Ceilalți oameni începură să se plictisească de grosolănia lui Cin-cel-bătrân.

— Ia nu ne mai bârâi atât! îi spuse Pao-cel-mic. Ce faci atâta gălăgie tocmai acum, când omul vrea să vorbească? Dacă vrei să asculți, ține-ți cloanța. Iar dacă nu vrei, de ce nu te cari ?

Cin-cel-bătrân se ridică furios și plecă.

— Sunt zile în care bătrânul ăsta e o adevărată pacoste! îi spuse Șun-cel-mic tovarășului Yang ca să-și ceară iertare. Toată viața lui a fost un calic și atât a fost de jumulit de chiaburi, de a ajuns să-i fie frică să deschidă gura. Și totuși, la un alt sărac se uită de sus. Din clipa în care ai spus că ai fost argat, și-a și schimbat purtarea față de dumneata.

Intre timp, Kuang-ciu umbla după tovarășul Yang și când nu-l găsi în casa lui Cin-cel-bătrân, începu să-l caute peste tot. Cineva îi spuse că tovarășul Yang se dusese la aria de treierat, dar când văzu de departe că toată lumea muncește pe brânci, Kuang-ciu își închipui că tovarășul Yang nu se află acolo. Nici nu-i putea trece prin minte ca un președinte al regionalei Uniunii Țăranilor să pună mâna să lucreze. După ce îl căută în zadar peste tot, se întoarse la arie. Cum îl văzură, țăranii tăcură mâlc.

— Să ne întoarcem la birou, tovarăşe Yang, spuse el.

— Viu eu mai târziu, răspunse tovarăşul Yang. Vreau să mai stau puţin de vorbă cu oamenii.

— Ce poţi vorbi cu o gloată ca asta? Hai să ne întoarcem la birou, e mai plăcut acolo!

Tovarăşul Yang îşi dădu seama că Kuang-ciu îi dispreţuia pe ţărani. Ii răspunse deci cu o voce tăioasă:

— Datoria mea asta e, să vorbesc cu ei. Dacă ai ceva să-mi spui, ar fi mai bine să aştepţi până isprăvesc aici.

Kuang-ciu simţi că îi fuge pământul de sub picioare şi nu îndrăzni să stărue. Voia să ştie ce se vorbeşte, aşa că se duse ceva mai departe de grupul alcătuit de oameni. Când văzură ţăranii că nu pleacă de acolo, amuţiră ca idolii din temple. Tovarăşul Yang înţelese că au fost asupriţi de Kuang-ciu şi că se tem de el. Ii spuse primarului răstit:

— Pe cine aştepţi?

Foarte încurcat, Kuang-ciu bolborosi:

— Nu aştept pe nimeni!

Şi o porni de acolo. Când nu se îndepărtase încă deajuns ca să nu mai poată auzi ce se vorbeşte, tovarăşul Yang spuse dinadins ţăranilor cu voce tare:

— N'am mai pomenit aşa primar! Nu vrea ca eu, un membru al Uniunii Ţăranilor, să stau de vorbă cu ţăranii! Nu cumva îşi închipue că trebue să vorbesc numai cu el?

Ţăranii fură încântaţi auzind cum i se dă

peste nas omului de care le era atât de frică, și se simțiră cuprinși de o caldă dragoste față de tovarășul Yang, care era unul de-ai lor.

Se făcuse târziu. Șun-cel-mic îl rugă pe Fu-cel-mic să-i ajute la seceriș. Tovarășul Yang era mișcat de vorba sinceră a lui Șun-cel-mic și voia să capete dela el mai multe amănunte asupra stărilor de lucru din sat.

— Mai caută o seceră și merg și eu cu dumneata, spuse el.

Pao-cel-mic și Ming-cel-mic căutau și ei prilej să mai stea de vorbă cu tovarășul Yang, așa că spuseră că merg și ei. Și porniră cu toții spre ogorul lui Șun-cel-mic.

VIII

Tot timpul cât secerară, stătură de vorbă. Șun-cel-mic vorbi nestânjenit despre o grămadă de lucruri, în legătură cu satul. Tovarășul Yang îl felicită pentru poezioara pe care o recitase la prânz fetița.

— Ași, el nu-i decât un ucenic, spuse Pao-cel-mic. Să-l vezi pe „meșterul" lui!

Tovarășul Yang începu să râdă și-i spuse lui Șun-cel-mic :

— Nu mai spune! Atunci aveți aici meșteri până și în poezii! Ia să aud și din versurile lui !

— Bucuros, răspunse Șun-cel-mic. Dacă vrei întradevăr să asculți versuri, pot să-ți spun ceasuri întregi !

Și începu să recite, dar înaintea fiecărui

cânticel, îi lămuri împrejurările în care fusese făcut. Când isprăvi, tovarăşul Yang cunoştea toate întâmplările mai de seamă petrecute în sat în ultimii câţiva ani.

— Cânticelele sunt întradevăr foarte frumoase, spuse el. Aş vrea să-l cunosc şi eu pe cel care le-a făcut. Vreţi voi să mă duceţi după cină până la el?

— Din păcate, nu mai locueşte în sat la noi, răspunse Şun-cel-mic. Kuang-ciu l-a dat afară de aici!

Şi îi povesti tovarăşului Yang toată întâmplarea cu măsurătoarea pământului, din ce cauză fusese trimis Yuan-cel-mic la district pentru instrucţie şi de ce trebuise Yu-ţai să se mute în satul dela mlaştinile Şi-Ţu.

— E departe de aici? întrebă tovarăşul Yang.

Şun-cel-mic arătă cu degetul spre o vale dinspre miazăzi şi spuse:

— Acolo e, la mai puţin de doi kilometri.

— Cred că până se'nserează sfârşim noi de secerat ogorul, spuse tovarăşul Yang. Trimiteţi pe cineva să-l poftească pe Yu-ţai să vină înapoi. Aş vrea să vorbesc cu el puţin astăseară.

— O să sară în sus de bucurie! Mă duc eu să-l aduc! spuse Fu-cel-mic.

— Spune-i că n'are de ce să se teamă. Vine pe chezăşia mea!

După ce Fu-cel-mic porni înspre satul dela mlaştinile Şi-Ţu, tovarăşul Yang stătu mai departe de vorbă cu ceilalţi despre schimbările

petrecute în sat, dela eliberare. Un lucru nu putea el să priceapă: cum de n'avea habar activistul Ciang de cele ce se întâmplă acolo?

— Ciang e un om de treabă, spuse Pao-cel-mic, dar e cam prostuț. Gașca lui Yen l-a dus de nas cum a vrut.

Și stătură de vorbă până ce se lăsă noaptea. In vremea aceasta, secerară tot grâul, iar Fu-cel-mic se înapoie cu Yu-țai. Atunci se duseră cu toții la cină, acasă la Șun-cel-mic.

De când auzise cât de hotărît vorbise tovarășul Yang primarului, Cin-cel-bătrân începuse din nou să se poarte foarte cuviincios cu tovarășul Yang. Mai rămăsese puțină supă cu tăiței dela prânz și o servi chiar el.

După masă, tovarășul Yang îl întrebă pe Yu-țai:

— Unde locuiești? Ar fi bine să mergem în seara asta la dumneata acasă, ca să mai stăm puțin de vorbă.

Stăteau în fața bordeiului lui Cin-cel-bătrân, bucurându-se de aerul răcoros al serii. Yu-țai arătă spre bordeiul alăturat:

— Asta-i casa mea.

Tovarășul Yang se uită într'acolo și văzu că ușa bordeiului lui Yu-țai era pecetluită cu un sigiliu oficial. Se sculă repede în picioare și rupse sfoara:

— Nemernicii ăștia nu știu cum să mai asuprească poporul.

Și întorcându-se spre Yu-țai, spuse:

— Deschide ușa!

— Mai este și un lacăt pus de primărie!

— Du-te la primărie şi spune-le să trimită un om să-l deschidă! Mai spune-le că eu am poruncit să te înapoiezi în sat.

Li Yu-ţai se duse de-a-dreptul la Kuang-ciu şi-i spuse:

— Tovarăşul Yang, preşedintele regionalei Uniunii Ţăranilor, mi-a cerut să viu îndărăt în sat. Iţi cere să-mi descui uşa!

Kuang-ciu îşi dădu seama că scapă tot mai mult frânele din mâini şi nu ştia ce să mai facă. El hotărî că asta priveşte organizaţia locală a Uniunii Ţăranilor. Il chemă deci pe Te-kuei, care era preşedintele ei, îi şopti câteva cuvinte la ureche, îi dădu cheia dela lacăt şi-l trimise împreună cu Yu-ţai la Pădurricea de Frasini.

Te-kuei mânca de mulţi ani firimiturile dela masa lui Yen Heng-yuan şi învăţase să rostească o gramadă de fraze politicoase şi goale. El începu să le înşire de cum îl văzu pe tovarăşul Yang:

— Dumneavoastră sunteţi preşedintele Uniunii Ţăranilor, nu-i aşa, domnule? De mii de ori iertare că nu v'am vizitat mai devreme! Numele meu e Te-kuei. Sunt preşedintele organizaţiei sătesti a Uniunii Ţăranilor. Azi la prânz, când am aflat că aţi sosit, am venit de câteva ori la primărie ca să vă salut, dar eraţi plecat...

Deschise uşa lui Yu-ţai, intră înăuntru şi aprinse lampa cu gaz, mormăind mai departe tot felul de fraze politicoase atât de repede, încât nimeni nu mai putu rosti un cuvânt. Se

fâțâi încoace și încolo, ștergând praful și așezând scaunele. Tovarășul Yang își aminti de versurile lui Yu-țai despre Te-kuei și nu se lăsă impresionat de fâțâiala lui.

In sfârșit luară cu toții loc.

— Câți membri are organizația sătească a Uniunii? întrebă tovarășul Yang pe Te-kuei.

Acesta fu cam nelămurit.

— Aăăă... știți... eu nu prea am ținere de minte... nu știu pe dinafară. Avem un registru. Mă uit numaidecât în el.

— Câte comitete aveți?

— Comitete ?... Comitete... nu-mi amintesc întocmai.

— Așa, măcar vreo două din ele, tot nu-ți aduci aminte? strigă tovarășul Yang. Câți membri aveți în conducere?

Te-kuei era tot mai încurcat. Bâlbâi așa în vânt :

— Am învățat atât de puțină carte... Nu înțeleg nimic... Iertați-mă vă rog.

— Dacă nu înțelegi, spune că nu înțelegi. Nu mai vorbiți mereu de „neștiința voastră de carte"! Uniunea Țăranilor nu este un cerc literar! Dumneata habar n'ai ce este organizația asta! Dumneata nu meriți nici măcar să fii membru, dar încă președinte! De azi înainte, poți să socotești că nu mai ești nici una, nici alta! Nu vei mai avea nimic de a face în viitor cu Uniunea Țăranilor!

— N'am vrut niciodată! Am demisionat de câteva ori, dar demisia nu mi-a fost primită. Veneau la mine cu cel mai mic fleac...

— Cui i-ai dat demisia dumitale?
— Primarului!
— Şi cine te-a numit la început preşedinte?
— Primarul, bineînţeles!
— Nu eşti dumneata de vină că nu înţelegi. N'ai fost ales de membrii Uniunii. Acum poţi să pleci. De data asta nu mai e nevoie să-ţi dai demisia în scris.

Cum Te-kuei tot încerca să-şi ceară iertare, tovarăşul Yang îi făcu semn să se ducă:
— Pleacă! Pleacă! Am altă treabă acum!

In cele din urmă Te-kuei plecă.

Mulţi dintre ţăranii din vecini care auziseră că Yu-ţai se înapoiase veniră să-l vadă. Şi asistară cu toţii, veseli, la felul în care tovarăşul Yang îl dădu afară pe Te-kuei. Tovarăşul Yang se folosi de prilej ca să le spună:
— Uniunea Ţăranilor a fost înfiinţată în scopul de a da ţăranilor putinţa să se apere de asupritorii lor. Fie că aceşti asupritori sunt japonezii, moşierii, sau tâlharii, trebue să luptăm împotriva lor. Este oare Te-kuei în stare să vă conducă în această luptă? Merită el locul de preşedinte?

După aceea tovarăşul Yang le explică pe larg care erau sarcinile Uniunii Ţăranilor şi sătenii îl ascultară cu multă luare aminte.

Erau în plin seceriş şi a doua zi era zi de lucru. Deoarece oamenii trebuiau să se scoale cu noaptea în cap, mulţi dintre ei plecară acasă să se culce. Numai Ming-cel-mic, Pao-cel-mic, Şun-cel-mic, Yu-ţai şi tovarăşul Yang

rămaseră în bordei. Tovarăşul Yang scoase din buzunar un carneţel şi un creion şi spuse :

— Povestiţi-mi vă rog în amănunt cele mai mari ticăloşii pe care le-au săvârşit bătrânul Yen şi cu gaşca lui. Vreau să le însemn pe toate. Începeţi de când a fost dat afară Yen Hsi-fu din postul de primar.

— Să încep eu? întrebă Ming-cel-mic. Dacă uit ceva, sunteţi voi aici ca să-mi aduceţi aminte.

După ce tovarăşul Yang însemnă o mulţime de informaţii, spuse :

— Cred că avem destul: sechestre, abateri dela scăderea dijmelor, faptul că Hsi-fu nu a dat banii înapoi şi că satul nu este condus pe baze democratice. Aceste patru puncte sunt cele mai însemnate, deoarece din pricina lor cei mai mulţi dintre oameni au avut de suferit. Trebue să-i tragem la răspundere pentru toate acestea. Yen Heng-yuan trebue să restitue toate pământurile pe care a pus mâna prin sechestre şi să dea înapoi dijmele uriaşe pe care le-a luat. Hsi-fu trebue să dea şi el ţăranilor banii înapoi, aşa cum au hotărît autorităţile regionale. Satul trebue să-şi aleagă cu totul alţi conducători. In ce priveşte alte cazuri de persecuţie individuală, dacă oamenii vor reclama, vom încerca să facem dreptate. Numai aşa vom putea scăpa de Yen şi de clica lui şi să punem capăt asupririi poporului.

— Pentru noi ar începe o viaţă nouă dacă am putea face una ca asta, spuse Ming-cel-

mic. Din păcate nu avem conducători destoinici. Sunt câţiva oameni în sat care ştiu să scrie şi să socotească, care ştiu cum să se descurce şi cum trebue să vorbească. Dar toţi ăştia lucrează pentru bătrânul Yen.

— Asta este o împrejurare în care fiecare din noi trebue să lucreze cot la cot cu ceilalţi şi să nu se bizue pe unul sau doi oameni, spuse tovarăşul Yang. E ca şi cum ai fi într'o bătălie,—trupele nu pot să se bizue numai pe comandantul lor. Da, bineînţeles, conducătorii au o foarte mare însemnătate, dar nu poţi să te încrezi în ei decât dacă sunt aleşi din rândurile poporului. Să nu spuneţi că nu aveţi oameni. Cred că sunt o grămadă de oameni destoinici, chiar aici, lângă Păduricea de Frasini. Atâta vreme cât îi veţi sprijini ei vor şti să vorbească în numele vostru.

— Asta este şi părerea mea, spuse Pao-celmic, dar nu prea văd cum o să putem duce la îndeplinire planul dumitale. E foarte uşor de spus să depunem plângere împotriva bătrânului Yen, dar cum? Noi nu suntem funcţionari. Cum putem noi să-i strângem pe oameni laolaltă ? Ce să le spunem ? Ia gândeşte-te: dacă ne întreabă cu ce drept vorbim, sau dacă nici nu se uită la noi, ce ne facem?

— Intrebările tale sunt foarte întemeiate, răspunse tovarăşul Yang, şi tocmai pentru astfel de lucruri trebue să ne pregătim. Oameni avem destui, dar trebue să ne organizăm şi să lucrăm împreună, altfel dăm greş. Toate satele înaintate au multe organizaţii de masă.

Pentru că satul vostru e condus de niște tâlhari de moșieri, voi n'ați avut până acum una așa cum trebue. Propun ca mâine să puneți din nou pe picioare Uniunea Țăranilor și să convocați în numele ei o ședință. Dacă vom aduce clicii lui Yen învinuiri pe cale legală, n'or să fie în stare să scape de pedeapsă, nici dând cu gura și nici mituind pe careva. Guvernul popular nu este ca vechiul yamen. Ori cât de tari s'ar socoti Yen și ai lui, dacă nu țin seamă de lege, vor fi pedepsiți!

— Cum să punem din nou pe picioare Uniunea Țăranilor? întreabă Pao-cel-mic.

Tovarășul Yang deschise un „Carnet al Membrului Uniunii Țăranilor" și le citi toate drepturile și îndatoririle membrilor organizației, arătând cine poate deveni membru al organizației și regulamentul ei.

— Cred că n'o să vi se pară prea greu să-i organizați pe oameni, spuse el. Odată ce-i veți lămuri că scopul vostru e să-l dărâmați pe Yen și clica lui și să puneți capăt asupririi poporului, fiți fără grijă, veți avea membri cu duiumul.

— Atunci mâine veți spune primarului să adune oamenii, — spuse Pao-cel-mic. Spune tuturor ceea ce ne-ai spus și nouă. Noi o să-i facem să se înscrie și o să ținem ședință ca să punem din nou pe picioare Uniunea Țăranilor.

— Nu-i bine așa, răspunse tovarășul Yang. Țăranii n'or să se înscrie pentrucă voi n'o să puteți spune în amănunt, într'o ședință pu-

blică, de ce anume trebue să se înscrie. Dacă le-aţi vorbi pe faţă, aţi da în vileag planul nostru bătrânului Yen. Chiar dacă ţăranii se vor înscrie, cine i-ar putea împiedica pe oamenii lui Yen să se înscrie şi ei. Ar putea lua astfel parte la şedinţă şi i-ar povesti pe urmă tot ce s'a vorbit acolo. Aveţi aici un om care face versuri. Puneţi-l să facă un cântec în care să spună de ce e bine ca ţăranii să intre în Uniune. Cânticelul acesta se va răspândi desigur foarte repede printre locuitorii dela hotarul Păduricii de Frasini. Gaşca lui Yen însă n'o să-l audă. Nu mi-aţi spus chiar voi că versurile astea nu ajung niciodată la bogătanii din partea de apus a satului? După aceea unul dintre voi o să colinde pe la ţărani şi o să-i spună fiecăruia în parte de ce şi unde trebue să se înscrie.

Găsiră cu toţii că planul este foarte bun.

— O să-l rugăm pe Yu-ţai să facă versurile chiar în noaptea asta. Iar Şun-cel-mic o să le spună peste tot. Până mâine la amiază, o să-l audă toţi cei cu care vrem să intrăm în legătură, spuse Pao-cel-mic.

— Chiar atât de repede? râse tovarăşul Yang. Acum să găsim pe cineva care să spună ţăranilor când şi unde va avea loc şedinţa.

— Ming-cel-mic îi cunoaşte pe toţi, spuse Fu-cel-mic. Altul mai potrivit decât el pentru treaba asta, nici că se poate.

— Nu v'am spus eu că printre cei de lângă Pădurica de Frasini sunt o mulţime de oameni vrednici? zâmbi tovarăşul Yang. Voi,

oameni buni, vă puteți socoti cu toții membri ai Uniunii Țăranilor. Garantez eu pentru voi. Ca atare, mâine veți avea dreptul să propuneți alți membri. Ei, dar acum s'a făcut târziu, hai la culcare.

IX

A doua zi de dimineață, mulți țărani săraci din vecinătate veniră la Pădurícea de Frasini. Ei aflaseră cum îl luase la rost pe primar tovarășul Yang, cum l-a chemat înapoi pe Li Yu-țai și cum l-a înlăturat pe Ciang Te-kuei din postul de președinte al Uniunii Țăranilor. Sătenii erau din cale afară de încântați că și grangurilor celor mari li se poate da la cap. Voiau cu toții să-l vadă pe acest minunat tovarăș Yang, așa că lângă Pădurícea de Frasini se strânsese o mulțime mare. Șun-cel-mic se folosi de prilej ca să spună în fața multor țărani săraci versurile făcute de Li Yu-țai în noaptea aceea:

Intrați în Uniune, așa o să fim tari.
Și lupta noastră n'o să fie 'n zadar.
S'a dus vremea când putea Yen să ne strivească,
Acum trebue totul înapoi să plătească
Banii luați cu toptanul, ogoarele furate,
Dijmele cele mari pe nedrept luate.
In sat n'o să mai avem hoți în chip de primari;
Intrați în Uniune, așa o să fim tari!

Pe bătrânul Yen nu-l putea suferi nimeni, iar, când oamenii auziră că se începe o acțiune ca el să dea înapoi banii storși dela țărani și pământurile luate cu japca, entuziasmul a-

junse la culme. Deşi ţăranii se temeau de Yen, ura lor împotriva lui era atât de puternică, încât nu se sinchiseau de furia lui. Vreo treizeci de săteni aderară numaidecât la Uniune, iar Pao-cel-mic îi înscrise.

Niciunul dintre dijmaşii săraci de pe deal, nu venise la Pădurica de Frasini în dimineaţa aceea.

— Pe ei cine o să-i organizeze? întrebă tovarăşul Yang.

— Eu! răspunse Li Yu-ţai. Ii cunosc foarte bine. Deseori am păzit vitele pe dealul pe care se află satul lor.

Şi Yu-ţai fu trimis la dijmaşi, în vreme ce Ming-cel-mic începu să stea de vorbă cu ţăranii săraci din sat. Până la amiază, Ming-cel-mic mai înscrise încă cincizeci şi cinci de membri noi.

— Cred că s'au înscris mai toţi cei care vor să vorbească şi să facă ceva, spuse el tovarăşului Yang. Mai sunt câţiva ţărani care gândesc la fel cu noi, dar se tem să-şi pună pielea la bătaie. Nu vor să vie cu noi.

— Ai făcut o treabă straşnică, îi spuse tovarăşul Yang. Nu e glumă să organizezi atât de repede peste cincizeci de oameni într'un sat atât de mic. De când tot umblu eu prin sate, asta e pentru prima dată că văd una ca asta. Asta ne dovedeşte cât de tare îi urăşte poporul pe asupritorii lui. Acum suntem siguri de izbândă! Fiindcă lucrurile merg aşa de bine, să convocăm diseară o şedinţă a Uniunii Ţăranilor, să alegem pe noii conducă-

tori și să formăm comitetele. De mâine, vor putea începe să lucreze. Sunt multe lucruri în satul ăsta de care autoritățile districtuale habar n'au. Mă voi duce diseară acolo și voi invita pe câțiva dintre conducători să ia parte la adunarea de mâine.

Li Yu-țai se înapoie cu câțiva dijmași. Ar fi dorit și ei să intre în Uniunea Țăranilor, dar voiau să știe ce să facă dacă bătrânul Yen, supărându-se din cauza asta, le-ar lua înapoi pământul pe care îl au în dijmă dela el. Tovarășul Yang îi lămuri în ce fel îi ocrotește legea privitoare la arendarea pământului. Asta îi liniști, așa că se înscriseră și ei.

— De vreme ce suntem cu toții aici, de ce n'am ține ședința la amiază în loc s'o ținem diseară? propuse Ming-cel-mic.

— Foarte bine, răspunse tovarășul Yang. Țineți ședința la amiază și în felul ăsta eu mă voi putea înapoia la district până ce nu se lasă noaptea.

— Unde zici să ținem ședința? întrebă Ming-cel-mic.

— Noi n'am vrut ca Yen și ai lui să afle de înscrierea membrilor, de teamă că vor încerca să se vâre și ei, răspunse tovarășul Yang. Dar ședința nu trebue ținută în taină. O vom ține în templu!

După prânz, Uniunea Țăranilor se întruni în templu și-și alese conducătorii. Pao-cel-mic fu ales președinte, Ming-cel-mic responsabil organizatoric, iar Șun-cel-mic responsabil cu agitația și propaganda. Fură înființate și

câteva comitete. Uniunea Ţăranilor din Yen Cia Şan, luă fiinţă astfel în mod legal.

— Puneţi comitetele să adune la noapte dovezi despre fără-de-legile lui Yen Heng-yuan, spuse tovarăşul Yang conducătorilor organizaţiei.

— Ce facem cu Kuang-ciu, Ma Feng-ming, Ciang Ci-ciang şi Yuan-cel-mic? întrebă Şun-cel-mic.

— Mi se pare că Ma Feng-ming şi Ciang Ci-ciang nu sunt întradevăr părtaşi cu Yen Heng-yuan, răspunse tovarăşul Yang. După câte mi-aţi spus voi aseară, ăştia doi tot i s'au împotrivit când şi când. Ar fi bine să trimitem pe cineva care e prieten cu ei pentru ca să-i lămurească despre foloasele cu care s'ar alege dacă ne-or aduce dovezi împotriva bătrânului Yen. De îndată ce vor pricepe asta n'or să mai fie dornici să-i ia partea la judecată. Yuan-cel-mic a fost la început unul de-ai voştri. Odată ce Yen va fi răsturnat îi va veni şi lui mintea la cap. Dacă ne unim toate puterile împotriva lui Yen şi a lui Kuang-ciu, izbânda noastră va fi mult mai uşoară.

Oamenii văzură că tovarăşul Yang are dreptate şi începură să aleagă vorbitori buni, care să aducă la întrunirea de a doua zi acuzaţiile împotriva lui Yen.

Seara, tovarăşul Yang se înapoie la district şi făcu un raport asupra problemelor care frământau satul Yen Cia Şan. Autorităţile districtuale nu ştiău nimic despre toate astea.

Activistul Ciang tăgădui în câteva rânduri că faptele s'ar fi petrecut astfel. Până la urmă, președintele districtului spuse:

— Nu trebue să fim pătimași și să ne închipuim că unele probleme nu există pentru că n'avem noi habar de ele. O să luăm mâine parte la întrunire și o să ne dăm seama la fața locului. Dacă vedem că există probleme, asta o să fie pentru noi o învățătură.

Intre timp, bătrânul Yen aflase ce se pune la cale și mintea lui ascuțită născoci, ca de obicei, un plan plin de viclenie. Nu numai că el îi strânse pe toți ai lui ca să-l ajute, dar îl mai trimise și pe Te-kuei la feluriți membri ai Uniunii Țăranilor să le spună:

„Luați seama și nu vă puneți rău cu noi. Funcționarii azi sunt aici, mâine cine știe unde, dar bătrânul Yen rămâne mereu pe loc. Dacă faceți una ca asta, să știți că după plecarea funcționarilor Yen o să vă facă să vă blestemați și ziua în care v'ați născut.

Ca urmare a acestor amenințări, câțiva dintre membrii Uniunii doriră să se retragă din organizație. Ming-cel-mic strânse numaidecât pe conducătorii ei la o consfătuire. Șun-cel-mic spuse :

— Să nu ne lăsăm mai prejos! Să-l punem pe Yu-țai să mai facă niște versuri și să le afișăm prin tot satul. Ii dăm noi de furcă lui Yen.

Yu-țai se puse pe muncă și făcu versurile. Pao-cel-mic făcu după ele mai multe copii, iar Șun-cel-mic și Fu-cel-mic le afișară. Nu

trecu mult şi versurile se aflară pretutindeni, chiar pe uşa lui Yen. A doua zi dimineaţă, toată lumea citise declaraţia de război a ţăranilor :

Chiar dacă conducătorii or pleca,
Uniunea tot nu s'o desfiinţa,
Şi dacă Yen o să facă gălăgie,
Uniunea o să-i dea una la scăfârlie.

Şi aşa, svonul scos de Te-kueĭ nu avu putere şi fu dat uitării.

Tovarăşul Yang se întoarse cu preşedintele districtului, cu preşedintele Asociaţiei Antijaponeze, cu şeful miliţiei districtului şi cu activistul Ciang. Ei se duseră de-a-dreptul la Pădurica de Frasini. Faptul că veniseră şi conducătorii districtului era ceva la care Yen şi gaşca lui nu se aşteptaseră aşa că se simţiră foarte turburaţi.

Începu meetingul. Membrii Uniunii Ţăranilor dădură în vileag, ceasuri întregi, fără-delegile lui Yen. Se ridicară şi alţi ţărani care depuseră mărturie. Totul ieşi la iveală — cum pusese Yen sechestru pe pământuri, cum nu scăzuse dijmele, cum îi arestase şi-i bătuse pe oameni, cum pusese amenzi grele... Yen se folosi de toate şiretlicurile pe care le cunoştea ca să tăgăduiască învinuirile ce i se aduceau, dar dovezile erau prea grăitoare, aşa că nu mai avea cum să se desvinovăţească.

Atât de numeroase erau plângerile împotriva lui Yen, încât întrunirea nu luă sfârşit decât a doua zi la prânz. Se luă hotărîrea ca

Yen să înapoieze foștilor proprietari 28 de mu de pământ sechestrat, să dea îndărăt dijmele pe care le luase peste marginile puse de lege și să restitue toți banii pe care se dovedise că i-a stors dela țărani. Liu Kuang-ciu fu destituit din postul de primar și trimis la comitetul regional, ca să fie judecat pentru că redusese suma de bani pe care Hsi-fu trebuia să-i dea înapoi. Iar Hsi-fu fu condamnat să plătească și restul pe care-l mai datora.

După prânz Pao-cel-mic fu ales primar. Datorită succesului de care se bucurase meetingul, se mai înscriseră patruzeci și unu de țărani în Uniune. Iar conducerea ei fu completată. Yen Heng-yuan și fiul său fură îndepărtați dela conducerea satului, dar lui Ma Feng-ming și lui Ciang Ci-ciang li se îngădui să rămână mai departe în posturile lor.

Deoarece activistul Ciang știuse atât de puțin de cele ce se întâmplă în sat și deoarece spusese deseori că Yen este un „om luminat", el fu aspru criticat. Tovarășul Yang spuse că Ciang pierduse legătura cu masele și că, bineînțeles, n'avea cum să le cunoască frământările, de vreme ce își petrecea tot timpul în sat cu bătrânul Yen și cu gașca lui. Alții subliniară slăbiciunile lui Ciang în ceeace privește pregătirea lui ideologică și metodele sale. Fu sfătuit să dea o mai mare atenție cercetării slăbiciunilor sale și autocriticii.

După ce se isprăvi și cu Ciang, toată lumea răsuflă ușurată. Tovarășul Yang vorbi condu-

cătorilor districtului despre Li Yu-ţai şi despre rolul pe care-l jucase în pregătirea întrunirii. Erau cu toţii dornici să-l cunoască, iar tovarăşul Yang le făgădui să le facă cunoştinţă cu el a doua zi de dimineaţă. Se făcuse întuneric şi ei hotărîră să rămână peste noapte în sat.

Deoarece discutaseră atât de mult în ajun, conducătorii districtului se treziră a doua zi destul de târziu. Îi deşteptară nişte strigăte puternice ce veneau din stradă, aşa că se repeziră cu toţi afară să vadă ce se întâmplase. Când ajunseră însă la locul de unde veneau strigătele, descoperiră că sătenii joacă o piesă de teatru veche cu muzică, aşa cum se joacă prin regiunea aceea. Tovarăşului Yang, care se născuse tot prin părţile acestea, îi plăceau grozav de mult asemenea piese.

— Ascultaţi-i numai! strigă el. Din glasul fiecăruia se poate vedea cât sunt de fericiţi.

Şun-cel-mic veni spre ei, jucând şi cântând.

— V'aţi trezit cu toţii? Eraţi tare obosiţi aseară? întrebă el plin de voie bună.

— Cum se simt oamenii după întrunirea de ieri? întrebă tovarăşul Yang.

— Nu-i auziţi cum cântă? Sunt mai fericiţi decât de Anul Nou! Şi-au căpătat pământurile înapoi, şi-au căpătat banii înapoi şi căpcăunii nu mai pot să-i muşte. Ce ne putem dori mai mult?

— Li Yu-ţai e acasă?

— Da. N'a plecat încă la lucru. Vreți să-l chem?

— Nu te osteni! Tot mergem să ne plimbăm puțin, o să trecem și pe la el.

Cu Șun-cel mic în frunte, porniră cu toții spre Pădurica de Frasini. Pe când coborau dealul, auziră într'una din case pe cineva care striga furios și supărat.

— Ce s'a întâmplat? întrebă președintele districtului.

— Cen-cel-bătrân îi trage o papară lui Yuan-cel-mic, nepotu-său. Bine-i face! spuse Șun-cel-mic.

Conducătorii districtului vrură să știe de ce și Șun-cel-mic îi lămuri:

— La început, Yuan-cel-mic era unul de-ai noștri, unul dintre cei de lângă Pădurica de Frasini, dar a uitat de asta. Când a ajuns șeful miliției, a intrat în cârdășie cu Yen și cu ai lui și făcea pe boierul în biroul lui dela templu. Acum, dacă Yen nu mai e la putere, a trebuit să lase nasu'n în jos și să se întoarcă la Pădurica de Frasini.

De fapt tovarășul Yang povestise conducătorilor districtului despre Yuan-cel-mic și din cauza asta venise cu el în sat și comandantul miliției districtuale. Acesta voia să-l critice pe Yuan-cel-mic pentru felul în care condusese miliția. Așa că se ivise un prilej nimerit și intrară cu toții în casă.

Când îi văzu, Cen-cel-bătrân își întrerupse discursul și îi pofti să șadă. Comandantul miliției districtuale nu vorbi pe ocolite, ci-i spu-

se lui Yuan-cel-mic dela obraz ce părere avea despre el ca şef al miliţiei. Ceilalţi îl criticară şi ei pe rând. In cele din urmă, îi arătară care fuseseră cele trei lipsuri de căpetenie ale lui: întâi, că de dragul traiului bun, s'a lăsat dus de nas de Yen şi de gâsca lui; al doilea, că munca i s'a părut înjositoare şi că de aceea nu şi-a mai lucrat pământul; al treilea, că s'a folosit de postul său ca să-şi asuprească oamenii.

Yuan-cel-mic îşi recunoscu greşelile, iar comandantul miliţiei districtuale îl preveni spunând:

— Voi cere tuturor conducătorilor satului să bage de seamă dacă-ţi îndrepţi greşelile. Dacă până într'o lună nu te schimbi, să ştii că n'o să ne purtăm cu tine cu mănuşi!

Cen-cel-bătrân se lovi peste genunchi foarte mulţumit, şi spuse:

— Asta înseamnă să ştii să-i vorbeşti! Tocmai asta voiam şi eu să i se spună!

Apoi se întoarse spre Yuan-cel-mic:

— Recunoşti totul, ai? După toate ticăloşiile pe care le-ai făcut, mă mir că mai ai îndrăsneala să dai ochi cu oamenii!

— Nu fii chiar atât de aspru, moşule! spuse tovarăşul Yang. Noi suntem de părere că un om care greşeşte poate fi totuşi un bun tovarăş, dacă într-adevăr se străduieşte să se îndrepte. Ce a fost, a trecut. Nu mai are rost să tot învinuim! Dumneata eşti mereu alături de el şi va trebui să-l ajuţi să se îndrepte. Dacă vei vedea că iarăşi cade în vechile pă-

cate, adu-i aminte de cele spuse azi. In felul ăsta o să-i poți fi întradevăr de ajutor...

Tovarășul Yang și conducătorii districtului porniră mai departe spre Păduricea de Frasini. Pe drum, fură opriți de Cin-cel-bătrân. El îngenunchie în fața lor și se lovi de câteva ori cu capul de pământ în semn de adâncă plecăciune:

— Dumneavoastră sunteți salvatorii și binefăcătorii mei! Dacă n'ați fi fost dumneavoastră, nu mi-aș mai fi căpătat niciodată înapoi pământul...

Tovarășul Yang îl ridică în picioare și-i spuse:

— Ai înțeles greșit! Uniunea Țăranilor a adus învinuiri bătrânului Yen și tot satul a depus mărturie. Noi nu am fost decât mijlocitorii. Adevărații dumitale binefăcători sunt Uniunea și ceilalți țărani din sat. Noi nu am avut nimic de a face cu asta. Singura cale prin care îți poți arăta recunoștința, nu stă în a mulțumi cuiva, ci în a pune umărul ca treburile obștești să meargă bine. Poporul e binefăcătorul dumitale. Iar, cum dumneata faci parte din popor, ești așa dar unul dintre binefăcătorii dumitale...

Cin-cel-bătrân îi pofti la o gustare, dar ei nu primiră ci porniră mai departe.

Șun-cel-mic îi spusese lui Li Yu-țai că tovarășul Yang și conducătorii districtului vor să-l vadă. După gustarea de dimineață, își luase pipa în gură și se pregătea să pornească

spre primărie, când sosiră musafirii. Yu-ţai le dădu bineţe, zâmbind pe sub mustăţi.

— Azi e o zi mare pentru mine! Mi-a venit înapoi un prieten pe care nu l-am mai văzut de cincisprezece ani!

Ceilalţi îl priviră fără să înţeleagă. El îi lămuri chicotind:

— Vorbesc de mu-ul de pământ pe care mi l-a luat Yen acum cincisprezece ani!

Izbucniră cu toţii în râs. Dintre toţi Li Yu-ţai râdea cel mai tare.

Ţăranii de lângă Pădurica de Frasini se strânseră să stea şi ei la sfat.

— Ar trebui să ai şi dumneata o slujbă în sat! îi spuse lui Yu-ţai tovarăşul Yang. Eşti un om vrednic şi priceput.

Ming-cel-mic spuse că Yu-ţai ar fi un foarte nimerit învăţător pentru şcoala serală şi toată lumea fu de aceeaşi părere. Tovarăşul Yang îi ceru lui Yu-ţai să scrie nişte versuri care să amintească de isbânda întrunirii lor. Yu-ţai se gândi câteva clipe după care strigă:

— Am găsit!

Şi începu să recite:

Yen, bătrânul, înapoi totul a dat,
Şi nimeni apărarea lui Liu Kuang-ciu nu i-a luat.
A fost o întrunire minunată,
Cum nu s'a mai pomenit la noi vreodată.
Pretutindeni domneşte fericire mare
Şi râde, şi joacă şi cântă fiecare.

— Cred că putem socoti aceste versuri drept un final al acestei afaceri, spuse tovarăşul Yang.

Iar după ce conducătorii districtului plecară, el mai rămase o bucată de vreme în sat, muncind la seceriș alături de brigăzile fruntașe și întărind feluritele organizații de mase din sat.

Căsătoria lui Hsiao Erh-hei

In valea râului Yu, trăiau doi vrăjitori cunoscuți în toate satele din împrejurimi. Unul dintre ei, poreclit Kung Ming al doilea[1]), era bărbat: cealaltă, Zâna-a-treia, femeie. Adevăratul nume al lui Kung Ming al doilea era Liu Hsiu-teh: așa îl chemase pe vremea când fusese negustor. Acum se ocupa însă cu vrăjitoria și n'ar fi îndrăznit să facă un pas fără să întrebe vreun zeu. Cât despre Zâna-a-treia, avea obiceiul să poarte o cârpă roșie pe cap în ziua întâia și a cincisprezecea a fiecărei luni, și se lăuda că este zeiță. Kung Ming al doilea se ferea să rostească cuvintele „nefavorabil însămânțării", iar Zâna-a-treia cuvintele: „a dat orezul în fiert". Două întâmplări stăteau în legătură cu aceste fraze care nu trebuiau rostite niciodată în fața lor.

Se făcu odată că nu ploua o primăvară încheiată. Abia în a treia zi a lunii a cincia căzu

1) Kung-Ming (?—234) mare om de stat și vestit astrolog, care, așa se credea, putea să prezică viitorul.

o burniță ușoară. In ziua a patra, când se grăbiră cu toții să iasă pe ogoare, la însămânțat, Kung Ming al doilea, după ce-și cercetă calendarul și după ce numără pe degete, spuse:

— Azi este o zi nefavorabilă însămânțării.

In ziua următoare se nimeri să fie Sărbătoarea Corăbiei Dragonului, zi în care Kung Ming al doilea deobicei se odihnea. Ziua a șasea era, după socotelile sale, o zi favorabilă însămânțării, dar din păcate, ogorul se uscase ca piatra. Așa că, deși până la urmă își însămânță cei opt mu pe care-i avea, nici jumătate din semințe nu încolțiră. Pe când ceilalți pliveau câmpul de buruieni Kung Ming al doilea și cei doi fii ai săi, se văzură siliți să însămânțeze din nou locurile pe care semințele nu încolțiseră. Tocmai acel „nefavorabil însămânțării" rostit de el fusese dovada declinului puterii sale și această prezicere pidosnică îl făcu de râsul întregului sat.

Zâna-a-treia avea o fetiță de nouă ani, Hsiao Cin. Intr'o zi, tatăl lui Cin Wang, unul din vecinii lor, veni la Zâna-a-treia să afle ce este cu boala lui. Ingenunchie în fața altarului și așteptă ca prezicerea să pice din gura „zeiței". In vremea aceea, Hsiao Cin făcea de mâncare pentru masa de prânz în bucătărie, și auzind vrăjile pe care le bolborosea mama ei, se opri și ea să asculte, uitând cu totul de oala cu orez de pe foc. După un timp, când bătrânul ieși afară, Zâna-a-treia, care în timpul vrăjilor n'ar fi trebuit să vorbească cu

nicio ființă omenească, se înfurie deodată și-i spuse lui Hsiao Cin:

— Vezi-ți de treabă! A dat orezul în fiert!

Din păcate bătrânul o auzi și le povesti bineînțeles tuturor oamenilor din sat. Multă vreme după aceea, cei cărora le plăceau glumele, spuneau în batjocură, când era și Zâna-a-treia de față:

— N'o fi dat orezul în fiert?

II

De treizeci de ani se îndeletnicea Zâna-a-treia cu vrăjitoriile. Începuse dela vârsta de cincisprezece ani, când se măritase cu Yu Fu. Pe atunci ea era cea mai frumoasă femeie din sat. Yu Fu era un tânăr muncitor și cinstit, care nu spunea niciodată vreo vorbă de prisos.

Mama lui Yu Fu murise, așa că atunci când tatăl și fiul se duceau să muncească la câmp, tânăra noră rămânea singură acasă. Toți țăranii tineri o compătimeau pentru singurătatea ei și veneau bucuroși să-i țină de urît. In câteva zile, se strânseră în jurul ei o mulțime, toți veseli și puși pe glume. Tatăl lui Yu Fu găsea că o asemeea purtare nu este cuviincioasă și într'o bună zi își ieși din fire. El trase tinerilor o papară sdravănă, care bineînțeles îi făcu să nu le mai calce pragul casei, dar care o supără pe noră-sa atât de tare, încât plânse o zi și o noapte în șir și nu mai vru nici să se pieptene, nici să se spele pe față și nici să mănânce. Zăcea pe kang și nimeni

nu fu în stare s'o mai scoale de acolo. Bărbatul și socrul ei nu mai știau ce să facă. O băbuță din vecini le aduse o vrăjitoare, care, după ce stătu de vorbă cu zeii, le spuse că tânăra femeie are în ea pe „Zâna-a-treia". Intradevăr, tânăra murmura întruna: „Da, zeițo, nu, zeițo..." ca și cum ar fi fost cu adevărat în transă. De atunci încolo, căpătă porecla de Zâna-a-treia și începu să intre în legătură cu zeița la fiecare zi de întâi și de cincisprezece ale lunii. In zilele acelea, sătenii se învățaseră să vină la ea cu tămâie și cu lumânări aprinse. Trecea drept o sfântă și răspundea la întrebările pe care i le puneau țăranii în legătură cu banii sau sănătatea.

Tinerii care veneau pe la Zâna-a-treia dădeau însă mai multă atenție „sfintei ei persoane", decât „sfintelor ei cuvinte". Lucrul ăsta îl știa Zâna-a-treia foarte bine. Așa că de fiecare dată își punea o rochie mai frumoasă, se pieptăna bine, își lustruia podoabele și își pudra fața, ca să fie cât mai pe placul acestor puțin credincioase musculițe.

Toate astea se întâmplaseră cu treizeci de ani în urmă. Mai toți dintre cei care o plăcuseră, aveau acum bărbi mari și erau chiar socri. Afară de câțiva burlaci bătrâni, aproape niciunul dintre ei nu mai avea timp să vie pe la Zâna-a-treia. Dar ea nu se necăjea prea mult din cauza asta. Deși avea acum patruzeci și cinci de ani, tot îi mai plăcea să arate frumoasă și să se dichisească. Purta și acum tot pantofi brodați și pantaloni cu tiv colorat, iar

capul, ajuns din păcate aproape pleşuv, şi-l acoperea cu o băsmăluţă neagră. Singurul necaz era că pudra nu putea să-i acopere toate sbârciturile de pe faţă, care, la drept vorbind arăta cum arată o baligă de măgar atunci când e acoperită de brumă.

Cum toţi foştii ei curtezani nu mai veneau pe la ea şi cum puţinii burlaci bătrâni nu-i făceau nicio plăcere, Zâna-a-treia începu din nou să strângă în jurul ei un cârd de bărbaţi tineri, mai numeroşi şi mai drăguţi decât cei dinainte. Cum de izbuti să facă una ca asta, înţelegea oricine se uita la fiica ei, Hsiao Cin.

III

In totul, Zâna-a-treia avusese şase copii, dar cinci muriseră de mici. Singura ei fiică, Hsiao Cin, se dovedise a fi un copil deştept încă de pe vremea când avea doi, trei anişori. Când cei care se învârteau în jurul mamei ei veneau în vizită, o luau în braţe şi spuneau: „A mea e", şi numaidecât un altul făcea la fel şi spunea: „Ba nu, a mea e". La vârsta de cinci, şase ani, Hsiao Cin începu să-şi dea seama că aceste cuvinte nu erau prea cuviincioase şi mama ei o învăţă:

— Dacă-ţi mai spune cineva vreodată aşa, tu să-i răspunzi: „Nu, eu sunt mătuşica dumitale".

Când Hsiao Cin împlini optsprezece ani, lumea spuse că este mult mai frumoasă decât fusese mama ei la vârsta asta. Tinerii din sat,

când nu aveau treabă, găseau că nimic nu este mai plăcut decât să stea puțin de vorbă cu ea. Când Hsiao Cin se ducea la râu să spele rufe, se ținea cu toții după ea. Când se ducea să adune ierburi, la fel. La ora mesei, vecinii deseori veneau cu farfuriile lor pline cu orez să mai stea puțin de vorbă cu Zâna-a-treia. Asta era un obicei vechi, care ținea de peste treizeci de ani. Dar bucuria neţărmurită cu care veneau tinerii nu avea mai mult de doi, trei ani. La început, Zâna-a-treia își închipuise că are încă destul farmec ca să atragă pe cei tineri, dar încetul cu încetul își dăduse seama că aceștia nu de dragul ei veneau.

Dar Hsiao Cin nu semăna câtuși de puțin cu maică-sa. Cu toate că vorbea și râdea cu fiecare, nu făcea niciodată nimic din ce n'ar fi trebuit să facă. In ultimii doi, trei ani, ea se avea foarte bine cu Hsiao Erh-hei. Intr'o dimineață de vară, când tatăl ei era dus la munca câmpului, iar maică-sa plecată prin vecini ca să mai pălăvrăgească, Cin Wang, un flăcău de prin partea locului, intră în casă și îi spuse rânjind :

— In sfârșit, acum putem face tot ce vrem.

Hsiao Cin îl privi cu multă seriozitate și spuse :

— Frate Cin Wang, ai grijă ce vorbești. Nu mai suntem copii.

Rânjind mai departe, Cin Wang stărui:

— Nu mai face pe mironosița ! Dacă în locul meu ar fi Hsiao Erh-hei, te-ai da mai ușor

pe brazdă. Ce are el şi mie îmi lipseşte? Dacă-ţi place el, sigur c'o să-ţi plac şi eu.

O apucă pe Hsiao Cin de braţ şi-i şopti la ureche :

— Hai, ai făcut destule mofturi.

Impotriva aşteptărilor lui însă, Hsiao Cin îi spuse numele atât de tare încât fiecare putu să-l audă. Cin Wang fu nevoit să-i dea drumul şi să fugă din casă, dar înainte de a pleca spuse :

— Pot să aştept!

IV

Pe Cin Wang nu-l putea suferi nimeni în sat. Singurul lui prieten era văru-său, Hsin Wang. Tatăl lui era ţăran şi el, dar se purta ca o fiară. Era, de peste o generaţie, primar în sat şi ajunsese foarte priceput în meşteşugul de a-i lega şi a-i snopi în bătaie pe nenorociţii lui de consăteni. Când Cin Wang împlini douăzeci de ani, ajunse mâna dreaptă a tatălui său şi ajută fiara să-şi mistue mâncarea. Acum, dacă taică-său voia să se răfuiască cu cineva, nu mai trebuia să se obosească singur, un singur cuvânt să fi spus că fiul său se pornea pe treabă şi făcea orice ticăloşie.

La începutul Războiului de Apărare, mişunau pretutindeni trădători, spioni, dezertori şi tâlhari, care aduceau jale mare prin toate satele pe unde treceau. Intre timp tatăl lui Cin Wang murise şi cei doi veri, rămaşi de capul lor, se porniră pe tot felul de acţiuni trădă-

toare. Se înhăitară cu o bandă de dezertori, care se îndeletniceau cu răpirea țăranilor și asta nu era decât una din nenumăratele lor fără-de-legi. Abia după ce Armata a 8-a Comunistă veni și nimici pe toți acești tâlhari, se întoarseră și cei doi veri în valea râului Liu.

Țăranii din valea aceea erau oameni sfioși. După luni și luni de turburări, în care timp mulți dintre ei fuseseră uciși, ei se temeau mai mult ca oricând să facă un pas afară din casele lor. In satele mai mari învecinate, se înființau unele după altele, birouri administrative, uniuni patriotice, comitete militare, și altele de felul acesta. Aci însă, în valea râului Liu, înafara primarului, care fusese numit de conducătorul regionalei, nimeni nu îndrăsnise să ocupe vreun post. Când regionala trimisese pe cineva în valea râului Liu, ca să organizeze alegerea conducătorilor satului, fiecare dorise ca alții să ocupe posturile. Cei doi veri, Cin Wang și Hsing Wang, se folosiră de prilej și se puseră „în slujba poporului". Hsing Wang fu ales comandantul miliției sătești, iar Cin Wang comisarul afacerilor civile. Până și nevasta lui Cin Wang fu aleasă președintă a Uniunii antijaponeze a femeilor. Celelalte posturi fură ocupate de niște oameni bătrâni și ramoliți, asta numai așa, ca să se împlinească numărul cerut. Comandantul Uniunii antijaponeze a tineretului nu putea fi însă un moșneag. Hsing Wang socoti că tânărul Hsiao Erh-hei avea o mutrișoară drăguță și

îl numi pe el în postul ăsta. Deşi Kung Ming al doilea, tatăl băiatului nu fu încântat deloc, nu îndrăsni totuşi să protesteze, de teamă să nu supere un fruntaş ca Cin Wang, şi candidatul fu ales foarte repede.

Deoarece primarul nu era de fel din sat, el avea o grămadă de lucruri de învăţat. Pe măsură ce timpul trecea, Cin Wang şi Hsing Wang se făcură mai despotici şi mai fioroşi ca înainte ; pentrucă atâta timp cât îl puteau păcăli pe primar toţi sătenii erau la bunul lor plac. Din când în când se făceau schimbări în administraţia satului, dar cei doi veri rămâneau pe loc, de parcă ar fi fost legaţi cu lanţuri de posturile lor. Cu toate că lumea-i ura de moarte, nimeni nu îndrăsnea să crâcnească împotriva lor de teamă să nu aibă de a face cu nişte duşmani atât de puternici.

V

Hsiao Erh-hei era cel de al doilea fiu al lui Kung Ming al doilea. Odată, luase parte la o luptă pentru despresurarea cuiburilor de rezistenţă atacate de armatele Kuomintangului şi omorîse doi soldaţi inamici, aşa că fusese citat ca foarte bun ţintaş. Infăţişarea lui plăcută era mândria satului. In prima lună a fiecărui an, când juca în piese de teatru, în toate satele în care se dădea piesa, privirile femeilor îl urmăreau cu multă băgare de seamă.

Hsiao Erh-hei nu fusese niciodată la şcoală. Când împlinise şase ani, tatăl său se apucase

să-l învețe câteva litere. Cum era un copil deștept, el ținu repede minte pe dinafară o mulțime de descântece vrăjitorești. Din pricina asta, tatălui său îi plăcea să-l facă să le spună celor care veneau la el și, deoarece băiatul era foarte bun din fire, toți oamenii se jucau cu drag cu el. Dar de când cu nenorocita aceea de întâmplare cu „nefavorabil însămânțării" Kung Ming al doilea se vedea ocărît de nevasta lui și de fiul lui mai mare, și luat în râs de tot satul. Sărmanului Hsiao Erh-hei îi fusese dat să pătimească și el, așa, tânăr cum era, căci lumea își bătea joc și de el. Avea pe atunci 13 ani, dar cei mari se purtau cu el mai departe ca și cum ar fi fost un copil. Chiar și copiii de vârsta sa știau cum să-l jignească. Ei nu aveau decât să strige în gura mare: „nefavorabil însămânțării, nefavorabil însămânțării..." Și lucrurile merseră așa câteva luni de zile, până când, în cele din urmă, Hsiao Erh-hei, sfătuindu-se cu mama lui, se hotărî să nu mai aibă nimic de a face în viitor cu vrăjitoriile tatălui său.

Hsiao Erh-hei era în dragoste cu Hsiao Cin de peste doi ani. Avea pe atunci 17 ani și în lungile nopți de iarnă, se ducea să-și petreacă timpul, împreună cu alți flăcăi în casa Zâneia-treia. Acum însă, o iubea atât de mult pe Hsiao Cin încât trebuia s'o vadă în fiecare zi. Erau destui oameni în sat care ar fi vrut să-i împeteșească pe cei doi îndrăgostiți. Dar Kung Ming al doilea se împotrivea din trei motive: primul, pentru horoscopul lui Erh-hei era

caracteristic „metalul", iar pentru al lui Hsiao Cin „focul" — şi focul ar fi putut topi metalul ; al doilea, Hsiao Cin se născuse în luna a zecea, o lună nenorocoasă ; al treilea, Zâna-a-treia avea o reputaţie proastă. Cam prin vremea aceea trecu pe acolo un grup de refugiaţi evacuaţi din regiunea Ciangteh, iar printre ei se găsea unul numit Li-cel-bătrân, care avea cu el o fiică de opt, nouă ani. Ca să nu moară de foame, era gata să vândă fata oricui ar fi dorit-o. Kung Ming al doilea găsi că asta era o afacere bună şi după ce puse câteva întrebări în legătură cu ziua ei de naştere şi cu horoscopul ei, spuse, după multe socoteli :

— Două fiinţe sortite să se căsătorească, deşi s'au născut la mai mult de o mie de kilometri depărtare una de alta, sunt unite acum printr'un singur fir de aţă.

Şi copila rămase la el în casă, ca viitoare nevastă a lui Hsiao Erh-hei.

Dar cu toate că Kung Ming al doilea era de părere că fata pe care o găsise ar fi o nevastă cât se poate de potrivită pentru fiul său mai mic, Hsiao Erh-hei nu vru să recunoască asta nici în ruptul capului. Din cauza asta tatăl şi fiul se certară zile întregi. Kung Ming al doilea stăruia mereu, dar Erh-hei spunea :

— Dacă vrei s'o păstrezi, n'ai decât. Să ştii însă că pe mine nu mă interesează.

Până la urmă fata rămase, dar care erau legăturile ei cu ceilalţi membri ai familiei — nu se lămuri bine niciodată.

VI

Din ziua în care Hsiao Cin îl respinsese, Cin Wang nutrea împotriva ei o ură care creștea cu fiece zi și gândul răzbunării nu-l părăsea niciodată. Odată, când Hsiao Erh-hei, bolnav de friguri, lipsi dela o ședință de instrucție a conducătorilor satului la comandamentul miliției, Cin Wang îi spuse lui Hsing Wang:

— Hsiao Erh-hei face pe bolnavul pentrucă e îndrăgostit de Hsiao Cin. Acum avem un motiv să-i dăm la cap.

Hsing Wang era comandantul miliției sătești și, cum o ura și el, din aceeași pricină, pe Hsiao Cin, consimți la repezeală. Mai mult, îi spuse lui Cin Wang s'o îndemne pe nevastăsa ca, în cadrul Uniunii antijaponeze a femeilor, să ducă o campanie împotriva lui Hsiao Cin. Nevasta lui Cin Wang era președinta susnumitei organizații, și din cauză că bărbatul ei se ducea deseori în casa lui Hsiao Cin, o ura de moarte. Cum auzi de propunerea lui Hsing Wang, fu cum nu se poate mai încântată la gândul că-și poate da, în sfârșit, drumul fierei. Își lăsă pe dată lucrul de mână spre a pune la cale cele trebuitoare pentru a întinde o cursă dușmanei sale. Așa că a doua zi avură loc în sat două ședințe: una la Comandamentul miliției îndreptată împotriva lui Hsiao Erh-hei, alta la Uniunea antijaponeză a femeilor, îndreptată împotriva lui Hsiao Cin. Hsiao-Erh-hei nu vru, bineînțeles, să recunoască o greșeală pe care n'o săvârșise nici-

odată şi se apără cu hotărîre. Hsing Wang porunci oamenilor săi să-l lege pe Hsiao Erh-hei şi-l trimise la primărie. Din fericire primarul era un om cu capul limpede şi judecata sănătoasă. El îi spuse lui Hsing Wang:

— Hsiao Erh-hei a fost cu adevărat bolnav de friguri ; nu era numai o vorbă goală. Cât despre faptul că este îndrăgostit, lucrul acesta nu este ilegal. Nu ai dreptul să-l pui în lanţuri. Totuşi Hsing Wang stărui:

— Dar Hsiao Erh-hei are o nevastă!

— In sat toată lumea ştie că el n'a primit niciodată să se însoare cu fetiţa pe care i-a ales-o taică-său, spuse primarul. Are dreptul să nu se învoiască. Orice băiat sub 16 ani şi orice fată sub 15 ani sunt prea tineri pentru a fi logodiţi. Ori cum, fetiţa asta, care nu are nici 10 ani, va dori cu siguranţă, când va fi mare să-şi aleagă singură bărbatul. Prin urmare, Hsiao Erh-hei poate să iubească pe cine îi place. Nimeni nu se poate amesteca în treaba asta.

Hsing Wang nu mai putu spune nimic, şi atunci Hsiao Erh-hei îl contraatacă :

— Nu este oare împotriva legii să pui pe cineva în lanţuri fără niciun motiv ?

Şi primarul avu multă bătaie de cap până ce-i potoli pe amândoi.

Mai înainte ca Hsing Wang să fi avut timpul să plece din primărie, sosi Hsiao Cin care era foarte furioasă, şi care o târa după ea pe pre-

ședința Uniunii antijaponeze a femeilor. Încă din prag, Hsiao Cin strigă primarului :

— O învinuire trebue să se întemeieze pe ceva, nu-i așa, domnule ? Dacă ești președinta Uniunii femeilor, nu înseamnă că poți să-ți faci de cap!

Când Hsing Wang văzu cum o târau înăuntru pe nevasta lui Cin Wang, se sperie grozav ca nu cumva ea să dea în vileag toată povestea aceea în care era amestecat și el. Așa că o șterse tiptil. Primarul, după ce cercetă cele întâmplate, și după ce petrecu o grămadă de vreme și depuse sforțări mari gândindu-se, le împăcă până la urmă pe cele două femei și socoti afacerea încheiată.

VII

Zâna-a-treia era foarte necăjită ; de câtăva vreme ea descoperise că nu se împacă deloc cu fiică-sa. Zânei îi plăcea foarte mult tovărășia bărbaților tineri, în timp ce acestora singurul lucru care le plăcea, era fiica ei, Hsiao Cin. Zânei, Hsiao Erh-hei i se părea un fruct proaspăt ; și din cauza fiică-si nu putea gusta din el. Demult avea ea de gând să găsească bărbat pentru Hsiao Cin și să scape astfel de ea, dar din cauza numelui rău pe care îl avea, nicio familie din sat nu voia să se încuscrească cu ea. După cele petrecute la primărie, se svoni că Hsiao Erh-hei are de gând să se căsătorească cu Hsiao Cin fără consimțământul părinților. Zâna-a-treia își spuse că

dacă se întâmplă una ca asta, poate să-şi mute gândul dela Hsiao Erh-hei.

Este o vorbă: „Lac să fie, că broaşte, destule". Un văduv bătrân, numit Wu, care fusese maior pe vremea când Yen Hsi Şan fusese comandant în Şan Si, şi care o văzuse odată în treacăt pe Hsiao Cin la o mare întrunire ce avusese loc în templul satului, îşi puse în gând să facă din ea a doua lui nevastă. Zâna-a-treia socoti asta o adevărată mană cerească şi la numai câteva zile după prima vizită a peţitorului, fură primite darurile de logodnă ale maiorului Wu.

Cum era să asculte însă Hsiao Cin de maică-sa. când ea îşi închipuia că nimic nu mai stă în calea căsătoriei ei cu Hsiao Erh-hei? In ziua în care sosiră darurile de logodnă, Hsiao Cin se certă cu maică-sa rău de tot. Aruncă pe jos şi podoabele şi mătăsurile şi stofele primite şi după plecarea peţitorului îi spuse mamei sale:

— Nici nu vreau să mă uit la darurile astea! Cine are nevoie de ele, n'are decât să se mărite în locul meu!

Zâna-a-treia se supără însă de-a-binelea. Dormi o bună bucată de vreme şi după cină căscă de vreo două ori, după care începu să bolborosească tot felul de vrăji, ca şi cum zeiţa s'ar fi pogorît din nou în ea: începu prin a-l certa pe bărbatu-său că este prea moale ca să conducă gospodăria, după care spuse că Hsiao Cin şi maiorul Wu erau sortiţi să se că-

sătorească încă înainte de a se fi născut. Apoi, adăugă :

— Căsătoriile sunt dinainte sorocite de legile necruțătoare ale cerului. Oricine va încălca dorința cerului, va merge la pieire...

Bărbatul ei îngenunchie pe podele și tremurând de frică, se rugă de zeiță să fie îndurătoare. Zeița îi spuse totuși că trebue să-i tragă lui Hsiao Cin o bătaie sdravănă. Când Hsiao Cin auzi una ca asta, își dădu seama că nu va fi în stare să bage mințile în cap apucatei de maică-sa. Ieși pe furiș din odaie și o lăsă pe mama ei să îndruge vrute și nevrute.

Hsiao Cin fugi pe tăcute spre celălalt capăt al satului, ca să-l caute pe Hsiao Erh-hei, și se întâlni cu el la mijlocul drumului, căci și Hsiao Erh-hei o căuta. Ținându-se de mână, intrară împreună într'o peșteră mare, și acolo se sfătuiră ce să facă cu Zâna-a-treia.

VIII

Hsiao Cin îi povesti lui Hsiao Erh-hei cu toate amănuntele în ce fel încercase maică-sa s'o mărite cu de-a-sila cu maiorul Wu, cum se prefăcuse că e întruparea zeiței și ce boscorodise în timpul în care se întrupase, ci-că, zeița în ea.

— Nu e nevoie să ne batem capul cu asta, spuse Hsiao Erh-hei. Eu am întrebat la district și mi s'a spus că orice pereche tânără poate căpăta acolo un certificat de căsătorie, asta bineînțeles dacă amândoi tinerii vor să

se căsătorească. Nimeni nu are dreptul să se împotrivească...

In clipa aceea, auziră sgomot de paşi. Hsiao Erh-hei aruncă o privire afară şi văzu venind vreo patru, cinci oameni, dintre care unul striga:

— Arestaţi-i pe amândoi, arestaţi-i pe amândoi!

Hsiao Erh-hei şi Hsiao Cin recunoscură numaidecât vocea lui Cin Wang. Hsiao Erh-hei strigă şi el, supărat:

— Cine să aresteze pe cine? Cât despre noi, n'am făcut nimic împotriva legii!

Hsing Wang se găsea bineînţeles şi el de faţă, aşa că porunci:

— Aveţi grijă să nu scape! O să vedem noi dacă n'a făcut nimic împotriva legii! Asta îmi stă în gât de câteva zile!

— Merg unde vrei, spuse Hsiao Erh-hei. Pot să dovedesc că sunt nevinovat chiar dacă pentru asta o să trebuiască să ajung până la district. Să mergem.

— Să nu crezi că vei scăpa aşa uşor! spuse Hsing Wang. Legaţi-l!

Hsiao Erh-hei se sbătu din răsputeri, dar cum ceilalţi erau mai mulţi, el fu până la urmă legat, după ce căpătase numeroase lovituri.

— Nu uitaţi de fată, spuse Hsing Wang. Legaţi-o şi pe ea. A spus odată că învinuirile trebue să fie întemeiate. Acum, i-am găsit pe amândoi împreună!

Astfel că sărmana Hsiao Cin fu și ea legată cu frânghii.

Locuitorii dela marginea satului nu se culcaseră încă, așa că auzind cearta, unii dintre ei ieșiră afară să vadă ce s'a întâmplat. La lumina slabă a făcliilor, ei văzură o pereche tânără legată și nu fu nevoie să le spună nimeni nimic ca să înțeleagă tot ce se întâmplase. Kung Ming al doilea ieși și el afară și când își văzu băiatul legat fedeleș, îngenunchie numaidecât la pământ în fața lui Hsing Wang, și începu să se roage slugarnic:

— Hsing Wang, între familiile noastre nu este nicio dușmănie! De dragul meu, un bătrân, fie-ți milă!...

— Acum nu mai putem face nimic pentru el, spuse Hsing Wang. Trebue să-l predăm autorităților superioare.

— Tată, spuse Hsiao Erh-hei, nu te necăji. Oriunde m'ar trimite, sunt nevinovat. Nu mi-e frică de el!

— Bravo băiete! vorbi Hsing Wang batjocoritor. Sper că ai să rămâi tot atât de dârz până la capăt!.

Apoi porunci celor trei milițieni:

— Luați-l!

— Îi ducem la primărie? întrebă unul din milițieni.

— Ce să facă cu ei acolo? răspunse Hsing Wang. Nu dela primărie le-au dat drumul și data trecută? Duceți-i la Comandamentul Miliției Districtuale, să fie dați în judecata Curții Marțiale!

Şi tânăra pereche fu târîtă la Comandamentul Curţii Miliţiei Districtuale.

IX

Sătenii nu îndrăsniră să se împotrivească arestării celor doi tineri. Ii spuseră numai lui Kung Ming al doilea să se ducă acasă.

Clătinând mereu din cap, „sfântul" spuse:

— Vai mie, ştiam că o să se întâmple o nenorocire. Pe când mă duceam ieri dimineaţă la câmp, m'am întâ nit pe creasta dealului cu o femeie tânără îmbrăcată toată în negru şi călare pe un măgar : am ştiut că e semn rău. Horoscopul meu de anul ăsta este foarte prost şi nici că se poate ceva mai rău decât să mă întâlnesc cu cineva îmbrăcat în haine de doliu. Nu îndrăsnesc să mai merg nicăiri, dar în zadar caut să-mi ocolesc soarta. Noaptea trecută, mama lui Erh-hei a visat că se joacă o piesă în templu. Azi dimineaţă o cioară a croncănit de peste zece ori pe acoperişul casei mele. Vai mie, cine se poate feri de soarta lui ?

Când omul e amărît, nu mai are somn. In afara norei adoptive, în casa lui Kung Ming al doilea nimeni nu închise ochii în noaptea aceea. Kung Ming al doilea se spălă pe faţă, luă trei bani şi îi aruncă pe masă, ca să-şi ghicească viitorul. Iar ceea ce îi arătară cei trei bani, îl sperie foarte tare. Se făcu pământiu la faţă şi strigă:

— O, doamne, doamne! Ce strigoi s'au scu-

lat din mormintele lor? Sunt înconjurat acum numai de primejdii! Vai mie, când Erh-hei a fost ales comandantul Uniunii tineretului, i-am spus eu să nu primească postul, dar păcătosul n'a vrut să m'asculte. Acum o să fie dat în judecata Curții Marțiale. Dacă n'ar fi fost comandant, n'ar fi putut săvârși nicio abatere dela legile militare!

Nevastă-sa se văicărea și ea cât o ținea gura:

— Of, doamne! De ce trebue să-l pedepsești așa pe Hsiao Erh-hei?

Fiul lor mai mare, Ta-hei, încercă să-i liniștească și le spuse:

— Nu vă necăjiți, ce a fost, a fost! Fratemeu n'a omorît pe nimeni, așa că nu poate avea vreo vină mare. Odată ce l-au dus la district, o să merg și eu acolo să văd cum stau lucrurile. Așa că, voi doi vă puteți duce la culcare.

Și spunând acestea, își aprinse lanterna și plecă.

După plecarea lui Ta-hei, Kung Ming al doilea cu capul plecat, își cercetă mai departe cu multă luare aminte, semnele vrăjitorești pe care tocmai atunci le desemnase. Nu trecu mult și auzi niște țipete de femeie, iar peste o clipă, femeia deschise ușa și intră înăuntru. Incă mai înainte ca el să-și poată da seama cine este, ea îl apucă de mână și strigă:

— Liu Șiu-teh, îmi vreau fata înapoi! Unde a ademenit-o fiul vostru pe fata mea? Vreau...

Demult aștepta nevasta lui Kung Ming pe cineva pe care să-și verse focul. Când văzu

că cea care intrase nu este alta decât Zâna-a-treia, sări de pe kang şi ca o tigroaică se repezi la ea strigând :

— Bine că ai venit ! Asta mă scuteşte de oboseala de a te mai căuta. Tu şi cu fiică-ta l-aţi adus pe fiul meu în păcat, şi mai ai încă neobrăzarea să vii aici ! Să mergem la District să ne judecăm !

Cele două femei se rostogoliră pe jos, bătându-se cum numai femeile ştiu să se bată. Kung Ming al doilea uită cu totul de vrăji şi încercă să le despartă. Zâna-a-treia se sperie repede, căci descoperise în duşmanca ei o luptătoare încercată. Făcu ce făcu, până ce scăpă din încleştarea ei şi fugi afară. Nevasta lui Kung Ming alergă după ea, dar bărbatu-său o opri. Totuşi multă vreme după ce Zâna-a-treia pierise, ea tot mai blestema.

X

Kung Ming nu se culcă deloc în noaptea aceea. Incă înainte de a se crăpa de ziuă, porni spre Comandamentul Miliţiei Districtului şi la mijlocul drumului se întâlni cu Ta-hei şi cu cei trei miliţieni, care se întorceau acasă. Erau însoţiţi de un subofiţer şi un aprod dela District. Incă din depărtare, Kung Ming al doilea strigă fiului său :

— Ce s'a întâmplat, Ta-hei ? E ceva rău ?

— Nimic de seamă, îi strigă Ta-hei. Nu te necăji !

După câteva clipe ajunseră unul în faţa al-

tuia; subofițerul și cei trei milițieni merseră mai departe, iar Ta-hei îl prezentă pe tatăl său aprodului.

După aceea îi spuse tatălui său:

— Dumneata și cu Zâna-a-treia sunteți convocați la District. Ar fi bine să te duci cât mai repede acolo și n'ai de ce să te temi. Cât despre Erh-hei și Hsiao Cin, cum au ajuns acolo au fost eliberați. De câtva timp, se aflase la District că Hsing Wang și Cin Wang sunt niște tâlhari și jumătate și acum au fost arestați. Subofițerul care a trecut adineauri merge în satul nostru să strângă dovezi despre ticăloșiile și fără-de-legile celor doi veri. Când am ajuns astă noapte la District, judecata se isprăvise și am aflat că cei de acolo nu au nimic împotrivă ca Hsiao Erh-hei să se căsătorească cu Hsiao Cin.

— Tare bine îmi pare că n'au făcut nimic împotriva legii, spuse Kung Ming al doilea. Dar de căsătorit, nu trebue să se căsătorească! Horoscoapele lor merg pe căi deosebite! Știi de ce sunt chemat la District?

— Nu, răspunse Ta-hei. Dar nu cred însă că trebue să fii îngrijorat de asta. Acum, ar fi mai bine să pleci. Eu mă duc acasă să-i spun și mamei.

Aprodul vorbi pentru prima oară:

— Moșule, acum știi că ai fost chemat. Ar fi deci mai bine să te duci, ca să pot pleca și eu s'o convoc pe cealaltă.

Și aprodul se îndepărtă împreună cu Ta-hei.

La Comandamentul Miliției Districtuale, Kung Ming al doilea îi văzu pe Hsiao Erh-hei și pe Hsiao Cin stând unul lângă altul pe aceeași bancă. Îl amenință furios cu degetul pe Hsiao Erh-hei și îl ocărî :

— Tu, scandalagiule ! Acum ți-au dat drumul, de ce nu te duci acasă? Erai să mă bagi în mormânt, neruşinatule !

— Ei, ce-i cu dumneata ? întrebă conducătorul Districtului. Unde te trezești ? La piață ?

Kung Ming al doilea avu destulă minte ca să tacă, și conducătorul îl întrebă :

— Dumneata ești Liu Hsiu Teh?

— Da, răspunse „sfântul".

— Ai adoptat o fetiță ca s'o măriți cu fiul dumitale, Hsiao Erh-hei ?

— Da.

— Câți ani are ?

— S'a născut în anul „maimuței", şi are deci doisprezece ani.

— O fată nu poate fi logodită înainte de a împlini cincisprezece ani. Trimite-o acasă la ea; Hsiao Erh-hei și Hsiao Cin s'au logodit.

— Fata nu mai are decât tată, care este un refugiat, spuse Kung Ming al doilea şi nimeni nu mai ştie pe unde s'o fi găsind acum. N'am unde să-i trimit fata înapoi. Numai legea spune că fetele nu trebue logodite înainte de a împlini cincisprezece ani. Adevărul este că la țară, multe fete sunt logodite la șapte sau opt ani. Rog pe Luminăția Voastră să fie mai îngăduitor.

— Orice logodnă ilegală poate să fie anulată

dacă una din părți nu primește să fie logodită, spuse conducătorul Districtului.

— Dar în cazul nostru, amândouă părțile vor să se logodească, spuse Kung Ming al doilea.

Conducătorul Districtului îl întrebă pe Hsiao Erh-hei :

— Erh-hei, ești de aceeași părere cu tatăl dumitale?

— Nu, răspunse Hsiao Erh-hei.

Kung Ming al doilea era furios, și căscând ochii la fiul său, îi spuse amenințător :

— Nu mai spune! Tu le hotărăști pe toate, ai ?

Conducătorul Districtului întrebă:

— Mă rog, cine se logodește ? dumneata sau fiul dumita e? Moșule dragă, astăzi bărbatul își alege nevasta cu sau fără voia părinților săi. Dacă fata pe care ai adoptat-o nu are întradevăr unde să se ducă, ar fi mai bine s'o ții mai departe în casă ca pe fiica dumitale.

— Nu am nimic împotrivă, spuse Kung Ming al doilea. Dar rog pe Luminăția Voastră să fie mai îngăduitor; Hsiao Erh-hei nu trebue să se logodească cu Hsiao Cin.

— Dar ți-am spus că nu mai ai dreptul să te amesteci !

— Vă rog să fiți mai îngăduitor, vă rog să fiți mai îngăduitor. Horoscoapele lor nu se potrivesc. Dacă se vor căsători, vor fi toată viața nenorociți. Kung Ming al doilea era acum

foarte îngrijorat şi întorcându-se spre fiul său, spuse :

— Erh-hei, nu mai face pe încăpăţânatul ! E în joc toată fericirea vieţii tale.

— Moşule dragă, spuse conducătorul Districtului, în chip de încheiere. Dumneata eşti acela care nu mai trebue să fii încăpăţânat. Adevărul este că dumneata însuţi vei fi toată viaţa nenorocit, dacă vei izbuti să-l sileşti pe fiul dumitale, care are nouăsprezece ani, să se însoare cu o fetiţă de doisprezece ani. Iţi spun asta spre binele dumitale. De fapt însă, de vreme ce fiul dumitale şi cu Hsiao Cin s'au hotărît să se căsătorească, dumneata eşti slobod să-ţi placă sau să nu-ţi placă treaba asta. Du-te acasă şi vezi, ai grijă să te porţi frumos cu noua dumitale fiică.

Şi mai înainte ca Kung Ming al doilea să se mai poată milogi, fu împins de un agent pe uşă afară.

XI

Două motive îndemnaseră pe Zâna-a-treia să se ducă la Kung Ming al doilea. In primul rând voia să afle cât de mult se tem ceilalţi oameni de ea, iar al doilea, voia să lase toată vina pe spinarea altora. Faptul că Hsiao Cin fusese arestată nu o necăjea prea mult. Aşa că, după încăierarea ei cu nevasta lui Kung Ming al doilea, se duse acasă, se culcă, dormi sdravăn şi nu se mai trezi până a doua zi dimineaţa. Deşi Yu Fu era foarte în-

grijorat de soarta lui Hsiao Cin, el nu putea să facă nimic fără ca s'o întrebe mai întâi pe nevastă-sa, și cum nu îndrăsnea s'o scoale din somn, se apucă să pregătească gustarea de dimineață. Zâna-a-treia se sculă foarte somnoroasă, tocmai când gustarea era aproape gata și se apucă să se spele pe față și se pieptănă alene. Yu Fu întrebă, ademenitor :

— N'ai vrea să încerci să afli ce s'a întâmplat cu Hsiao Cin ?

— De ce? Hsiao Cin își închipue că-și poate vedea singură de treburi.

Neîndrăsnind să mai spună ceva, Yu Fu așteptă lângă mașina de gătit până ce mâncarea fu gata și începu să mănânce numai după ce isprăvi și Zâna-a-treia cu dichisitul.

Dar înainte de a sfârși masa veni aprodul dela District s'o convoace. Foarte în largul ei, Zâna-a-treia spuse sus și tare:

— Fiindcă acum, de când s'a făcut mare, nu izbutesc s'o hotărăsc pe fiică-mea să se poarte așa cum trebue, n'am nimic împotrivă să mă duc la conducătorul Districtu'ui și să-i cer să facă el treaba asta pentru mine.

Termină de mâncat ce avea de mâncat și apoi își puse o rochie nouă, o basma nouă, o pereche de pantofi brodați și o pereche de pantaloni cu marginile brodate. Se pudră pe față și își puse o grămadă de podoabe în păr. După aceea îi porunci lui Yu Fu să scoată magarul din grajd. Și porniră amândoi spre District, ea călare pe măgar, iar el cu biciul

în mână, în urma ei, pe jos. Şi aşa ajunseră la Comandamentul Miliţiei Districtuale.

Odată ajunşi acolo, ea fu condusă în biroul comandantului. Când dădu cu ochii de el, Zâna-a-treia îngenunchie, făcu o mătanie şi strigă:

— Stăpâne comandant al Districtului, sunt sigură că orice vei hotărî va fi spre binele meu. In clipa aceea, comandantul Districtului stătea aplecat pe masa lui de scris. Când văzu îngenunchind în faţa lui o femeie plină de podoabe de argint, crezu că este tânăra care venise cu vreo două zile înainte după ce se certase cu soacră-sa. El întrebă:

— A garantat cineva pentru purtarea soacrei dumitale. De ce nu te duci la el?

Neînţelegând ce vrea să spună comandantul Districtului, Zâna-a-treia înalţă capul şi se uită la el. Acesta îşi dădu seama că făcuse o greşeală, căci înaintea lui se afla o femeie bătrână şi cu obrajii pudraţi. Aprodul îl lămuri repede:

— Aţi luat-o drept altcineva. Aceasta este mama lui Hsiao Cin.

Comandantul Districtului se mai uită odată la femeia din faţa lui şi spuse:

— A, dumneata eşti! Scoală-te şi nu mai umbla cu fasoane! Ştiu totul despre dumneata. Scoală-te!

Zâna-a-treia se ridică în picioare.

— Câţi ani ai?

— Patruzeci şi cinci, spuse „sfânta".

— Uite-te în oglindă şi spune-mi dacă eşti

îmbrăcată ca o femeie de patruzeci și cinci de ani.

O fetiță de vreo zece ani, care stătea lângă ușă, izbucni în râs, și aprodul se văzu nevoit să-i spună să se ducă în altă parte să se joace.

— E adevărat că te pricepi să stai de vorbă cu zeii? întrebă comandantul.

Zâna-a-treia nu îndrăsni să răspundă. Comandantul îi mai puse altă întrebare:

— Ai găsit un logodnic pentru fiica dumitale, nu-i așa?

— Da.

— Câți bani ai luat pentru treaba asta?

— Trei mii cinci sute de dolari.

— Și altceva?

— Câteva juvaeruri și niște pânzeturi.

— Pe fiica dumitale ai întrebat-o ce părere are despre asta?

— Nu.

— Știi dacă vrea să se mărite cu omul acela?

— Nu știu.

— Am s'o chem atunci aici, ca s'o poți întreba acum.

Și comandantul Districtului porunci aprodului s'o aducă pe Hsiao Cin.

Fetița aceea de zece ani, căreia i se spusese să se joace afară răspândi pe dată vestea că în biroul Districtului se găsește o femeie care, deși are mai mult de patruzeci și cinci de ani, tot își mai toarnă pudră pe față și tot mai poartă pantofi cu broderie. Toate femeile din

vecini își lăsară treburile baltă, veniră să se uite la minunăția asta și jumătate din curtea biroului se umplu. Ele își șopteau una alteia:

— Da, nici vorbă, are peste patruzeci și cinci de ani!

— Ia te uită la pantalonii ei!

— Ia te uită la pantofii ei brodați!

Zâna-a-treia, care nu roșise până atunci niciodată, se simțea acum foarte încurcată, lucru ce i se întâmpla pentru prima dată în viață. Și fața i se făcu stacojie, acoperindu-i-se cu broboane de sudoare. Aprodul se întoarse cu Hsiao Cin și spuse înadins cu voce tare, ca să audă toată lumea:

— Ce vă holbați așa? E și ea om ca oricare dintre voi! Și nu-mi spuneți că n'ați mai văzut una ca ea! Hai, plecati de aci! La cuvintele lui toți izbucniră în râs. Apoi, comandantul Districtului spuse Zânei-a-treia:

— Poți întreba acum pe fiica dumitale dacă vrea să se mărite cu bărbatul pe care i l-ai ales dumneata.

In clipa aceea Zâna-a-treia nu putea auzi altceva decât vocile care spuneau în curte: „patruzeci și cinci... pantofi cu broderie...". Se simtea atât de rușinată, încât trebuia să-și șteargă mereu fata de sudoare. Își pierduse graiul cu totul. Dintrodată, femeile din curte începură să vorbească despre altceva:

— Asta e fiică-sa... Dar mamă-sa știe să se împopoțoneze mai bine... Se spune că știe să stea de vorbă și cu zeii!

Și atunci una dintre femei, care știa tot ce

se spunea despre Zâna-a-treia, începu să istorisească despre întâmplarea cu „a dat orezul în fiert". Zânei îi venea acum să se omoare dându-se cu capul de pereți, dar comandantul Districtului o chinuia mai departe :

— Dacă n'o întrebi dumneata pe fata dumitale, am s'o întreb eu. Și întorcându-se spre fată, spuse :

— Hsiao Cin, vrei să te căsătorești cu bărbatu' pe care ți l-a ales mama dumitale ?

— Nu, bineînțeles ! Nici măcar nu știu cine e !

Comandantul Districtului se întoarse atunci din nou către Zâna-a-treia și o întrebă :

— Ai auzit ?

Și îi spuse și ei că tinerii sunt acum ocrotiți de lege, că se pot căsători cu cine vor, și că logodna dintre Hsiao Cin și Hsiao Erh-hei este cât se poate de legală. Îi mai porunci să dea înapoi maiorului Wu banii și darurile pe care i le trimisese acesta și să consimtă la căsătoria dintre Hsiao Cin și Hsiao Erh-hei. Copleșită de rușine, Zâna-a-treia trebui să făgăduiască comandantului Districtului că va face tot ceea ce i se poruncise.

XII

Când se afă în sat despre arestarea lui Hsing Wang și a lui Cin Wang, toată lumea fu mai mult decât încântată. După amiază, avu loc o mare întrunire în templu și primarul satului, după ce deschise întrunirea, ceru

oamenilor să depună mărturie despre fără-de-legile celor doi veri. La început, ţăranii se temeau că dacă verii nu vor fi găsiţi vinovaţi, se vor întoarce acasă şi se vor răzbuna pe cei care îi învinuiseră. Aşa că o bună bucată de vreme nu spuse nimeni nimic, ba mai mult, oamenii îşi şopteau unii altora: „Ingăduinţa înseamnă pace". Apoi deodată, un tânăr care fusese bătut de cei doi veri, se ridică în picioare şi spuse :

— Am răbdat destul. Cu cât am îndurat mai multe, cu atât am avut mai multe de suferit. Dacă voi nu vorbiţi, eu însă am să vorbesc !

Şi începu prin a da în vileag cum venise Cin Wang cu nişte tâlhari să-l jefuiască, iar după asta, pomeni de alte patru, cinci tâlhării de-ale celor doi veri. In cele din urmă, el spuse :

— Acum, să răsuflu puţin! Să mai vorbească şi alţii !

De vreme ce cineva începuse, ceilalţi oameni care suferiseră de pe urma celor trei veri începură să se certe care să vorbească primul. Povestiră cum luaseră verii mită ; cum împinseseră oamenii să-şi ia viaţa; cum batjocoriseră femei măritate; cum trimiseseră pe miliţieni să adune lemne de foc pentru gospodăriile lor; cum siliseră pe ţărani să le are pământurile ; cum strânseseră impozite care intraseră în buzunarul lor; cum siliseră pe miliţieni să lege oameni nevinovaţi... Şi o

povestire veni după alta, până ce apuse soarele.

Intemeindu-se pe aceste plângeri, autoritățile districtuale îi trimiseră pe cei doi veri la regională, ca să fie judecați. După ce cercetară dacă învinuirile aduse împotriva lor sunt adevărate, autoritățile regionale îi condamnară la cincisprezece ani închisoare, poruncindule să despăgubească pe toți cei pe care îi jefuiseră.

După plecarea acestor două fiare cu chip de om, satul începu să trăiască cu adevărat. Nu trecu mult și toți conducătorii satului fură realeși. Țăranii, care erau păziți, dădură de data aceasta foarte multă atenție votului.

Bineînțe'es, nevasta lui Cin Wang nu mai fu realeasă președintă a Uniunii antijaponeze a femeilor. Dar până și ea se schimbă la față și spuse că, pe viitor va încerca să se poarte mai bine.

Cei doi vrăjitori, sau cei doi sfinți, se schimbară și ei întrucâtva.

Zâna-a-treia se simțise întradevăr foarte stânjenită atunci când femeile din curtea Biroului Districtual o luaseră peste picior. După aceea, se uită așa cum fusese sfătuită, în oglindă, și înțelese că se făcuse de râs destulă vreme. Avu atâta minte încât să se gândească că acum, când fiica ei urma să se mărite, sosise vremea să nu mai facă pe tinerica. Luă hotărîrea să se îmbrace altfel și să-și arate vârsta. Și scoase liniștită afară din casă altarul pe care-l pusese acolo cu treizeci de ani în

urmă, în ziua în care începuse să stea de vorbă cu închipuita ei zeiță.

Cât despre Kung Ming al doilea, când se înapoie acasă dela Comandamentul Miliției districtuale atât se văicări față de nevastă-sa că Hsiao Erh-hei și Hsiao Cin au horoscoape deosebite, încât femeia își ieși din sărite și îi spuse supărată:

— Mai isprăvește odată cu afurisitele tale de socoteli vrăjitorești! N'ai spus tu singur că Erh-hei a ieșit biruitor de data asta? Toată viața ta ai încercat să-i păcălești pe alții și pe tine însuți cu ghicitul! A venit timpul să-l dai dracului! Cred că Hsiao Cin e o fată drăguță și că Erh-hei are noroc să se însoare cu ea. Să nu îndrăsnești cumva să-i strici viața cu nenorocitele tale de ghicitorii! Adu-ți aminte de „nefavorabil însămânțării"!

Dacă văzu că până și nevastă-sa ajunsese să-și bată joc în halul ăsta de meșteșugul său vrăjitoresc, lui Kung Ming al doilea începu să-i fie rușine să se mai ocupe de el față cu ceilalți oameni.

După ce se întoarseră acasă, atât Hsiao Erh-hei cât și Hsiao Cin descoperiseră că felul de a vedea al părinților lor se schimbase. Cu ajutorul vecinilor, nu le fu prea greu să-i convingă să se învoiască la căsătoria lor, care avu loc la timpul cuvenit.

Obiceiuri vechi

Povestea noastră este o poveste adevărată. Ea s'a petrecut într'un sătuleț al ținutului aceluia muntos ce se întinde în colțul de sud-est al provinciei Hopei, în China de Nord. Oamenii spuneau despre acest sat: „E pe un munte înalt, unde mâna împăratului nu ajunge". Iar după ce fu eliberat, ei își schimbară vorba în „E pe un munte înalt, unde mâna guvernului popular nu ajunge".

Din pricină că era atât de depărtat, satul își păstrase obiceiurile de acum șaptezeci și cinci de ani. După ce o fată se mărita, soacră-sa putea s'o certe și s'o bată. Când îmbătrânea și devenea ea însăși soacră, își putea certa și își putea bate nora la rândul ei. Dacă s'ar fi purtat altfel, nu ar fi fost socotită o soacră cum se cuvine.

Cât despre felul cum trebuia să se poarte un bărbat cu nevastă-sa, exista o vorbă din bătrâni: „Cu femeia să te porți cum te porți cu calul — s'o mâi și s'o bați în fiecare zi". Dacă vreun bărbat nu-și bătea nevasta, însemna că se teme de ea.

Meng avea o *pu-pu* [1]) care, pe lângă că respecta toate obiceiurile cu privire la noră, mai avea și o altă însușire: îi mergea gura ca o meliță. In tinerețe, și chiar după căsătorie, fusese prietenă cu diferiți bărbați. Deși bărbatului ei nu-i plăcea treaba asta deloc, nu-i putea închide gura niciodată, așa că, desigur, nici n'ar fi putut-o ocărî. Și de vreme ce chiar bărbatul ei nu îndrăsnea să-i stea împotrivă, ce putea noră-sa să facă ?

„Vechile obiceiuri" ale satului, la care se mai adăuga gura soacrei, îi făceau lui Meng viața destul de amară. Dar mai erau și alte pricini care făceau din Meng o noră nenorocită.

In primul rând ea nu mai avea din neamul ei pe nimeni care să-i poarte de grijă. Amândoi părinții îi muriseră când Meng avea numai nouă ani, lăsând-o singură pe lume, cu sora ei de treisprezece ani și cu fratele ei, care era pe atunci un prunc. Soră-sa se măritase, și familia bărbatului ei era atât de rău certată cu familia bărbatului lui Meng, încât nici măcar nu-i îngăduiseră să ia parte la nunta sorei ei mai mici. Din cauza asta, când Meng mânca bătaie, nu avea pe nimeni care să-i ia apărarea.

In al doilea rând, Meng făcuse parte dintr'o familie de oameni săraci și nu avusese zestre.

In al treilea rând, din pricină că maică-sa

1) Soacră.

murise pe când ea era încă mică, nu învățase să coasă bine.

In al patrulea rând avea picioare de mărime aproape naturală. Deși îi fuseseră legate, ea strânsese prea puțin fețile, așa încât creșterea picioarelor nu fusese decât foarte puțin oprită. Oamenii dela țară se uitau la femeile cu picioare obișnuite cu aceeași mirare cu care se uită orășenii la femeile cu picioarele legate.

In al cincilea rând, deoarece fusese nevoită încă din copilărie să conducă singură gospodăria, Meng învățase să se descurce singură. Ea nu voia să fie nedreptățită și asta, în ochii soacră-si era principalul motiv pentru care o certa și o bătea.

O fată chinuită, când nu are altcum să-și verse amarul, își găsește deobicei aleanul în lacrimi. Dar Meng nu putea nici măcar să plângă după voia inimii. Dacă i-ar mai fi trăit părintii, s'ar fi putut duce la ei să plângă. Dar singura rudă de sânge care rămăsese acasă, era fratele ei, în vârstă de zece ani. La el nu putea plânge prea bine. Dimpotrivă, trebuia ea să-l liniștească atunci când plângea.

Dacă s'ar fi înțeles bine cu bărbatu-său, ar fi putut să se plângă lui noaptea, atunci când pu-pu se purta cu cruzime cu dânsa. Deobicei însă, bărbatu-său o bătea si el, urmând sfaturile mamei sale. Dacă Meng i s'ar fi plâns, nu i-ar fi adus asta a'te lovituri ?

Nu putem spune totuși că Meng nu avea deloc putința să tragă câte un plâns sdravăn.

Soră-sa locuia prin apropiere, și putea să plângă ori de câte ori o întâlnea. Alături de ei locuia o altă fată, care-și primea și ea porția dela soacră-sa, și cele două nurori puteau plânge împreună. Inafară de asta, familia bărbatului ei făcea hârtie. Când rămânea singurică în curte, lipind hârtia umedă pe perete, ca să se usuce, putea să lucreze și să plângă în același timp. De fapt, atunci plângea ea cel mai mult ; și după ce lipea un rând de hârtie, se înapoia în casă cu poalele vesmântului ude de lacrimi.

Intr'o zi, Meng găsi un alt prilej să plângă, dar asta îi aduse o sumă de necazuri. Măcina niște mei la moară, când trecu pe acolo un unchi de-al bărbatului ei și o întrebă de ce suspină cu atâta foc. In timp ce ea îi spunea de ce, veni pu-pu pe acolo și o auzi. Folosindu-se de drepturile pe care i le dădea faptul că era fratele mai tânăr al bărbatului ei, unchiul o ocărî pe pu-pu dela obraz. Bătrâna se temu că dacă începe să se certe cu el, ar putea da în vileag felul în care se purtase ea în tinerete. Și deaceea se grăbi să schimbe vorba.

Pu-pu făcuse totdeauna tot ce-i stătuse în puteri ca s'o împiedice pe Meng să stea de vorbă cu alți oameni, și mai ales cu alte neveste tinere. Știa din propria ei experiență că atunci când se strâng împreună, nevestele vorbesc despre cusururile soacrelor lor. Așa că ori de câte ori o vedea pe Meng în tovărășia altor neveste tinere, îi căuta mai târziu pricină s'o bată. După ea, cele petrecute la

moară, erau şi mai grave, pentrucă Meng vorbise cu un bărbat şi îndrăsnise s'o mai şi critice pe deasupra.

„Păcătoasa asta mă vorbeşte de rău cu oricine îi iese în cale, îşi spuse bătrâna. Lasă că-i fac eu felul de data asta!"

Unei soacre îi este tot atât de uşor să găsească motiv să-şi bată pe noră-sa, cât îi este oricui să găsească urmă de copite în jurul morii, unde sunt câte vrei. Câteva zile mai târziu, Meng nu luă seama şi strică o perie de haine. Pu-pu făcu numai decât un tărăboi cât toate zilele. In timp ce o certa, o blestemă cu răutate pe mama lui Meng. Aceasta încercă să stăvilească valul ocărurilor.

— Nu blestema! Am s'o fac la loc...

— Fă-o la loc pe a maică-ti...

— Am să împrumut una nouă dela sora mea şi am să ţi-o dau.

— Imprumut-o pe a mamă-ti.

Să i-o facă la loc, nu voia; să i se dea alta nouă, nu voia. Şi ea tot o blestemă pe mama lui Meng, până când aceasta se înfurie.

— Mama mea a murit demult, spuse ea căpătând curaj din pricina mâniei. Acum dumneata eşti mama mea. Aşa că te blestemi singură... mamă!

— A mamă-ti!

— Mamă!

— A mamă-ti!

— Mamă! Mamă! Mamă!

Până la urmă, pu-pu tăcu. Nu mai ştia ce să spună, din pricină că noră-sa îi răspunsese.

Gândi în sinea ei: „De data asta, ticăloasa are o limbă mai ascuțită decât a mea. Aștept eu un alt prilej".

Intr'o zi, pe când Meng cârpea una din hainele vechi ale bărbatului său, îi ceru soacră-si câteva petice. Pu-pu îi spuse să se ducă la socru-său, ceea ce era oprit de vechile obiceiuri Se dovedi că Meng nu cunoaște legile tradiționale. Pu-pu se înfurie numaidecât, dar dându-și seama că dacă începe să ocărască nu se va alege cu nimic, se duse pe câmp și-l chemă pe fiu-său.

— Vino imediat acasă, spuse ea. Eu, cu nevastă-ta, nu pot să mă descurc. Vrea să mă mănânce de vie.

Fiul, al cărui nume era Mey, se înapoiase numaidecât acasă împreună cu mama sa, ca să se folosească de puterea lui de soț. Așa cum cer „vechi'e obiceiuri", pe nevastă-sa nici n'o mai întrebă nimic, ci luă un ciomag și începu s'o bată. Oricum însă, puterea lui Mey avea și ea margini. Nu avea decât șaptesprezece ani — cu un an mai puțin decât Meng — și ea îi smulse ciomagul din mână.

Asta era însă o abatere foarte gravă dela „vechile obiceiuri". Nevasta trebuia să rabde câteva lovituri, după care putea începe să țipe, să se ferească și atunci se amesteca vreun vecin sau vreun prieten și potolea bărbatul. Dar Meng, în loc să rabde câteva lovituri și în loc să se ferească, îi smulse bărbatului ei tocmai instrumentul autorității sale. Mey socoti că aceasta este o jignire fără de pereche adusă

prestigiului său. Puse mâna pe o seceră şi îi făcu lui Meng o tăietură adâncă deasupra sprâncenei. Când se amestecară vecinii, sângele curgea din rană valuri.

Aceştia îl certară pe Mey serios:

— O nevastă nu trebue lovită în cap, spuseră ei. De ce nu i-ai tras una acolo unde nu se vede?

Niciunul nu întrebă de ce fusese bătută, căci, aşa cum cer „vechile obiceiuri", nu este nevoie să întrebi un bărbat de ce îşi bate nevasta.

După ce se isprăvi tărăboiul, nimeni nu se mai sinchisi de cele întâmplate, adică, nimeni afară de Meng. „Mi se găureşte capul şi nimeni nu întreabă de ce, gândi ea. Acum ce o să-l mai împiedice pe bărbatul meu să mă bată de câte ori va avea chef? Cât timp o să mai îndur o viaţă ca asta?" Şi fiindcă nu putea găsi altă scăpare, Meng se hotărî să-şi pună capăt zilelor, şi înghiţi nişte opiu. Nu luă însă atât cât să se omoare, ci numai cât să verse foarte mult. Familia o sili să înghită o grămadă de apă murdară, ca să fie sigură că otrava este spălată din trupul ei.

— Va să zică îţi place să mănânci opiu, ai? Foarte bine! Mai am o cutie plină. Poţi să mănânci când vrei!

Meng spuse că nimic nu ar face-o mai fericită, dar bătrâna nu-i dădu cutia niciodată. Altădată, pu-pu spuse că Meng venise prea târziu acasă dela munca câmpului, şi o lăsă afară. Se făcuse întuneric şi Meng nu căpătă

nimic de mâncare. Soră-sa și fata de alături, care veniră s'o vadă, rămaseră la gard plângând, dar Meng nu îndrăzni să le dea drumul în curte. Ea plânse până ce adormi sub streașina casei. Peste câteva ceasuri, se trezi. Soacră-sa și bărbatul său sforăiau, stelele sclipeau pe cer, iar rochia ei era udă de roua nopții.

Până a doua zi la prânz, nu mâncă nimic și era într'un hal fără hal. După masă, în timp ce bărbatul ei și mama lui aţipiseră, Meng se strecură în casă și se spânzură. Din fericire, tocmai atunci venea fata de alături, să-i mai dea puțin curaj. Când o văzu pe Meng atârnată de grindă, țipă atât de tare că adună toți vecinii. Meng fu salvată. Strângând-o la pieptul ei pe fata jumătate moartă, sora lui Meng se așeză pe jos și plânse amar.

Meng continuă să trăiască, deși voia să moară.

* * *

In 1942 guvernul trimise în sat un delegat, ca să alcătuiască o Uniune a Femeilor. Când îi întrebă pe țărani cine ar putea să fie președintă, cei mai mulți o propuseseră pe Meng. „E o fată deșteaptă și vorbește cu cap", spuseră ei dar niciunul nu îndrăsni să se ducă să stea de vorbă despre asta cu soacra ei. Delegatul se duse chiar el la bătrână, dar fu întâmpinat cu hotărîtă împotrivire ca Meng să primească slujba.

— Nu e bună de așa ceva! E pe jumătate

tâmpită! N'ar şti cum să se descurce, spuse pu-pu.

Delegatul se rugă în fel şi chip, dar degeaba. Bătrâna era atât de pornită împotriva gândului că Meng ar putea face munca aceasta din pricina domnului „Aproape" Nyu. Nyu era un fost spion de-al Kuomintangului. Şi ţăranii îl porecliseră astfel pentrucă nu-şi schimbase cine ştie ce felul de a se purta.

Pe vremea când trupele generalului kuomintangist Ju se găseau în sat, „Aproape" era un om foarte însemnat. Mai târziu, armata lui Ju se fărâmiţă, şi fostul primar al satului fugi în regiunile ocupate de japonezi. „Aproape" Nyu se duse în câteva rânduri acolo la el în vizită. Armata a patruzecea a Kuomintangului mai stăpânea încă un district în apropiere. Şi Nyu luă deasemenea legătură cu câţiva din ofiţerii acestei armate. El era din născare om cu două feţe.

Nyu era foarte bun prieten cu familia bărbatului lui Meng. Cu câţiva ani în urmă, socrul lui Meng îşi vânduse pământul, ca să poată face hârtie mai departe. După un timp luă în dijmă dela „Aproape" Nyu vreo doi mu. Nevasta lui Nyu avusese de a face în tinereţe cu toţi atâţia bărbaţi cu câţi avusese de a face şi soacra lui Meng şi cele două femei aveau obiceiul să-şi prezinte una alteia pe cei care meritau o atenţie deosebită. Din cauza asta, ele două fuseseră prietene la toartă. Cu toate că „Aproape" le dăduse pământ în dijmă şi le lua în fiecare an aproape trei sferturi din re-

coltă, ei se făleau că sunt prieteni cu Nyu. Căci pe lângă dragostea dintre cele două femei, „Aproape" mai era și om cu situație, și familiei bărbatului lui Meng îi plăcea grozav de mult să trăiască în umbra unui astfel de om.

După ce armata kuomintangistă a lui Ju se fărâmiță, satul trecuse în mod oficial sub conducerea guvernului popular regional. Dar din cauză că satul era atât de departe de celelalte așezări, țăranii se lăsau ușor înrâuriți de „știrile" pe care le răspândea „Aproape" Nyu. El spunea ba că japonezii se pregătesc să atace satul, ba că armata a patruzecea a Kuomintangului este gata, gata să sosească, dar orice svon ar fi răspândit, avea grijă să adauge că armata a opta comunistă „nu făcea doi bani".

In privința aceasta, socrul lui Meng nu era chiar de aceeași părere. Când începuse războiul împotriva japonezilor, teascul lui de hârtie nu mai mergea deloc, dar când detașamentele armatei a opta sosiră în sat, treburile începură din nou să înflorească. După doi ani dela venirea comuniștilor, vânduse autorităților atâta hârtie, încât fusese în stare să-și răscumpere pământul pe care îl pierduse. El nu era deloc sigur că armata a opta „nu face doi bani", dar „Aproape" Nyu era un om cu situație și nu era omul care să spună lucruri neîntemeiate.

Dar dacă socrul lui Meng nu era tocmai convins de spusele lui „Aproape", soacră-sa nu

ieşea din cuvântul doamnei Nyu. Pu-pu nu se sinchisea cine le cumpără hârtia, sau cum de ajunseseră ei să-şi răscumpere pământul. Ea nu avea decât un singur dumnezeu, şi ăsta era doamna „Aproape" Nyu.

Dacă doamna Nyu spunea că armata a patruzecea a Kuomintangului este gata să sosească, bătrâna era sigură că asta o să se întâmple a doua sau a treia zi. Dacă doamna Nyu spunea că kuomintangiştii vor împuşca pe toţi conducătorii satului, bătrâna începea să se gândească cum să spună familiilor acestor oameni să se îngrijească de sicrie.

Şi credeţi că o astfel de pu-pu putea admite ca Meng să fie preşedinta Uniunii Femeilor?

Până la urmă, delegatul guvernului se săturâ de încăpăţânarea bătrânii.

— Dacă nu vrei s'o laşi pe ea, de ce nu iei dumneata slujba asta? întrebă el aproape supărat.

Fără să vrea, delegatul găsise calea cea bună. Pu-pu se împotrivise, pentrucă socotea primejdios ca Meng să fie unul din conducătorii satului, deoarece mai devreme sau mai târziu armata a patruzecea va veni şi îi va împuşca pe toţi. Bineînţeles, îi păsa mai puţin de faptul că Meng ar fi fost împuşcată, cât se temea să nu fie şi ea amestecată. Când delegatul îi propuse să fie ea preşedintă, pu-pu se sperie rău de tot. Puse cu grijă faţă în faţă posibilitatea de a fi implicată din cauza lui Meng sau din cauza amestecului ei direct—

și ajunse la o singură concluzie: că Meng ar trebui să primească această sarcină.

Delegatul guvernului ieși biruitor și Meng deveni președinta Uniunii Femeilor.

***

După ce își luă slujba în primire, Meng trebui să meargă mereu la ședințe. Soacră-si nu-i plăcea asta deloc, dar îi era teamă că dacă se împotrivește, delegatul o să stărue să fie ea președintă. Deși era de părere că armata a opta „nu face doi bani", nu se încumeta totuși să se pună cu ea. Știa că dacă s'ar împotrivi fățiș astăzi—delegatul guvernului ar lua-o la District, afară doar de cazul că ar veni a doua zi armata a patruzecea s'o scape—ca să fie dată în judecată. „Asta ar fi prea de tot ! gândi ea. Așa că, las-o să se ducă la ședințe !".

Cu toate că bătrâna socotea că ședințele astea ale femeilor sunt prostie curată, era însă foarte curioasă să audă despre ce stau ele de vorbă. O bucată de vreme, teama ca nu cumva atunci când va veni armata a patruzecea, să nu fie învinuită că face parte din „clica" armatei a opta, o împiedică să se ducă la vreo ședință. Până la urmă însă, curiozitatea ei birui și se duse să asculte una din discuțiile femeilor.

Vai mie! Ce-i asta? Femeile vor să fie libere — nu mai vor să fie bătute de soacrele lor; nu mai vor să fie înjurate de bărbații lor, nu mai vor să-și lege picioarele; cer să li se

îngădue şi lor să care apă şi lemne şi să meargă la munca câmpului; vor să meargă în timpul iernii la şcoală...

„Bine, dar asta e răsvrătire curată! gândi soacra. Dacă bărbaţii şi soacrele nu pot să le bată pe nevestele astea, apăi cine să le mai bată? Bineînţeles, nu pot cere să nu fie bătute deloc! Şi picioarele legate... Oricât au certat-o şi au bătut-o, Meng n'a vrut să-şi lege feşile mai strâns. Asta înseamnă că acum o să şi le scoată de tot. Toate chestiile astea nu sunt treburi de femeie serioasă. Pe neveste şi aşa e destul de greu să le stăpâneşti azi. Dacă or învăţa să citească, cine o să le mai poată veni de hac?".

Şi pu-pu ajunse la încheierea că lumea se răsturnase cu josul în sus.

Dar Meng nu se mai sinchisea de ce gândea bătrâna. Cu ajutorul delegatului guvernului, munca ei mergea din ce în ce mai bine. Luase parte la mai multe şedinţe şi se ducea regulat la şcoala de iarnă. Orice nevastă bătută sau certată pe nedrept de bărbatul sau de soacra ei, venea la Meng, care, la rândul ei, îi spunea delegatului guvernului. Se ţinea o şedinţă şi vinovaţii erau criticaţi de faţă cu toţi şi anunţaţi că vor fi pedepsiţi dacă vor mai face una ca asta.

Meng muncea mai mult ca oricând, dar bărbatul şi soacră-sa nu se mai atingeau de dânsa. Când tăia lemne de foc sau căra apă, ei strângeau din buze şi dădeau nemulţumiţi din cap, dar atâta tot.

Nu toate femeile din sat semănau cu pu-pu. Multe femei tinere urmară pilda lui Meng, aruncară cât colo feşile pentru picioare, şi începură să muncească la fel cu bărbaţii.

Şi nici toţi bărbaţii din sat nu erau ca soţul lui Meng. Unii erau chiar luminaţi de tot şi primeau ca femeile să facă tot felul de treburi cerute de gospodărie, căci asta le dădea bărbaţilor mai mult răgaz pentru muncile grele ale câmpului.

— „Aproape" Nyu spune că armata a opta „nu face doi bani", spuse într'o zi unul dintre ţărani. După mine unul, însă, tot ce ne învaţă, ne învaţă bine.

Orice ar fi gândit însă ceilalţi despre ea, pu-pu găsea că Meng se face pe zi ce trece tot mai păcătoasă. Acum că bătrâna nu-şi mai putea vărsa furia în înjurături sau în bătăi, umbla tot timpul fierbând de mânie. O văzu într'o zi înaintea ei pe drum, pe doamna Nyu şi fugi în grabă să-i ceară sfatul.

— Stai puţin, îi strigă pu-pu.

Dar doamna Nyu se făcu că nu aude şi grăbi pasul. Numai alergând cât o ţineau picioarele, izbuti bătrâna să-şi ajungă din urmă pe dumnezeul ei.

Privind ţintă înainte, doamna Nyu strecură câteva cuvinte groaznice printre dinţii strânşi:

— Pe viitor ar fi mai bine ca familiile noastre să nu se mai vadă. Să nu-ţi închipui că picioarele neînfăşate ale nurorii dumitale arată frumos! Când o veni armata a patruzecea, o să spună că e nevasta unui comunist şi

că ești și dumneata amestecată în treaba asta! Nu mai vrem să avem nimic de a face cu voi, oameni din popor.

Când auzi una ca asta, bătrâna mai că leșină de frică. Nu era deajuns că trebuia să-și stăpânească furia, mai trebuia să fie pândită și de primejdia aceasta înspăimântătoare! Dădu fuga acasă și îi povesti totul fiului său, dar el nu găsi nicio scăpare. Și rămaseră amândoi clătinând din cap și văicărindu-se cu buzele strânse.

Intr'o zi, țăranii aveau de gând să se ducă în orașul din apropiere, la o întrunire în care urmau să fie desvăluite fără-de-legile unui spion numit Ren. Cei doi Nyu spuseră tuturor celor care voiau să plece într'acolo:

— Luați seama, Ren are legături strânse cu armata a patruzecea. Oricine se va duce la întrunire să fie sigur că-și va pierde capul. O să aibă grijă armata a patruzecea să i-l taie, când va veni.

Rudele și bărbatul lui Meng se hotărîră să rămână acasă. Ei nu-i spuseră nimic, dar fata băgă de seamă că sunt albi ca varul și îi auzi prezicând tot soiul de nenorociri ce aveau să se abată pe capul celor care aveau să-l învinuiască pe cinstitul domn Ren. Această atmosferă de spaimă o înrâuri oarecum și pe Meng, care se sperie și ea puțin. Și ce'elalte femei cu care stătu de vorbă, o sfătuiră să nu se ducă.

Șovăitoare, se duse la delegatul guvernului.

— Să merg și eu? întrebă ea.

— Nu ești obligată, răspunse el, dar mai toți oamenii din sat se duc la întrunire. Frumos ar fi să lipsească tocmai unul din conducătorii satului?

Cam fără chef, Meng primi, dar își puse în gând să tacă chitic tot timpul întrunirii.

Aceasta avea loc în aer liber și se adunaseră o grămadă de oameni. Nici la cea mai bună piesă de teatru nu se adunaseră atâția. Unul după altul, se sculară țăranii în picioare și aruncară învinuiri asupra capului plecat al lui Ren. Meng fu adânc impresionată. „Dacă atât de mulți oameni nu se tem de moarte, își spuse ea, atunci nu poate fi primejdie prea mare". Nu trecu mult că strigă și ea, în fruntea țăranilor din satul ei, ca răufăcătorul să fie pedepsit.

După întrunire, Meng căpătă tot mai multă îndrăsneală și nu mai crezu în svonurile răspândite de „Aproape" Nyu în legătură cu „ziua socotelilor". Dar soacră-sa se speriase de moarte de răzbunarea pe care avea s'o sufere întreaga familie, de pe urma faptului că Meng luase parte la întrunire. In cele din urmă, bătrâna se gândi la un mijloc prin care să scape pentru totdeauna de această noră primejdioasă.

— Anul ăsta recolta a fost proastă, îi spuse ea într'o zi, lui fiu-său. Nu e destulă mâncare pentru toți. Ai face bine să-ți iei nevasta și s'o duci la fratele tău, în orașul Hsiang Yuan.

Că familia ducea lipsă de ale mâncării, era adevărat, și Meng bucuroasă ar fi plecat dela

soacră-sa. Numai avea atât de lucru, că nu vedea cum ar putea pleca. In seara aceea, se nimeri că ea să vie acasă mai de vreme dela şcoala pentru femei analfabete, pe care o conducea. Meng o auzi pe bătrână vorbind din nou cu bărbatul ei, Mey.

— Când ajungi cu ea la Hsiang Yuan vinde-o! spunea pu-pu. Eşti încă tânăr şi n'o să-ţi fie greu să te însori din nou.

— Nu ţi-e teamă că o să ne pârască armatei a opta? întrebă Mey.

— Cum ar putea oare? Oraşul este ocupat de japonezi! răspunse bătrâna triumfătoare.

Meng se duse numaidecât la delegatul guvernului şi îl întrebă ce să facă.

— Fă-te că nu ştii nimic, o sfătui el. Spune-le numai că eşti prea ocupată aici.

Şi planul subţire al soacrei se duse pe copcă.

In vara aceea, armata a patruzecea a Kuomintangului, precum şi noua armată a cincea trecură de partea japonezilor. Nu mult după aceea trădătorii fură cu totul nimiciţi de armata a opta. „Aproape" Nyu nu avu cum face ca veştile despre această victorie să nu ajungă în sat. Nu-l mai ascultau nici măcar cei care credeau deobicei în povestea cu „ziua socotelilor". Toată lumea înţelese că dumnezeul lui Nyu s'a prăbuşit.

Acum, de când amuţise Nyu, Meng îşi ducea munca mult mai uşor.

In ultimii ani, vremea fusese foarte proastă. In vara asta, îndeosebi, nu plouase deloc şi grânele erau uscate ca iasca. Spicele de mei

erau mici ca feștilele de lumânare și aproape nu aveau grăunțe. Grânele nu treceau de genunchi și strângând recolta de pe un an întreg, nu puteai umple nici măcar un coș cu boabe. La începutul toamnei, ploua întruna timp de o lună. Buruienile crescură mai înalte decât grânele, și aproape că nu aveai ce secera.

Guvernul mobiliza oamenii la strânsul ierburilor sălbatice și Meng începu să organizeze femeile din satul ei. Mulți țărani erau amărîți din cauza proastelor recolte, pe care le avuseseră ani de-a rândul. „Nici așa nu putem să trăim, spuseră unii. Ce rost mai are să strângem ierburi?". Dar oamenii aceștia vorbeau așa, numai de supărare, și când văzură în curtea lui Meng și a altor câtorva femei luminate, grămezi mari de ierburi, se învoiră să facă și nevestele lor treaba asta.

Până în vremea când vânturile de toamnă goliră copacii de frunze, vreo douăzeci de femei strânseră aproape opt tone de ierburi sălbatice. Meng auzi apoi că se caută un fel de trestie uscată, care creștea din belșug prin apropiere. De data asta, ea nu mai fu nevoită să se roage de femei ca s'o ajute. Curțile lor erau pline de ierburi care se puteau mânca și de fiecare dată, când se uitau la ele, femeile se gândeau cu drag la Meng. Bărbații primiră și ei cu bucurie, și-și îndemnară nevestele să se pună pe treabă.

— Are cap, nu glumă, fata asta! spuseră ei.

Femeile strânseră vreo zece tone de trestie,

pe care o vândură pe douăzeci de mii de dolari, în monetă locală. Vestea despre Meng se întinse şi în alte sate şi respectul pentru isteţimea ei crescu necontenit.

Aţi putea crede că după ce Meng îi ajută pe ţărani să treacă cu bine vremea de foamete, soacră-sa o iubea mai mult. De fapt însă, lucrurile nu se petrecură câtuşi de puţin aşa. Bătrâna mânca bucuroasă din ierburile să batice strânse de Meng, dar se împotrivea ca ea să meargă să le adune. Pu-pu spuse că Meng ademenise un grup de tineri „să ia aer curat". Această vorbă venea dela obiceiul crud al unor proprietari de mine, care îşi cumpărau sclavi ca să le muncească. Numai cam odată pe săptămână li se dădea voie sclavilor să iasă din mină şi să vadă timp de un ceas soarele. Asta se numea a le îngădui „să ia aer curat".

Soacra lui Meng nu avea nimic împotrivă ca fata să respire aer curat. Nu spunea, de pildă, ca Meng să nu se ducă la plivit, sau să nu ajute la seceriş. Dar era de părere că soacra este aceea care trebue să hotărască, când şi unde poate merge nora să se odihnească. „Vechile obiceiuri" cereau ca, chiar dacă unei neveste i se îngăduia să meargă la plimbare, ea trebuia să privească mai întâi cum se strâmbă de câteva ori soacră-sa la ea. Dacă nora venea acasă târziu, soacra avea dreptul s'o înjure, s'o bată, sau să nu-i dea nimic de mâncare.

Meng nu mai voia să mai primească porunci dela bătrână. Inafară de aceasta, ea lua sin-

gură hotărîri și le îndemna și pe celelalte neveste tinere să facă la fel. Asta, după pu-pu, era o abatere prea mare dela vechile rânduieli.

Mai erau și a'te femei bătrâne care gândeau la fel ca soacra lui Meng și făceau tot ce le stătea în putință ca să pună stavilă acestor năzuințe primejdioase. Doamna „Aproape" Nyu răspândi svonurile că ierburile sălbatice nu sunt hrănitoare. Meng trebui să convoace o întrunire specială a femeilor ca să cerceteze dacă învinuirile acestea au vreun temei înainte de a pune capăt svonurilor.

Cam în același timp în care Meng făcea socoteala muncii ei de strângere a buruienilor și a trestiei, soacră-sa făcea socoteala calităților ei de noră. Pu-pu ajunse la încheierea că, în această privință, Meng nu făcea doi bani.

Felul în care socotea bătrâna că trebue să arate o noră bună era cam acesta: părul trebuia să fie pieptănat lins, cu coada ca de mătură în spate. In loc de picioare, să aibă două mici găluște țapene și triunghiulare. Să știe să facă ceaiul, să gătească mâncarea, să macine meiul și grâul, să servească supa, să toarne apa caldă, să spele pe jos, să lustruiască mobilele... să nu stea o clipă de dimineață, de când golește oala de noapte, până seara când face patul pentru culcare; să se ascundă dacă vine un străin și afară doar dacă pomenește despre ea soacră-sa — toți ceilalți nici să nu știe măcar că trăiește.

Deşi pu-pu, în tinereţea ei, nu fusese nici pe departe o astfel de noră, grozav ar fi vrut ca Meng să îndeplinească aceste cerinţe. In loc de asta însă, fata le făcea pe toate pe dos: părul îi era încârlionţat şi strâns într'un coc la spate, picioarele ei parcă creşteau pe zi ce trecea şi umbla mereu încoace şi încolo. Acum nu-i mai ajungea satul. Umbla până la o depărtare de zece li ! Nu se sfătuia cu soacră-sa niciodată, ci una, două, se ducea să vorbească cu de'egatul guvernului. Nu puteai nici s'o certi, nici s'o baţi, nici s'o stăpânești, şi nici s'o vinzi !

După ce timp de mai multe nopţi nu fu în stare să închidă ochii, bătrâna hotărî că nu-i mai rămâne decât un singur lucru de făcut — să se despartă de noră-sa şi să împartă pământul în două părţi egale.

Cu doamna „Aproape" Nyu ca martoră, Meng primi ca ea şi bărbatul ei să plece din casa soacră-si, dacă i se dă patru mu de pământ la şes şi patru mu pe coasta dealului. Mâncarea si grânele de sămânţă nu fură împărţite, căci bătrâna spuse că fusese o recoltă proastă şi că mâncaseră tot ce-au avut.

* * *

După ce se mută la casa ei, Meng îşi dădu seama că fusese păcălită. Pământul pe care îl primise, fusese trecut, aşa cum cereau „vechile obiceiuri" pe numele bărbatului ei. Foarte curând el o părăsi şi se înapoie la maică-sa. Incă înainte de sfârşitul anului, Meng nu mai

avu nimic de mâncare și trebui să se împrumute dela cooperativă. Organizația distrîctuală a Uniunii Femeilor auzi de asta și luă hotărîrea s'o ajute. În primul rând, cei dela Uniune socotiră că purtarea soacrei fusese neomenoasă. In al doilea rând, ei își spuseră că o activistă bună ca Meng trebue încurajată să-și continue munca. De aceea, o făcură delegata organizației districtuale a Uniunii Femeilor în sat și îi trimiseră regulat de mâncare.

Meng se dovedea mereu și mereu o activistă foarte vrednică. In luna Ianuarie a acelui an (1944) i se conferi titlul de Eroină a Muncii. Se duse și prin alte sate, unde arăta celorlalte conducătoare ale femeilor, care sunt metodele ei de lucru.

— Trebue să lucrați cu cap, le sfătui ea. Fiți primele în muncă, și celelalte vă vor urma pilda.

Ce'elalte organizații de femei îi folosiră metoda și, ca urmare în întregul district producția crescu foarte mult. Nu mai e nevoie să vă spun eu. Ați citit doar toate datele în ziare.

Am fost întrebat: De ce sunt atât de porniți împotriva lui Meng soacra ei și bărbatul ei? Le este cumva teamă că are picioare prea mari și că o să-i calce când umblă? Sau dacă muncește prea mult, lor n'o să le mai rămână nimic de făcut? Sau că o să lase pământul pustiu de ierburi sălbatice? Nu, soacra și bărbatul ei n'au spus niciodată una ca asta.

Alții susțin că n'am fost tocmai respectuos când am făcut descrierea lui Mey, a

soacrei şi a domnului şi doamnei „Aproape" Nyu. Ar vrea să ştie: Înţeleg eu că oamenii aceştia nu se vor schimba niciodată?

La aceasta pot răspunde: Meng este o Eroină a Muncii şi are numai douăzeci şi trei de ani. Întâmplările şi oamenii legaţi de ea vor fi pomeniţi de-acum încolo multă vreme. Să avem răbdare şi să vedem cine merge în pas cu vremea şi cine rămâne în urmă.

În românește de
N. MINEI

Acest volum s'a tradus după ediția în limba engleză: *Rhymes of Li Yu-Tsai,* apărută la *Cultural Press* — Peking 1950

CUPRINSUL

Pag.

Un bun de preț 11

Versurile lui Li Yu-țai 35

Căsătoria lui Hsiao Erh-hei 111

Obiceiuri vechi 145

Dat la cules: 12.III.1951. Coli de tipar: 5,25. Tiraj: 20000+100 exemp. Clasif. zecimală 895.1—32 = R. Bun de tipar: 18.V.1951. Coli de editură: 7,1. Format: 76×98/32. Prețul unui exemplar: Lei 50. Tipografia: Întreprinderea Poligrafică Nr. 15. Autorizația de tipărire No. 940/951

Lei 50.—